

Møte onsdag den 15. mars kl. 10

President: C a r l I . H a g e n

D a g s o r d e n (nr. 54):

1. Spørretime
  - muntlig spørretime
  - ordinær spørretime

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Hans Frode Kielland Asmyhr. – Andre forslag foreligger ikke, og Hans Frode Kielland Asmyhr anses enstemmig valgt som settepresident for Stortingets møte i dag.

Representanten Kari Kjønås Kjos vil fremsette et privat forslag.

Kari Kjønås Kjos (FrP) [10:02:41]: Jeg har gleden av på vegne av representantene Kenneth Svendsen, Harald T. Nesvik, Robert Eriksson og meg selv å fremme et forslag om at personer med opptjening av rettigheter i folketrygden beholder forholdsmessige rettigheter til uførepensjon også uten tre års forutgående medlemskap ved tilbakevending til Norge.

Presidenten: Representanten Gjermund Hagesæter vil fremsette et privat forslag.

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:03:19]: På vegner av representanten Ulf Leirstein og meg selv har eg gleden av å fremme forslag om at arbeidsgivarbetalte kommunikasjons tjenester som mobiltelefon og Internett blir fritakne for skatt.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende statsråder vil møte til muntlig spørretime:

- utenriksminister Jonas Gahr Støre
- statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen
- statsråd Odd Roger Enoksen

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Per Ove Width.

Per Ove Width (FrP) [10:04:42]: Mine spørsmål går til forsvarsministeren.

Forsvaret har gjennom flere år vært preget av dårlig politisk styring. Det kan best illustreres ved at vi inntil nylig har hatt en forsvarsminister som selv uttrykte klart at hun ikke hadde styring, ei heller oversikt. Min påstand er at vi heller ikke har hatt og heller ikke har en militær ledelse som har styring og oversikt. Dette kan også illustreres ved alle de feilinvesteringer og feilvurderinger som har preget Forsvaret gjennom flere år. Vi kan ta eksempler som forsøk på skrotting av beltevogner – som Fremskrittspartiet heldigvis fikk satt en stopper for – feilinnkjøp av radarer, innkjøp av artilleri man ikke kunne framskaffe ammunisjon til, osv., som alt i alt har kostet skattebetalerne milliarder av kroner.

Sett i lys av medieoppslag rundt den såkalte Siemens-skandalen, som dreier seg om mistanke om korrupsjon i Forsvaret, har jeg et par spørsmål i sakens anliggende til statsråden:

Hvorledes ser statsråden på den organisasjonskultur som ser ut til å råde i deler av Forsvarets ledelse og innkjøpsregime? Hvilke tiltak har blitt rettet mot angjeldende avdelinger og personer? Og hvilke tiltak har statsråden iverksatt for å kvalitetssikre Forsvarets anskaffelses- og innkjøpsregime?

Videre ønsker jeg å vite og få et svar på hvorledes statsråden kan forsvare at det for å komme til bunns i suspekte transaksjoner er nedsatt et granskingsutvalg som skal jobbe med en rekke ulike saker parallelt, med en kommende konklusjon angivelig i juni, når vi vet at dette kan resultere i at personell tilknyttet Siemens-skandalen fortsatt sitter og forhandler viktige avtaler for Forsvaret.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:06:46]:

La meg først si at Forsvaret er helt avhengig av troverdig forvaltning, tillit i befolkningen og tillit på Stortinget. Det er viktig, fordi Forsvaret er en viktig samfunnsinstitusjon, som forvalter store verdier på vegne av fellesskapet.

Når det gjelder den aktuelle saken som representanten Width stiller spørsmål om, har jeg lyst til å si helt generelt at det har vært en omstilling i Forsvaret de siste årene, en omstilling fra et mobiliseringsforsvar til et forsvar som ser helt andre utfordringer og et helt annet trusselbilde enn for noen år siden. Derfor er det gjort en del investeringer som ikke nødvendigvis kan tilpasses i dag, uten at jeg skal forsvare det.

Når det gjelder den aktuelle konsulentsaken, Siemens-saken, var det en av de sakene som ble spesifikt nevnt da jeg en måned etter at jeg tiltrådte, nedsatte et eksternt granskingsutvalg for å se på en del IKT-kontrakter, fordi intern revisjon hadde avdekket forhold som kunne tyde på regelbrudd i forhold til Forsvarets retningslinjer, og at det kunne være snakk om lovbrudd.

Jeg har etter at jeg tiltrådte, iverksatt flere tiltak. Jeg vil også henvise til at Stortinget i april vil bli forelagt en stor-

tingsmelding om økonomistyring og hvilke tiltak som er gjort i den forbindelse.

Per Ove Width (FrP) [10:08:50]: Jeg er glad for at statsråden nevner ordet «tillit», og at det må gjenskapes rundt Forsvaret. Nå kan heller ikke omstillingene i Forsvaret forsvare alt det merkelige som har skjedd de senere år – det er ingen unnskyldning, for å si det på den måten.

På Dagsrevyen for to dager siden uttrykte statsråden at hun hadde grepet fatt i denne saken vi nå snakker om, straks hun tiltrådte. Det bekrefter hun også nå, og det er veldig bra. Men synes statsråden det er betryggende at denne aktuelle saken skal granskes i så lang tid, når det er ganske åpenbart hva som har skjedd? Burde ikke saken ha høyeste prioritet og klareres så snart som mulig, slik at ikke Forsvarets anseelse ytterligere svekkes mens tiden går? Sett i lys av at granskingsutvalget avgir rapporten i juni, som statsråden har sagt, og at det ikke er usannsynlig at Stortingets kontrollkomite vil se på saken – høyst sannsynlig vil det kunne skje til høsten, altså ett år etter at statsråden grep fatt i saken – synes ikke statsråden dette tar altfor lang tid, når, som sagt, mye er åpenbart?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:09:58]: Jeg kan forstå at man synes det tar tid. Men det har først vært gjennomført en intern revisjon, og på bakgrunn av den nedsatte vi en ekstern gransking. Det er mange dokumenter og mange kontrakter å se igjennom for granskingsutvalget. Derfor ser i hvert fall jeg det slik at det vil være riktig å vente til resultatet av granskingen foreligger i juni, og så skal jeg love å følge opp denne saken med de tiltak som er nødvendige, når vi får se hva som avdekkes i granskingsrapporten.

Det at Siemens fremdeles har et kundeforhold med Forsvaret, kan jeg også skjønne at det stilles spørsmål ved. Men dette er en stor kontrakt, som uansett ikke kan avvikles over natten, fordi det dreier seg om store oppgaver som Forsvaret driver med. Men nettopp på bakgrunn av at vi har gjort oss for avhengig av eksterne leverandører, vurderer vi å ta inn mange av disse oppgavene selv, avvikle en utstrakt konsulentbruk og se hvordan vi kan klare oss uten å være så avhengig av eksterne selskaper.

Presidenten: Presidenten vil akseptere tre oppfølgingsspørsmål – først Jon Lilletun.

Jon Lilletun (KrF) [10:11:26]: Eg vil gje ros til statsråden for raskt å ha sett ned det utvalet som ho skisserte her. Men det som har skjedd gjennom fleire år, er at vi på den eine sida heile tida får opplyst at Forsvaret manglar pengar til nødvendige oppgåver, med dramatiske skildringar av nedbygging av Forsvaret, samtidig som vi ser at milliardar faktisk har gått til ting som ikkje kan gjennomførast, og som er tvilsame. Vidare ser vi i ei av avisene i dag at Forsvaret no på grunn av lagermangel har brent 12 000 uniformer. Tyder ikkje det på at den ukulturen som har vore, held fram? Kva vil statsråden gjere for å gjenreise den tilliten ho sjølv sa at Forsvaret var avhengig av?

Det vi som folkevalde ynskjer, og det folk flest ynskjer, er å ha tillit til Forsvaret som organisasjon. Difor spør eg, når vi har sett dagens oppslag: Har det skjedd ei endring?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:12:37]: Jeg forstår at representanten stiller spørsmål når det blir fokusert negativt på deler av virksomheten, som også rammer Forsvaret totalt sett. Jeg har også lyst til å si at selv om det i media blir trukket fram enkeltepisoder, som er store – jeg skal ikke bagatellisere dem – er det likevel sånn at de aller fleste som jobber i Forsvaret, hver dag gjør en hederlig jobb. Det vil derfor ikke være riktig å generalisere.

Når det gjelder spørsmålet om hvorvidt det er en ukultur i Forsvaret, har jeg også tatt initiativ til at det skal utarbeides en handlingsplan for holdning og ledelse, en handlingsplan som skal ha fokus spesielt på etikk og organisasjonskultur. Det er viktig i et omstillingsperspektiv, det er viktig for å følge opp organisasjonen etter den store omstillingen som har vært. Jeg tror det er helt avgjørende for at vi skal kunne gjenreise den tillit som eventuelt måtte være borte.

Presidenten: Lars Sponheim – til oppfølgingsspørsmål.

Lars Sponheim (V) [10:13:51]: Jeg vil også gi statsråden ros for å ha satt ned Dalseide-utvalget, som skal arbeide med disse spørsmålene. Det tror jeg er viktig og riktig. Men hovedspørsmålet i dag viser også at i statsrådets mange kompliserte saker finnes det alltid en mulighet for å komme til Stortinget og få noen lettvinde løsninger. Jeg vil vel holde på at det er mer sammensatt enn det som kom fram i dette hovedspørsmålet. Jeg legger til grunn at statsråden bidrar til å rydde opp i den ukulturen som her er avslørt, og gjenoppretter tillit, men dypest sett handler dette om hvordan man bygger opp innkjøpsrutiner i en organisasjon som handler kolossalt mye. Det å ikke kjøpe inn hos dem man har for vane å kjøpe inn hos, men ha gode etablerte ordninger for reell og åpen konkurranse som gir mange leverandører mulighet til å prøve seg mot hverandre, er avgjørende. Det offentlige har generelt ikke vært veldig god på å bruke elektroniske markedsplasser for innkjøp. Forsvaret er sannsynligvis en av de beste, men det er på langt nær tilstrekkelig. Vil statsråden videreutvikle dette og satse på muligheten til å bruke elektroniske markedsplasser, som gir mulighet for åpenhet ved innkjøp og mange flere leverandører mulighet til å konkurrere om disse oppdragene?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:14:58]: Det er klart at jeg er opptatt av at vi skal ha et innkjøpsregime som er åpent, og som gir alle muligheter til å kunne konkurrere om oppdrag for Forsvaret.

Når det gjelder innkjøpsrutiner generelt, er det slik at det store IT-systemet, som Forsvaret begynte å innføre i 2001, inneholder deler som ennå ikke er innført, fordi man begynte med økonomistyringssystemet. Det vil det også være viktig å få på plass før man har det gode og to-

tale innkjøpsregimet – der man kan se dataene fra man har en bestilling til de endelig faktureres, slik at hele administreringen når det gjelder varebeholdningen kan foregå på en god og tillitsfull måte.

Presidenten: Per Roar Bredvold – til oppfølgings-spørsmål.

Per Roar Bredvold (FrP) [10:16:01]: Statsråden har svart på spørsmål fra hovedspørrer Per Ove Width om Siemens og dens rolle i forbindelse med Forsvaret – og motsatt. Det er ingen tvil om at det kan rettes mange spørsmål om Forsvarets håndtering av dette prosjektet – og svært mange andre, dessverre. Spørsmålet er: Hva vil Forsvaret gjøre videre, og hva har vi lært?

Forsvaret har de siste årene vært preget av mange små og store skandaler i forbindelse med innkjøp og investeringer som har vist seg ikke å være noe fordelaktige. Så sent som i Aftenposten i dag kan vi lese at Forsvaret har brent 39 tonn klær. Mye av dette var nytt og kunne brukes av dagens soldater – av typen M98 og M77. Man skylder på lagerkapasitet og faren for tyveri. Hva da med våre våpenlagre, etc.?

I og med at jeg har siste oppfølgingsspørsmål, lar jeg statsråden få mulighet til å svare klarere på om hun vil gjøre det hun kan for at Forsvaret skal bli enda dyktigere på dette området – gå i seg selv, se på rutiner og gjøremål og kvalitetssikre f.eks. innkjøp av nye jagerfly, etc.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:17:07]: Jeg har bedt om å få en rapport om rutineene for avhending av utstyr, nettopp på bakgrunn av det som kom fram i oppslaget i Aftenposten i dag, at det er brent uniformer. Jeg vil likevel si: Det koster mange penger å vedlikeholde lagre. Man må hele tiden se på hva man har på lager og hva som skal avhendes.

Jeg har altså bedt om å bli orientert om dette, og jeg vil si at vi har strammet inn når det gjelder konsulentbruk – og reglene for konsulentbruk. Jeg viser igjen til handlingsplanen for holdninger og ledelse. Det er viktig å fokusere på en etisk forvaltning i Forsvaret, for, som jeg sa helt innledningsvis: Forsvaret er avhengig av tillit og en troverdig forvaltning.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Børge Brende (H) [10:18:26]: Mitt spørsmål går til olje- og energiministeren.

Statnett har nylig kommet med en rapport der det fastslås at Midt-Norge står overfor en mulig kraftkrise. I løpet av 2009 kan det mangle 9 TWh med strøm i Midt-Norge, og det tilsvarer hele forbruket i Oslo i dag. Statnett sier at det må tilføres økt energiproduksjon i regionen, for det er ikke kapasitet på linjenettet til å tilføre dette.

Energi- og miljøkomiteen har vært to dager i Midt-Norge og studert dette nærmere. Et samlet Midt-Norge – også senterpartiordførere og arbeiderpartiordførere i regionen – sier at nå må man få fortgang i å øke energiproduksjonen i regionen. Det som er bra ifølge Statnetts rap-

port, som også dokumenteres fra de lokale myndighetene, er at man foreløpig står overfor en beslutningskrise, og ingen kraftkrise. Man kan fortsatt foreta beslutninger slik at tilstrekkelig kraftproduksjon er til stede i Midt-Norge, slik at man slipper et toprissystem og slipper langt høyere strømpriser i Midt-Norge enn i resten av landet.

Når vi har reist disse problemstillingene overfor statsråden, har han stort sett skyldt på tidligere regjeringer og på Hydro, som har gjennomført viktige industrikraftprosjekter. Det jeg gjør nå, er faktisk å invitere statsråden til et skikkelig samarbeid også med Stortinget, slik at vi i løpet av vårsesjonen kan fatte de nødvendige beslutningene og unngå beslutningskrise og strømkrise i Midt-Norge.

Nå utfordrer jeg statsråden konkret til å se fremover. Vil statsråden benytte denne invitasjonen? Og vil statsråden og Regjeringen i løpet av vårsesjonen komme med konkrete tiltak – og hvilke konkrete tiltak – slik at vi kan unngå strømkrise i Midt-Norge?

Statsråd Odd Roger Enoksen [10:20:35]: Det er en invitasjon jeg gjerne mottar. Jeg er selvsagt innstilt på å samarbeide med Stortinget i denne sammenheng.

Jeg har brukt svært mye tid på kraftsituasjonen i Midt-Norge siden jeg overtok som olje- og energiminister i fjor høst – i dialog med industrien i dette området. Man kan på mange måter si at det er et luksusproblem at vi har kommet i en situasjon der vi har industriinvesteringer i et område som gjør at forbruket øker langt sterkere i dette området enn det gjør i andre deler av landet. Det er en utfordring å få på plass produksjon og overføringskapasitet i dette området som gjør at man har en sikker energiforsyning, og at man her har priser som tilsvarer det man har i andre deler av landet.

Jeg er svært glad for de mange initiativ som er tatt fra ulike utbyggere av gasskraft, ikke minst det prosjektet som Statoil og Shell i fellesskap har lansert. Dette er et av de mest spennende prosjektene vi har sett, der man både vil avhjelpe forsyningssituasjonen i Midt-Norge og samtidig ta hånd om CO₂, og på toppen av det hele bidra til økt oljeutvinning på norsk sokkel. Det er et spennende prosjekt, og Regjeringen vil gjøre det den kan for å bidra til at det skal bli realisert så raskt som mulig. Nå vet vi imidlertid at realisering av denne type prosjekter vil ta tid, og at vi kan få en krevende periode fram til denne produksjonen er på plass.

Det er også andre utbyggere som har søkt om konsesjon, som har søkt om forlengelse av sin konsesjon, og vi har forhåndsmeldte saker. I tillegg har jeg hatt tett dialog med Enova om hvilke muligheter som finnes i forhold til fornybar produksjon i dette området, som kan fases inn på relativt kort sikt. Det er faktisk ikke en ubetydelig produksjon, heller ikke det som man kan få på plass innen denne perioden fram til 2009.

Så dette er jeg opptatt av, og jeg er også opptatt av å samarbeide med Stortinget.

Børge Brende (H) [10:22:39]: Først vil jeg si at jeg synes det er positivt at statsråden nå tar imot invitasjonen fra Stortinget om å samarbeide, slik at vi kan få på plass

den nødvendige energiproduksjonen, og at han ikke benytter denne anledningen til bare å skylde på Hydro og sine forgjengere. For det er faktisk mulig å igangsette nødvendig energiproduksjon i dag.

Da vi var i Nord-Trøndelag, fikk vi beskjed om at Nord-Trøndelag E-verk har planer om 3 TWh vindkraft. De er lagt til side foreløpig på grunn av at Regjeringen har «skrapet» grønne sertifikater. I Skogn kan man sette i gang når som helst med et gasskraftverk som kan produsere 6 TWh, men foreløpig har det kommet uklare signaler fra olje- og energiministeren når det gjelder finansieringen av en rørdledning inn til Skogn. I tillegg må man også se samfunnsøkonomisk på denne utbyggingen i forhold til andre kostnader.

Foreløpig sier da statsråden dialog, dialog, dialog. Men hva er de konkrete tiltakene utover å snakke med Enova? Hva vil statsråden gjøre – vil han sette i gang produksjon, slik at vi unngår denne krisen?

Statsråd Odd Roger Enoksen [10:23:46]: Nå vet representanten Brende meget vel at det ikke er statsråden som setter i gang produksjon, det er det faktisk utbyggere av kraft som gjør. En av problemstillingene her er at f.eks. Industrikraft Midt-Norge har hatt konsesjon i svært mange år uten at man har klart å komme i mål med en løsning som innebærer produksjon av gasskraft i Skogn, heller ikke under den forrige regjeringen. Det har aldri vært noe forsøk fra min side på å skylde på mine forgjengere, eller skylde på Hydro. Det jeg har sagt, er at Hydro burde være opptatt av forsyningssituasjonen i Midt-Norge som en stor forbruker av energi. Det jeg har sagt, er at i forhold til overføringskapasitet er vi sent ute. Det betyr at hvis man skulle styrke nettkapasiteten tidsnok, burde man ha igangsatt det arbeidet før. Det står fast.

Det er ingen grunn for utbyggere av vindkraft til å vente med å gjøre sine investeringsbeslutninger. Regjeringen vil legge fram et opplegg som vil være bedre enn et felles sertifikatmarked med Sverige, med den innretningen som det ville ha fått med det forhandlingsresultatet det var mulig å komme fram til. Skogn er ikke klar til å sette i gang når som helst. Skogn vil fremdeles trenge litt tid. Hvis Skogn bestemmer seg for å realisere gasskraftverket, vil vi også se på hva vi kan bidra med i denne sammenhengen.

Presidenten: Presidenten vil tillate tre oppfølgings-spørsmål – først Ketil Solvik-Olsen.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:25:16]: Vi hører mange fine ord fra Regjeringen om målsettinger, men Soria Moria-erklæringen framstår pr. i dag som et veikart mot kraftkrise. Vi får altså ingen konkrete tiltak som vil framskynde kraftproduksjonen. Men statsråden sier at de som har vindkraftprosjekt, kan bare sette i gang. Problemet er bare at når energi- og miljøkomiteen er ute og reiser, får vi en samlet tilbakemelding om, uansett hvem vi snakker med, at det skjer ingenting i Kraft-Norge før de får avklarte rammebetingelser. Det gjelder småkraft, det gjelder vindkraft, og det gjelder gasskraft.

Hvilke tiltak har Regjeringen som vil framskynde kraftutbygging? Vi vet at det vil bli en kritisk situasjon i Midt-Norge i løpet av bare et par år, og da kan en ikke sitte og vente på framtidens teknologier. Vi må avklare tidshorisonter, kostnader og kraftvolum. Under behandlingen av statsbudsjettet fremmet opposisjonen et forslag om at det skulle utarbeides en stortingsmelding om rikets energitilstand, som ville vise alle disse tingene i sammenheng. Det ble da nedstemt. Er Regjeringen nå klar til å fremme en stortingsmelding med en energipolitisk handlingsplan?

Statsråd Odd Roger Enoksen [10:26:26]: Jeg tror faktisk at vi kjenner forsyningssituasjonen i landet, og spesielt i Midt-Norge, godt nok. Jeg tror ikke det er behov for en stortingsmelding som skal beskrive den situasjonen. En stortingsmelding som skal beskrive den situasjonen, vil tidligst kunne foreligge til høsten – den skal behandles i Stortinget, og i etterkant skal det da iverksettes tiltak. Det er vanlig prosedyre ved behandlingen av en stortingsmelding. Jeg tror faktisk det er nødvendig å handle raskere enn det, komme raskere på plass med tiltak for å få fasen inn fornybar energi. Det jobber Regjeringen med på høytrykk nå. Da vi dessverre ikke lyktes med å få til et felles sertifikatmarked med Sverige, må vi se på andre virkemidler. Det fins en rekke andre virkemidler som vil gi bedre resultat enn et dårlig felles norsk-svensk sertifikatmarked ville ha gjort. Det vil vi presentere i løpet av veldig kort tid. Det innebærer, som jeg sier, at de som har til hensikt å investere i vindkraft, ikke har noen grunn til å vente. Det gjelder også andre typer investeringer, for de vil bli omfattet av de ordninger som vi vil presentere. Dermed er det altså faktisk slik at vi arbeider under høytrykk for å få konsesjonsbehandlet de saker som ligger i departementet.

Presidenten: Line Henriette Holten Hjemdal – til oppfølgings-spørsmål.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [10:27:41]: For Kristelig Folkeparti er det viktig å få tilført ny kraft og også satse på ny fornybar energi. Men samtidig er det en kjensgjerning at vedlikeholdet av strømmettet er svært lavt. Lite nytt har vært bygd, og fordi linjenettet er så dårlig oppgradert, forsvinner også strøm – 10–12 pst., og helt opp til 30 pst. når det er kaldt. I år er det kaldt, og jeg vil si at dette er sløsing av energi. For Midt-Norge kan forsterkede linjer bidra til å lette den anstrengte kraftsituasjonen som den delen av landet står overfor.

Da blir mitt spørsmål: Hvilke beslutninger kan statsråden meddele Stortinget vil komme på dette området før vinteren 2006/2007, som kan bidra positivt til å gjøre noe med kraftsituasjonen for Midt-Norge?

Statsråd Odd Roger Enoksen [10:28:43]: Representanten Holten Hjemdal peker på en helt sentral problemstilling. Vi har i ganske mange år hatt svært lave investeringer i overføringskapasitet. Det gjelder delvis i sentralnettet, det gjelder også i distribusjonsnettet, eller i regional- og lokalnettet. Dette er en utfordring både i for-

hold til økt forbruk, ikke bare i Midt-Norge, det gjelder også i forhold til overføringskapasitet mellom landsdeler. Det er faktisk en av de store begrensningene i forhold til vindkraftproduksjon at vi har et nett med utilstrekkelig kapasitet mellom Troms og Finnmark og mellom Nordland og Nord-Trøndelag. Dette gjør at vi har store utfordringer på dette området, hvor Statnett nå jobber med sine investeringsplaner som er på mange, mange milliarder kroner. Det som imidlertid er utfordringen, er at det tar tid. Mange av disse nettfremføringene er det knyttet miljøkonflikter til, og saksbehandlingen vil gjøre at det vil ta tid. Men jeg vil understreke at det ikke skal stå på håndteringen av dette fra min side. Vi er allerede i en prosess for å få fortgang i dette arbeidet.

Presidenten: Gunnar Kvasheim – til oppfølgings-spørsmål.

Gunnar Kvasheim (V) [10:29:59]: Senterpartiets energipolitiske talsmann, Ola Borten Moe, anbefaler varmt at det legges til rette for bruk av mobile gasskraftverk i Midt-Norge. Jeg antar at dette er klarert med statsråden. Mobile gasskraftverk framstår nå som den mest synlige delen av strategien for å løse utfordringen i Midt-Norge. Er Regjeringen klar til å gi sitt klarsignal for at slike mobile gasskraftverk kommer på plass?

For Venstre er det avgjørende at vi sørger for beslutninger som gjør at det ikke blir bruk for disse mobile gasskraftverkene, som er sterkt forurensende og lite energi-effektive.

Statsråden tok imot invitasjonen til å komme til Stortinget med en strategi for å løse utfordringen. Vil det komme konkrete initiativ i vår for å sikre utbygging av ren energi og tilrettelegging for gasskraftverk med CO₂-håndtering?

Statsråd Odd Roger Enoksen [10:30:59]: Det er også et mål for Regjeringen – og for meg – å unngå at man skal måtte iverksette midlertidige løsninger i Midt-Norge.

Vi er imidlertid klar over at situasjonen er krevende. Før vi kan få de langsiktige løsningene på plass – som jeg bruker mest energi på for tiden – vil det kunne bli nødvendig å iverksette midlertidige løsninger.

Statnett har ansvaret for å utrede og se på hvilke midlertidige løsninger som kan måtte bli iverksatt i en eventuell krisesituasjon – f.eks. i et tørrår, eller når man på annen måte ikke klarer å håndtere situasjonen. Det arbeidet har Statnett ansvaret for, det arbeidet har Statnett tatt fatt i, og det arbeidet gjorde Statnett allerede i 2002–2003 – da vi hadde det forrige tørråret – en stor jobb med. Man er bedre forberedt på å håndtere den type situasjoner i dag enn man var den gang.

Til spørsmålet om vi vil komme med en sak til Stortinget i vår som gjelder energi i dette området: Ja, vi vil komme med en sak når det gjelder fornybar energi. Når det gjelder gasskraftkonsepsjonen (presidenten klubber) til Statoil og Shell, ligger nok den noe lenger fram i tid. Det står ikke på oss – det står på (presidenten klubber) utredningene som selskapene skal foreta.

Presidenten: Stortinget går videre til neste hovedspørsmål.

Presidenten gjør oppmerksom på at når den røde lampen slukker, er taletiden omme. Det er også et ur på hver talerstol.

Jon Lilletun (KrF) [10:32:26]: Eg vil medverke til god arbeidsfordeling i Regjeringa. Mitt spørsmål går difor til utanriksministeren.

Vala i dei palestinske områda har ført til ei ny omdreining på uroskruen i Midtausten: Eit val som var godt gjennomført, gav det resultatet at Hamas fekk reint fleirtal. Det uroa mange palestinarar, det uroa sjølvstøtte og Israel, det uroa arabiske naboland – som t.d. Egypt – og det uroa alle som har arbeidd for å finne ei løysing på Midtaustenkonflikten gjennom frededelege forhandlingar.

Grunnen til uroa er innlysande: Hamas vil ikkje godkjenne staten Israel sin rett til å eksistere – dei vil utradere han. Hamas vil difor ikkje føre frededelege forhandlingar med staten Israel. Hamas har i staden for forhandlingar satsa på vald, terror og hatsk agitasjon mot jødane og mot Israel. Hamas er motstandarar av fredsprosessen og – paradoksalt nok – motstandarar av det som gjorde eit palestinsk parlament mogleg. Det som kom til uttrykk i det fyrste møtet der, er vel det nærmaste ein kan kome ein «polsk riksdag» – dei ville umiddelbart ta betydelege fullmakter frå den moderate presidenten.

Det internasjonale samfunnet har støtta fredsprosessen med omsyn til både det sivile samfunnet og oppbygginga av demokratiske institusjonar. Medlemer av Kvartetten, FN, USA, EU og Russland, har stilt klare krav. Det har og utanriksministeren fronta på ein god måte. Skal ein gje vidare støtte til Hamas, må medlemene av ei palestinsk regjering ta avstand frå terror og vald. Dei må godkjenne staten Israel og Israel sin rett til å eksistere, dei må godta dei avtalane palestinske myndigheiter har inngått, og dei må godta Vegkartet for fred.

Eg ber utanriksministeren stadfeste at det er dei føresetnadene som vil verte lagde til grunn i det vidare arbeidet.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:34:44]: Vi står overfor en svært krevende situasjon i hele Midtøsten. Det er mange konfliktsituasjoner som nå er flettet i hverandre, og som virker inn på hverandre – Afghanistan–Irak–Iran-komplekset, Syria–Libanon–Palestina–Israel og spørsmål som knytter disse situasjonene sammen.

Dette halvåret er det valg i Palestina og i Israel. Valget i de palestinske områdene er gjennomført på en god måte. Vi venter på det israelske valget, og vi venter på resultatet av valget på palestinsk side. Hva slags regjering vil palestinerne velge?

Jeg vil legge vekt på at vi som hører hjemme i Vesten, skal vokte oss vel for å bli tatt for å ha doble standarder også her – i en situasjon der vi kan komme til å applaudere demokrati, men ikke akseptere demokratiets resultat. Det betyr ikke at vi er likegyldige til den regjering som måtte komme, eller til den politikk den måtte føre.

Fra norsk side har vi lagt vekt på hovedlinjene i vår holdning, som har ligget fast i mange år: Vi må

- få en løsning som skal ende med at to stater kan leve side om side i fred innenfor internasjonalt anerkjente grenser
- ha respekt for inngåtte avtaler
- ta avstand fra bruk av vold
- ha respekt for Veikartet for fred

Men samtidig må vi ikke formulere oss slik at vi maler det palestinske lederskapet inn i et hjørne, og som tvinger fram ekstreme holdninger i en situasjon hvor det kan være bevegelse.

Norge ønsker å opprettholde støtten til det palestinske folk. Vi er i dag i en krevende situasjon sammen med det internasjonale samfunnet med hensyn til å finne formen på dette. Vi må avvente hva en regjeringsplattform fra en ny palestinsk regjering vil være. Vi har nylig utbetalt penger til de palestinske myndighetene, til interimsmyndighetene under president Abbas. Vi vil observere dette nøye.

Jeg kan bekrefte at de hovedlinjene som representanten nevnte, og som jeg gjentok i mitt svar nå, er Norges hovedholdning i møtet med en ny palestinsk regjering.

Jon Lilletun (KrF) [10:36:49]: Eg takkar for svaret. Eg deler mykje av den analysen og mange av dei vurderingane som utanriksministeren her gav.

Det har vore ein tendens i den norske debatten til å seie – òg utanriksministeren var inne på det – at ein ikkje må stelle seg slik at ein ikkje godtek resultatet av eit godt gjennomført val. Det er eg sjølv sagt einig i – vi er nøydde til å godta valresultatet. Men det betyr ikkje at vi på ein måte kan godta det programmet som Hamas har hatt så langt, eller at vi kan godta og gje støtte til ei regjering som held fast ved dei haldningane og den praksisen som Hamas har hatt. Difor føler eg behov for at utanriksministeren er tydeleg på at det å respektere eit val ikkje automatisk fører med seg at ein godtek kva som helst av innhald. Så eg vil utfordre utanriksministeren ein gong til, og det er på om føresetnaden for vidare støtte vil vere at desse krava vert innfridde.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:37:58]: Jeg kan bekrefte at det ikke ligger noen automatikk i norsk støtte til noe annet land i andre deler av verden hvor vi også er engasjert med bistand. Dette er vårt viktigste bistandsområde. Når jeg uttaler meg med en viss grad av åpenhet i denne situasjonen, er det ut fra to erkjennelser.

Det ene er at vi må gi de kreftene på palestinsk side, deriblant president Abbas, som ønsker en utvikling i retning av det vi har snakket om – respekt for allerede inngåtte avtaler, respekt for forhandlinger – rom til å kunne virke fram til det kommer en regjeringsdannelse. Vi vet ikke hva den plattformen vil være. Vi plikter å vente på det.

Det andre er en dyp frykt og uro for en forestående kollaps i det palestinske samfunnet, noe verden har ansvar for å forhindre. 130 000 lønnsstakere på palestinsk side er avhengige av den hjelpen som gis gjennom PA, de palestins-

ke selvstyremyndighetene, som er et resultat av Oslo-avtalen, og som en regjering vil være ansvarlig for. Vi må heller ikke stille oss slik at vi leder denne befolkningen inn i en sosial, økonomisk og politisk undergang ved at vi ikke holder mulighetene åpne for dialog. Samtidig må vi være veldig tydelige på det som er våre krav, og som jeg tror representanten og jeg er enige om.

Presidenten: Presidenten tillater to oppfølgingsspørsmål – først Morten Høglund.

Morten Høglund (FrP) [10:39:22]: Utenriksministeren sier at vi må avvente og se hva Hamas kommer med når de kommer i regjering. Nå er det jo relativt godt kjent hva Hamas står for. Det er derfor bl.a. USA og EU har vært så tydelige. Vi oppfatter ikke at Norge er like tydelig – dessverre. Vi oppfordrer Regjeringen til å være det, slik at vi forhåpentligvis får det brede internasjonale presset som er helt nødvendig.

Jeg tror det er viktig hvilke signaler den norske regjering sender. Regjeringens nest største parti har gående en Palestina-kampanje, som retter seg utelukkende mot Israel og det man betrakter som Israels brudd på folkeretten. De tar overhodet ikke innover seg terrorvirksomhet på palestinsk side. Noen vil mene at det er en viss skjevhet i det budskapet ikke minst et av Regjeringens partier sender ut, og at det derfor kan være et overhengende behov for at Regjeringen kommer høyt på banen og sender noen tydelige signaler til den nye palestinske regjeringen.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:40:31]: Jeg taler på vegne av Regjeringen, og jeg vil gjøre det veldig klart at vi har fire punkter som grunnholdning til hva partene i Midtøsten bør forholde seg til. Det gjelder også den nåværende og den kommende palestinske regjering. Det er – for den regjeringens tilfelle – å godkjenne Israels rett til å eksistere, en tostatsløsning der to stater kan leve side om side innenfor internasjonalt anerkjent grenser, bruk av forhandlinger, ikke vold, aksept av inngåtte avtaler og FN-resolusjoner og aksept av Veikartet for fred. Det er helt tydelig. Jeg sa det i min redegjørelse for Stortinget i februar, og jeg har gjentatt det i andre fora i Stortinget siden.

Samtidig er det viktig at vi også opprettholder en balanse i de kravene vi stiller til begge partene når det gjelder bruk av vold. Vi har sett bruk av vold i denne regionen bare det siste døgnet som det er grunn til å påpeke som et negativt trekk i den veldig krevende situasjonen som regionen står overfor i tiden som kommer. Jeg vil gjøre det klart at Norges stemme er helt tydelig her og i pakt med det som er internasjonale hovedstrømninger også i regionen. Men jeg vil også gjøre oppmerksom på at vi kanskje står overfor en utfordring som vi ikke har sett i nyere tid i Midtøsten når det gjelder faren for en kollaps på palestinsk side, med de sosiale og humanitære konsekvensene det kan få. Det må også oppta oss.

Presidenten: Erna Solberg – til oppfølgingsspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:41:51]: Regjeringen har støtte for de fire kravene som de stiller. Jeg synes det er forferdelig viktig at man opprettholder et tett samarbeid med Kwartetten, altså de fire landene som arbeider med denne situasjonen. Det er bekymringsfullt å høre at Kwartettens representanter tenker på å trekke seg ut av området fordi man ikke klarer å få gjort noe.

Det er viktig å holde fast ved de store kravene, men det er også viktig å sikre en utvikling hvor de som har stemt, og som skal leve sitt hverdagsliv, ikke opplever at ting forverrer seg. Og for øyeblikket er situasjonen på landbruks-siden inne på Gaza-stripen sterkt forverret. Palestinernes mulighet når det gjelder sysselsetting, inntekt og stabilitet står i fare for å bli totalt undergravd fordi de for øyeblikket ikke får sendt sine produkter over grensen til Israel for å bli solgt. Dette vil undergrave enhver mulighet for bedre samarbeid.

Hva gjør utenriksministeren, som leder av giverlandsgruppen, for å få til fri eksport av palestinske landbruksvarer?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:43:02]: Først vil jeg si at jeg deler representanten Solbergs tilnærming til dette, nemlig at vi her står overfor en svært alvorlig situasjon. Spesialutsending Wolfensohn har her uttalt seg i ordelag som peker på at det ikke er mulig å avhjelpe store deler av den palestinske befolkningens situasjon uten å forholde seg til PA. Vi kan gjøre mye gjennom FN, gjennom frivillige organisasjoner og andre strukturer, men vi står altså overfor et helt reelt problem når det gjelder deler av den palestinske økonomien.

Norge har protestert overfor Israel for tilbakeholdelsen av verdiskaping på palestinsk side, som israelerne ikke betaler tilbake ved grensepasseringer. Vi har støttet spesialutsending Wolfensohns understreking av at dersom ikke den lille delen av en vekstkraftig palestinsk økonomi – særlig knyttet til drivhus- og landbruksprodukter – får flyte fritt ut i internasjonale markeder, knekker vi det lille håpet som kan være om at det gir mening å inngå fred.

Vi tar dette opp bilateralt, og vi tar det opp i flernasjonale sammenhenger i forhold til Kwartetten innenfor AHLC. Det kommer vi også til å fortsette å gjøre.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:44:33]: Jeg vil gjerne gå tilbake til et energispørsmålet.

Jeg føler at det har kommet mange fine ord og formuleringer fra energiministeren, men det har kommet veldig få konkrete tiltak som vil avhjelpe situasjonen i Midt-Norge. Jeg vil gå konkret på det tiltaket som alle i Midt-Norge, alle i energibransjen, alle i næringslivet – og til og med stort sett alle energimyndigheter – drar fram, nemlig gasskraftverk. Alle sier at kraftsituasjonen i Midt-Norge er så prekær at kun gasskraftverk har tilstrekkelig kraftvolum til en kostnad som en kan akseptere, og at det kan bygges innenfor en akseptabel tidshorison for å løse den krisen vi nå står overfor. Likevel har ikke Regjeringen gjort noe for å framskynde bygging av gasskraftverk. Ut-

fordringen er selvsagt at i den regjeringen er det et parti som har aversjon mot gasskraft, som det har aversjon mot det meste annet.

Faktum er at det er flere gasskraftprosjekter i regionen som kan ferdigstilles i løpet av 2009 og dermed avhjelpe en eventuell kraftkrise. Men Regjeringen har gitt tydelig beskjed om at ingen nye gasskraftkonsesjoner vil bli gitt uten rensing fra dag én. Det bekreftet energiministeren direkte på NRK, Dagsrevyen, for bare en uke siden, da Shell og Statoil la fram sitt prosjekt på Tjeldbergodden. Han sa at det ikke kom på tale å bygge gasskraftverk uten rensing fra dag én. Miljøvernministeren har vært ute og sagt det samme i forbindelse med Mongstad. Samtidig kommer en med, som en kriseløsning fra Regjeringen, at en skal bygge midlertidige gasskraftverk, som vil slippe ut dobbelt så mye CO₂, bruke dobbelt så mye gass og koste dobbelt så mye som et konvensjonelt gasskraftverk. Da er det jo rart, synes jeg, at en regjering med aversjon mot et vanlig gasskraftverk med CO₂-utslipp vil tillate bygging av noe som ville slippe ut dobbelt så mye av denne uhumskheten.

Vil Regjeringen nå legge Soria Moria-erklæringen til side og heller tillate bygging av gasskraftverk uten rensing fra dag én?

Statsråd Odd Roger Enoksen [10:46:42]: For det første vil jeg starte med å tilbakevise at Regjeringen ikke har gjort noe i forhold til den kraftsituasjonen som vi har i Midt-Norge. Det har vært tett kontakt med alle aktuelle utbyggere i dette området nærmest fra dag én, nettopp fordi vi har en krevende situasjon i området som gjør at det er nødvendig å få tatt noen beslutninger. Og i løpet av de fem månedene som er gått siden denne regjering tiltrådte, er det altså kommet planer om ett nytt gasskraftverk, i tilknytning til Hustadmarmor, som det ikke forelå planer om før Regjeringen tiltrådte, og der jeg har hatt tett kontakt med bedriften.

Det er nå lagt fram en ny plan med hensyn til gasskraftverk på Tjeldbergodden, en svært positiv plan. Vi bør alle sammen være glade for at Statoil og Shell har tatt et felles initiativ og justert sitt opprinnelige prosjekt i forhold til en konsesjonssøknad for et mer tradisjonelt gasskraftverk på Tjeldbergodden.

Jeg har også hatt tett kontakt med Industrikraft Midt-Norge i forhold til situasjonen på Skogn. Jeg har hatt kontakt med de andre kraftprodusentene i dette området for å se hvilke andre planer som foreligger, og som kan avhjelpe denne situasjonen. I tillegg har jeg hatt tett kontakt med Statnett i forhold til beslutninger om investeringer i linjennett.

Det er altså en helt feil observasjon at det ikke er gjort noe.

Så er det riktig at det er disse bedriftene selv som må ta sine investeringsbeslutninger. Regjeringen er i gang med et krevende prosjekt i forhold til CO₂-håndtering på Kårstø. Vi har sagt at vi ønsker å bidra, også i forhold til å realisere prosjektet på Tjeldbergodden, som er et godt prosjekt, og som vil avhjelpe forsyningssituasjonen i Midt-Norge. Det tar imidlertid tid før den beslutningen blir tatt, men vi gjør fra vår side det vi kan for at gasskraft-

verket på Tjeldbergodden skal være på plass så raskt som mulig, slik at vi kan unngå å komme i en vanskelig situasjon.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:48:48]: Det er hyggelig med dialog med partene, men alle de partene Enoksen nevner, har energi- og miljøkomiteen også vært i kontakt med, og samtlige sier at de foreløpig avventer Regjeringens videre handlinger, ergo: De samtaler, de dialoger, som Regjeringen har iverksatt, har ikke medført noen framskynding av investeringsbeslutninger. Det var jo det som var poenget: Når en regjering i valgkampen lovte en full verktøykasse, må en jo tro at den verktøykassen faktisk brukes til å framskynde investeringer, når man vet at allerede i 2008 eller 2009 kan det være kraftkrise.

Energiministerens egne utsagn i Dagsrevyen indikerte jo at i stedet for å framskynde et gasskraftverk på Tjeldbergodden vil Regjeringens politikk, med krav om CO₂-rensing fra dag én, bidra til at prosjektet utsettes med minst ett år. For Statoil gav tydelig beskjed om at det ikke er planer om rensing fra dag én for dette gasskraftverket på Tjeldbergodden, og skal det realiseres med rensing, blir det altså utsatt. Det vil ikke være rensingen som blir framskyndet, for den teknologien er ikke klar.

Da er spørsmålet nok en gang: Hvilke tiltak har Regjeringen som vil framskynde bygging av gasskraftverk?

Statsråd Odd Roger Enoksen [10:50:00]: Det er ikke mer enn to måneder siden Statoil i et åpent møte på Tjeldbergodden sa at det var tvilsomt om man ville fatte en investeringsbeslutning om et tradisjonelt gasskraftverk uten CO₂-håndtering. Det gasskraftverket ville ikke være lønnsomt uten at man betalte for en CO₂-kvote, som også den forrige regjering hadde som forutsetning at man skulle legge inn. Det var slett ikke sikkert at det ville bli gjort en investeringsbeslutning *uten* at man måtte kjøpe CO₂-kvote, og slett ikke med rensing. Det er to måneder siden. Etter det har altså Statoil og Shell lansert et nytt, spennende prosjekt hvor man ikke bare skal ha CO₂-håndtering, men hvor man i tillegg skal bruke dette til injeksjon på norsk sokkel og øke oljeutvinningen. Det er ikke Regjeringens fortjeneste. Men jeg tar det som et uttrykk for at ikke minst den tette dialog vi har hatt med selskapene i forhold til at også myndighetene vil bidra til at denne type prosjekt skal la seg realisere så raskt som mulig, har båret frukter.

Presidenten: Presidenten vil akseptere tre oppfølgingsspørsmål – først Børge Brende.

Børge Brende (H) [10:51:11]: Jeg registrerer at olje- og energiministeren ikke egentlig har tatt innover seg den klare advarselen som har kommet fra Statnett. De sier ikke bare at vi står overfor en mulig strømkrise, men det står sort på hvitt at strømmettet kan kollapse og knekke sammen. Det er så sterke advarsler at man burde tatt tak i dette og handlet.

Så ser vi at Senterpartiets energipolitiske talsperson, Ola Borten Moe, går ut og sier ja til verstingkraftverk. De

forurenses dobbelt så mye som vanlige gasskraftverk. Likevel vil Ola Borten Moe og Senterpartiet ha mobile gasskraftverk for en kommende kraftkrise. De forurenses dobbelt så mye som et konvensjonelt gasskraftverk på Tjeldbergodden vil gjøre.

Med den krisen man står overfor, som det er mulig å unngå hvis man i dag beslutter det, kan ikke da olje- og energiministeren si fra om at man på Tjeldbergodden fint kan sette opp gasskraftverket – det er 7 TWh – men komme med rensingen senere, slik at det ikke blir utsatt til 2012? Vi kan få det til i 2009, og da kan man unngå strømkrisen.

Statsråd Odd Roger Enoksen [10:52:21]: Statoil og Shell har signalisert at et gasskraftverk i den form som de har til hensikt å investere i – hvis de fatter en beslutning om en slik investering, og det håper jeg virkelig at de gjør, myndighetene skal medvirke til at den beslutningen blir tatt – kan være på plass i 2010, muligens litt før. Statoil og Shell har sagt at et renseanlegg kan stå på plass et år senere. Det er Regjeringens ambisjon å bidra til at det skal være parallellitet i dette.

Statoil og Shell har ikke gitt noen indikasjoner på at de vil være i stand til å ha et gasskraftverk på plass før 2009/2010. Vi er i dialog med selskapene, og vil ha tett dialog med dem i den utredningsprosessen som nå vil pågå utover i 2006.

Alle er kjent med at allerede i 2008 vil forbruket på Sunndalsøra og i tilknytning til Ormen Lange ha ført til en så sterk forbruksvekst i dette området at vi da kan få en vanskelig situasjon. Det innebærer at den situasjonen skulle det ha vært tatt tak i tidligere. Vi er seint ute, derfor kan det bli nødvendig med midlertidige tiltak.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [10:53:40]: Kristelig Folkeparti er glad for den politikken Regjeringen har i forhold til gasskraftverk og krav om CO₂-rensing. De utfordringene som klimaet gir oss, krever en slik politikk.

For Kristelig Folkeparti ble visjonen virkelighet i forrige uke, da Statoil og Shell la fram sine planer i forhold til Tjeldbergodden. Det viste at våre visjoner for 2001, har gitt resultater.

Mye er avklart, men det gjenstår en del uavklarte spørsmål, bl.a. dette med finansiering. Hvis Statoil og Shell skal kunne realisere sine planer, legger de til grunn, som de selv sier, betydelig økonomisk støtte fra Regjeringen.

Mitt spørsmål til statsråden blir: Vil Regjeringen stille opp med nok penger, slik at forsinkelsen ikke blir noe problem? Og – hvilken størrelsesorden snakker vi da om?

Statsråd Odd Roger Enoksen [10:54:44]: Jeg skulle ønske jeg kunne være i stand til å gi svar på spørsmålet om størrelsesorden. Men Statoil og Shell har altså et ganske omfattende utredningsarbeid framfor seg, som de har sagt at de vil prøve å slutføre i løpet av det året vi er inne i. Vi vil ha dialog og samarbeid med Statoil og Shell for å realisere dette prosjektet, og bidra i den utredningsfasen så langt vi kan.

(Statsråd Enoksen)

I tillegg er vi i gang med tre krevende prosjekter i tilknytning til gasskraftverket på Kårstø for å håndtere CO₂. En del av det arbeidet vi gjør der, vil ha overføringsverdi til Tjeldbergodden, og vil også gi kunne gi et tryggere beslutningsgrunnlag i forhold til et renseanlegg der.

Statoil og Shell har sagt at investeringsbeslutningene vil bli tatt tidligst i 2007. Det innebærer at det sannsynligvis vil gå enda en god del måneder før vi vil kunne være i stand til å gi et svar på det spørsmålet som representanten Hjemdal nå stiller.

Gunnar Kvasheim (V) [10:55:51]: Statsråden er opptatt av dialog som virkemiddel for å løse de foreliggende problemene. Nå har han forsøkt seg med dialog med de svenske myndighetene, med et dårlig resultat. Det ble sammenbrudd når det gjaldt de grønne sertifikatene. Resultatet er at prosjekter for fornybar energi i Midt-Norge stopper opp, og det har skapt en enda vanskeligere situasjon.

I morgen skal statsråden til Trøndelag. Da vil han bli møtt av lokale representanter, også fra regjeringspartiene, som forventer at han påtar seg en oppmannsrolle, et lederansvar, fordi det er nødvendig å bringe sammen ulike aktører for å nå det resultatet som trengs.

Er statsråden beredt til å påta seg det oppmannsansvaret og medvirke til at de nødvendige beslutningene kan bli tatt raskt? Det betyr før sommeren, mener en lokalt i Midt-Norge.

Statsråd Odd Roger Enoksen [10:56:47]: Svaret på spørsmålet er for så vidt ja. Men det er altså ikke bare opp til statsråden, Regjeringen eller for den del Stortinget å sørge for at det blir tatt investeringsbeslutninger i dette området. Det er først og fremst opp til utbyggerne selv. Min jobb er å legge til rette for at de beslutningene skal kunne bli tatt så raskt som mulig.

Ja, jeg har satset på dialog. Jeg ser at den dialogen allerede bærer frukter, i form av at man nå er nærmere en investeringsbeslutning enn man har vært tidligere. Utbyggerne i dette området tør nå å lansere prosjekter som man tidligere ikke har lansert.

Jeg vet ikke hvilken dialog den forrige regjering hadde med utbyggerne i dette området. Men det jeg kan konstatere, er at det skjedde svært lite i forhold til å få ny produksjon i dette området under den forrige regjering. Det er trist, for det er nødvendig med ny produksjon, det er nødvendig å ta den situasjonen vi har i Midt-Norge, på alvor. Det gjør denne regjeringen. Derfor bruker jeg mye tid på å bidra til at vi skal kunne løse den forsyningssituasjon vi har i Midt-Norge. Det er en av mine høyest prioriterte oppgaver for tiden.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:58:00]: Forsyningssikkerhet når det gjelder energi, er et tema som ikke bare opptar det norske stortinget, det er et tema som opptar omtrent samtlige land for øyeblikket. Energispørsmålet er i større og

større grad blitt et grunnleggende internasjonalt spørsmål. Det er blitt et av de spørsmålene som Kina strever med i sin utenrikspolitikk. Det er blitt et av de spørsmålene som USA prioriterer høyt. I «State of the Union»-talen til George Bush var det å bli selvforsynt, eller bli forsynt fra mer sikre kilder, med energi noen av de viktigste temaene som ble tatt opp.

Dette spørsmålet kommer også på dagsordenen i EU. Spørsmålet om forsyningssikkerhet er blitt viktigere og viktigere for både nye og gamle EU-land. Under situasjonen i januar måned når det gjaldt gassledningene gjennom Ukraina til deler av Øst-Europa, ble dette spørsmålet enda sterkere aksentuert.

Norge er blant de store energiprodusentene inn til det europeiske markedet. Når Europa utformer en ny strategi for å møte sin energisikkerhet, sine behov, er det selvfølgelig viktig at også vi som land er på banen. Dette er altså ikke bare et utenrikspolitisk spørsmål, det er også et spørsmål om hvordan vi håndterer det i vår planlegging av energispørsmål.

Da vil jeg få lov til å utfordre energiministeren til å fortelle hva hans strategi er i forhold til Europa når det gjelder spørsmålet om energi.

Statsråd Odd Roger Enoksen [10:59:47]: Jeg takker for anledningen til å svare på dette spørsmålet, som er et særdeles viktig spørsmål. Norge som en stor energileverandør til Europa spiller en sentral rolle og er en aktiv dialogpartner med mange europeiske land, ikke minst når det gjelder forsyningssikkerhet. Jeg har derfor i løpet av de fem månedene som jeg har vært olje- og energiminister, hatt ikke mindre enn tre møter med Andris Piebalgs, som er EUs energikommissær, bl.a. for å diskutere EUs grønnbok om energi. Jeg har hatt tre møter med den britiske energiministeren, Malcolm Wicks, jeg har møtt den tyske energiministeren, jeg har møtt den danske energiministeren to ganger, jeg har møtt den svenske energiministeren, jeg har også hatt møter med min russiske kollega for å diskutere energipolitiske spørsmål i og med at også Russland er en stor leverandør av energi til Europa, og jeg har hatt et møte med nordisk-baltisk gruppe i forbindelse med et formøte før EUs ministermøte.

Forsyningssikkerheten er satt betydelig høyere på dagsordenen. Norge har i alle år vært en stabil leverandør av energi til Europa. Det vil vi også være i framtiden. Regjeringen legger til rette for at vi skal kunne øke våre leveranser, spesielt av gass, til Europa i tiden framover, og vi er også en garantist for stabile og forutsigbare leveranser.

I forbindelse med realiseringen av Snøhvit, som vil være i produksjon i 2007, vil vi også kunne gjøre vår inntreden i andre markeder, f.eks. det amerikanske markedet, med de muligheter som det gir også for å være en stor og sikker energileverandør i framtiden.

Erna Solberg (H) [11:01:33]: Jeg er glad for at statsråden er opptatt av at også EU-spørsmål i denne sammenheng er viktig.

Jeg har lyst til å understreke at én av de tingene som det står om i Soria Moria-erklæringen, er en aktiv EU-politikk – en mer aktiv EU-politikk, forsøker man av og til å fremstille det som. Nettopp dette spørsmålet er sannsynligvis et av de spørsmålene der det er viktigst for oss å være på banen, for EU kommer nå til å utforme hele sin mottaker- og forbrukerpolitikk knyttet til mottaket av våre energiresurser. Jeg har derfor med forbauselse registrert at statsråden ikke hadde mye annet presserende på mandag som gjorde at han ikke kunne være til stede på det forberedende møtet som skulle lede opp til EU-ministermøtet – i den kritiske situasjonen der grønnboken ble levert før helgen og den politiske prosessen med 25 medlemsland som skal være med på å utforme den, faktisk starter nå.

Jeg håper derfor at vi får en bred redegjørelse om hva man har lagt opp til når det gjelder grønnboken om energipolitikk. Og så håper jeg at man i fremtiden ikke vil oppleve at EU-ministrene sitter like skuffet tilbake fordi de ikke får møte en norsk statsråd, som vi pleier å gjøre når de sender juniorministrene i alle EØS-sammenhenger.

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:02:51]: Jeg ser fram til å kunne presentere Regjeringens syn på EUs grønnbok om energi for Stortinget på en egnet måte og vil selvsagt gjerne komme tilbake til det når det måtte passe Stortinget.

Min statssekretær var til stede på formøtet med nordisk-baltisk gruppe. Jeg har hatt tett kontakt med disse landene på forhånd, og i alle de møtene som jeg refererte til i mitt hovedsvar, har EUs grønnbok om energi vært et tema. Altså: Det forberedende arbeidet når det gjelder EUs grønnbok om energi, har vært et tema når det har vært naturlig å ta opp den saken, spesielt i mine møter med Andris Piebalgs, som har hatt ansvar for å legge fram denne grønnboken.

Jeg mener at de norske posisjonene har vært ivarettatt på en god måte, gjennom tett kontakt med mine kollegaer i EUs medlemsland i disse fem månedene. Det kunne være interessant å spørre om man har noen eksempler på en tilsvarende kontakt med f.eks. EUs energikommisær i løpet av en femmåneders periode tidligere.

Erna Solberg (H) [11:04:03]: President, får jeg lov til å svare på det?

Presidenten: Dessverre. Erna Solberg er kjent med Stortingets reglement. Hun får sikkert anledning til å snakke med hr. Enoksen utenfor salen.

Det blir to oppfølgingsspørsmål – først Ketil Solvik-Olsen.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:04:32]: CO₂-kvotesystemet som er innført i Norge og i Europa, har bidratt til en kraftig økning i kraftprisene både i Norge og i EU-området. Dette har kraftig forverret konkurransesituasjonen for både norsk og europeisk industri. Spesielt i Norge, med en veldig stor andel kraftforedlende industri, er dette en spiker i kista for denne næringen, som allerede sliter.

Hva vil Regjeringen gjøre overfor EU med tanke på CO₂-kvotesystemet, for å bidra til at kraftprisen ikke får disse negative utslagene, slik at verdens mest miljøvennlige tungindustri fortsatt kan drive i Norge og i Europa?

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:05:21]: Representanten stiller et sentralt spørsmål når det gjelder konkurransevne, ikke bare for norsk industri, men også for europeisk industri.

Regjeringen jobber nå med å sikre norsk industri forutsigbare rammer for å ha en konkurransesituasjon som gjør at vi kan legge til rette for langsiktig industriell aktivitet. Temaet konkurransevne i europeisk industri er for øvrig også adressert i grønnboken som er presentert av EUs energikommisær, nettopp fordi man også i Europa ser at man er nødt til å iverksette tiltak for å sikre europeisk industris konkurransevne. Dette temaet har vært en del av diskusjonene i de møtene som jeg har hatt både med Andris Piebalgs og med andre energiministre i Europa. Den norske regjeringen er opptatt av dette, og vi har derfor kontakt både med ESA og ikke minst med EUs medlemsland om dette spørsmålet.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:06:28]: For denne regjeringen går det jo litt sport i å gi den forrige regjeringen skylden for alt som er vondt og vanskelig.

Ett av de utspill vi ganske raskt fikk fra den nye regjeringen, var at den forrige regjeringen nok ikke hadde utnyttet handlingsrommet til å påvirke EU i tilstrekkelig grad.

I Soria-Moria-erklæringen heter det at Regjeringen vil mer «offensivt ivareta norske interesser overfor EU og føre en aktiv europapolitikk på et bredt felt». Og så ser vi at olje- og energiministeren ikke finner tid til å møte åtte andre ministre som skal delta på et viktig møte for å fremme saker som angår energi!

Jeg vil derfor spørre utenriksministeren om det er slik at han har problemer med å få sine kollegaer med på offensivt å ivareta norske interesser overfor EU, eller om det siste eksemplet vi nå har fått belyst, kun er en arbeidsulykke.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:07:46]: Jeg kan gjøre det veldig klart at denne regjeringen står bak en offensiv europapolitikk, som omfatter nær kontakt med viktige politiske organer i Europa, og selvfølgelig er EU først blant dem. Det er overhodet ikke noe problem å få forståelse for det. Vi legger om kort tid fram en handlingsplan for vår kontakt mot EU. Den vil vi kalle «EØS Pluss» – en fornyet giv på det området.

Jeg har overhodet ingen problemer med at olje- og energiministeren, som har brukt svært mye tid på kontakt med EU, ved denne anledningen hadde et nasjonalt hensyn som av helt åpenbare grunner gikk foran det å kunne være i utlandet og Regjeringen var godt representert ved hans statssekretær. For øvrig har vi et bredt kontaktnettverk fra andre regjeringsmedlemmer, statsministeren og meg selv i forhold til EU, slik at det er ingen tvil hos

dem om hva vi står for, og om vår vilje til og interesse av å ha nær kontakt med dem om disse spørsmålene.

Presidenten: Vi går så til det siste hovedspørsmålet i den muntlige spørretimen.

Gunnar Kvasheim (V) [11:08:49]: Mitt spørsmål går til olje- og energiministeren.

Olje- og energiministeren har betegnet seg som «nyfrelst» tilhenger av oljeaktivitet i nord. Det har skapt begeistring i bransjen. De som arbeider med fornybare energikilder, er imidlertid skuffet og overrasket over statsråden. Det henger bl.a. sammen med at han ikke makter å få til en ordning med grønne sertifikater med Sverige – et opplegg Senterpartiet har vært varm tilhenger av, fordi det kan skaffe ny, ren energi, og fordi det kan utløse prosjekter over hele landet. Det er åpenbart at indre uenighet i Regjeringen har gjort den handlingslammet i møte med svenskene. Det var uenighet om småkraft skulle med i sertifikatordningen, og det var uenighet om hvor høyt ambisjonsnivå en skulle ha. Sverige ville gå lenger enn Norge, og det førte til brudd. Norge ønsket aldri et felles marked. Sammenliknet med Sverige er Norge en miljøsinke, uttalte sosialdemokrat – og Sveriges energiminister – Mona Sahlin til Dagbladet. Representanter for det svenske energidepartementet sier at det aldri var reelle forhandlinger mellom Norge og Sverige om grønt sertifikatmarked.

Er dette riktig? Dersom det er feil, hvor langt var Norge villig til å gå? Hva var ambisjonsnivået for ren energi? Og hvilke energikilder ville Norge inkludere?

Det er helt avgjørende å få et presist svar på dette for å kunne få et bilde av hva som førte til brudd, og ikke minst for å kunne sammenlikne de posisjonene en hadde da det ble brudd, med det alternative opplegget som Regjeringen nå skal legge fram. Min påstand er at det Stortinget har bedt om, nemlig et felles marked, er det mest effektive både når det gjelder kostnader og det å utløse grønn energi.

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:10:49]: Jeg er enig med representanten i at et felles marked ville ha vært et godt virkemiddel for å få fornybar produksjon der den var billigst i disse to landene, dersom det hadde vært mulig å komme fram til et balansert og godt opplegg.

La meg først tilbakevise at jeg på noen måte er en «nyfrelst» tilhenger av oljeaktivitet i nord. Jeg tror jeg har det samme balanserte synet på aktivitet i dette området som representanten Kvasheim, og jeg har til hensikt å ivareta dette på en balansert og forsvarlig måte.

La meg også tilbakevise at det var indre uenighet i Regjeringen som var årsak til at det ble brudd med Sverige. Det var det ikke. Det var enighet i Regjeringen når det gjelder disse forhandlingene, og det var en sterk vilje i hele kollegiet til å komme fram til et resultat. Det er ikke slik at Sverige ville gå lenger enn Norge. Hvis vi legger til grunn antall innbyggere i disse to landene, størrelsen på disse to landene, var Norge villig til å gå lenger enn Sverige i disse forhandlingene.

Det er heller ikke riktig at Mona Sahlin har karakterisert Norge som en miljøsinke. Mona Sahlin kontaktet meg etter oppslaget i Dagbladet og tilbakeviste det som stod der. Ingen har skyld i at vi ikke klarte å komme fram til et resultat, var det Mona Sahlin – ifølge den kontakten hun tok med meg etter oppslaget i Dagbladet – hevdet at hun hadde sagt til Dagbladet.

De posisjoner som vi har hatt i disse forhandlingene, er en del av de interne forhandlingene vi har hatt. Det som står fast, er at Sverige ønsket at Norge skulle påta seg en like stor forpliktelse som Sverige. De var ikke villige til å fire på det kravet. Det innebærer altså at Norge skulle påta seg en forpliktelse på 12 TWh i tiden fram til 2016. Det ville innebære en betydelig høyere kostnad for norske forbrukere enn det ville for svenske forbrukere. Regjeringen synes ikke det ville være en god løsning i et felles marked, som skulle ha som mål at vi skulle få mest mulig fornybar produksjon, og hvor dette skulle være balansert disse to landene imellom. Jeg vet ikke om representanten Kvasheim synes det ville være greit at norske forbrukere i et slikt felles marked skulle påta seg en større forpliktelse enn svenske forbrukere. Det synes ikke Regjeringen.

Gunnar Kvasheim (V) [11:12:56]: Med et høyere ambisjonsnivå fra norske myndigheters side ville en fått et mye gunstigere opplegg overfor forbrukerne, og jeg registrerer at statsråden ikke besvarer mitt spørsmål om hva som var de norske posisjonene da det ble brudd med Sverige. Det kunne være av stor betydning å få greie på hvor langt en var villig til å gå.

Så konstaterer jeg på tampen av dagens spørreunde at det antakelig må stå i Soria Moria-erklæringen at når en ikke kommer av flekken, når en ikke får noe gjort, skal en skylde på tidligere regjeringer. Når heller ikke det virker troverdig, kan en skylde på regjeringer i andre land. Det det kunne være interessant å få greie på, er om Regjeringen nå ønsker et norsk sertifikatmarked som alternativ til et norsk-svensk. Alle synes å ha vært enige om tidligere at det blir altfor smalt og lite effektivt sammenliknet med et felles marked. Nå sa jeg at Senterpartiets leder er «nyfrelst» tilhenger av et slikt opplegg, og det kunne være interessant å høre om olje- og energiministeren også er det.

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:13:50]: Jeg registrerer at representanten har en viss sans for å bruke begrepet «nyfrelst».

Regjeringen tar på alvor de mange innspill som kommer når det gjelder et alternativt opplegg for satsing på fornybar energi. Som også statsministeren har hevdet i mange sammenhenger, er vi innstilt på dialog, vi er innstilt på samarbeid og på å ta innspill på alvor. Det kommer innspill fra mange miljøer om at når vi nå ikke kom i mål med et norsk-svensk marked, burde vi se på et norsk marked. Vi burde se på andre ordninger som minstepris, som innmatingstariff o.l. Vi tar dette på alvor, og det er et arbeid som allerede var i gang i departementet før disse innspillene kom, og som vi ser på. Det er ikke sikkert at de løsningene er de beste, men Regjeringen vil faktisk i løpet av svært kort tid – og da snakker vi om uker – presentere

et opplegg som jeg i alle fall håper skal få bred tilslutning i denne sal, for det er nødvendig å satse aktivt på fornybar energi.

Presidenten: Presidenten vil akseptere to oppfølgingsspørsmål – først Ketil Solvik-Olsen.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:15:14]: Energiministeren lover en god ordning som alternativ til grønne sertifikater, men han lovte også grønne sertifikater i sin tid, så min optimisme er ikke veldig stor. Dialog er bra, men handlekraft er bedre. Så langt har vi sett lite av det siste.

Da statsministeren var i Stortinget forleden, sa han at en grønn sertifikatordning med Sverige ville gitt en strømpris på 25 øre og en sertifikatpris på 15 øre, og det ville gitt en strømpris på 40 øre. Det er jo avskrekkende. Hvis det betyr at strømprisen går opp med 15 øre, har Regjeringen i så fall vært veldig dårlig til å forhandle med svenskene. Men hvis det er sertifikatprisen som er 15 øre, ville det bety at det for strømkunden ville gitt et påslag på 1,5 øre, noe som alle partier så langt har sagt er en akseptabel pris på sertifikat, fordi en antar at kraftprisen vil reduseres mye mer.

Da er spørsmålet: Hvis 1,5 øre også er for mye i støtteordninger i et grønt sertifikatmarked, hvor høyt er Regjeringen villig til å gå, og hva tror de de får utløst hvis de f.eks. legger seg på 1 øre pr. kWh?

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:16:21]: For det første er det nok ikke slik at energiministeren har lovt grønne sertifikater. Vi har sagt i Soria Moria-erklæringen at vi skal arbeide for å opprette et slikt sertifikatmarked. Vi har arbeidet for å få til et felles norsk-svensk marked. Det lyktes ikke. Det var ikke mulig for undertegnende å love et sertifikatmarked så lenge det skulle være basert på et resultat av forhandlinger to land imellom.

Sist statsministeren var i spørretimen, brukte han et eksempel på dette med 25 øre i strømpris og en elsertifikatpris på 15 øre. Han sa videre at en produsent av fornybar energi som er berettiget til å få elsertifikat, etter dette eksemplet vil få 40 øre pr. kWh. Det var en helt korrekt beskrivelse. Det var det statsministeren sa forrige gang han var i spørretimen.

Så er det altså ikke slik at en sertifikatpris i den størrelsesordenen som vi her snakker om, mer sannsynlig 20 øre enn 15 øre, vil gi et påslag i strømprisen på 1,5 øre. Det avhenger av hvilket ambisjonsnivå man legger seg på.

Presidenten: Ivar Kristiansen – til oppfølgingsspørsmål.

Ivar Kristiansen (H) [11:17:37]: Jeg synes statsråden her klart gir uttrykk for at han har et forklaringsproblem. Ikke minst de mange tall som statsråden nå lar henge i luften, vil det bli nokså interessant for Stortinget å komme tilbake til.

Faktum er, uavhengig av alle disse forklaringene – eller aller helst bortforklaringer – at svenskene har klart å få til et grønt sertifikatmarked. Det har ikke Norge klart

å få til, på tross av alle de fagre ambisjonene også de rød-grønne partiene hadde før valget.

Tidligere i dag sa statsråden at det ikke er statsråden som setter i gang produksjon, det er det utbyggerne som gjør. Her har vi altså et eksempel hvor det står hundrevis av potensielle produsenter klar til å sette i gang med investeringer på kanskje et titalls milliarder kr, og med mulighet for en produksjon på opp mot 20 TWh.

Hvordan kan statsråden på en troverdig måte an vise et alternativ til all denne private kapitalen som står klar?

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:18:44]: Det vil være helt nødvendig med privat kapital. Men uansett privat kapital innebærer både et grønt sertifikatmarked og andre ordninger, som f.eks. et norsk sertifikatmarked, minsteprisordninger, som man har i Danmark og Tyskland, eller økt støtte gjennom Enova, også en finansiering i tillegg til den private kapitalen. Et felles sertifikatmarked med Sverige er ikke gratis. Det innebærer at forbrukerne skal betale en merpris for å få til investeringer som i utgangspunktet ikke er kommersielle. Dette vil enhver støtteordning for å stimulere til fornybar energi innebære på samme måte, enten det finansieres over statsbudsjettet eller det finansieres gjennom økte forbrukerpriser. Det ligger i sertifikatmarkedet. Det vil også komme til å ligge i de ordninger som Regjeringen i løpet av veldig kort tid vil presentere. Det innebærer altså en støtte for å få på plass fornybar energi. Om den støtten kommer gjennom et sertifikatmarked, eller om den kommer på andre måter, burde være rimelig uinteressant. Det interessante her er at vi kan få mest mulig fornybar produksjon for minst mulig av skattebetalernes penger.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Gunnar Kvasheim til statsministeren, vil bli besvart av olje- og energiministeren.

Spørsmål 8, fra representanten Øyvind Korsberg til nærings- og handelsministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren på vegne av nærings- og handelsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 20, fra representanten Robert Eriksson til arbeids- og inkluderingsministeren, er overført til fornyings- og administrasjonsministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra fornyings- og administrasjonsministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart før spørsmål 29.

Spørsmål 21, fra representanten May-Helen Molvær Grimstad til arbeids- og inkluderingsministeren, er overført til barne- og likestillingsministeren som rette vedkommende.

S p ø r s m å l 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Gunnar Kvasheim til statsministeren, vil bli besvart av olje- og energiministeren.

Gunnar Kvasheim (V) [11:20:31]: «Statoil og Shell har ambisjoner om å bygge et gasskraftverk med CO₂-håndtering på Tjeldbergodden. For å få rensed CO₂-utslippene og laget en verdikjede basert på disse trenger man betydelig medvirkning fra staten.

Hvordan vil Regjeringen medvirke til at dette viktige miljø- og energiprojektet kan realiseres, og når vil Stortinget bli orientert om Regjeringens håndtering av denne saken?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:20:59]: Som det framgår av Soria Moria-erklæringen, og for så vidt også av muntlig spørretime, er Regjeringens mål at Norge skal bli verdensledende i miljøvennlig bruk av gass. Regjeringen vil samarbeide med utbyggerne av gasskraft om anlegg for CO₂-fangst, og bidra økonomisk til at dette gjennomføres så raskt som mulig.

Det er avgjørende at oppfølgingen av ambisjonene skjer innefor forsvarlige økonomiske og juridiske rammer. Tre delprosjekter som ble igangsatt like før jul, skal bidra til et solid beslutningsgrunnlag for Regjeringens videre arbeid.

Delprosjekt 1 er innledende forhandlinger mellom de kommersielle aktørene i en CO₂-kjede. Gassco har på oppdrag fra Regjeringen startet innledende forhandlinger mellom de kommersielle aktørene. Gjennom dette arbeidet vil vi kvalitetssikre inntekter og kostnader i alle ledd i en verdikjede. Dette innebærer å få oversikt over hvilke aktører på land som er aktuelle som tilbydere av CO₂. Gjennom kontakt med relevante aktører skal det kartlegges hvilke volum CO₂ som kan være tilgjengelige og til hvilke forutsetninger og kostnader. Petoro, som ivaretaker og rettighetshaver når det gjelder statens direkte eierandeler på sokkelen, og Gassnova, som ivaretar myndighetenes satsing på utvikling av teknologi for rensing av CO₂ fra gasskraftverk og har bred kompetanse på fangst av CO₂, vil bistå Gassco i arbeidet.

I delprosjekt 2 er målet å få en nærmere avklaring av tidsperspektiv og kostnader for etablering av et renselanlegg på Kårstø. Når det er brakt nærmere klarhet i hva leverandørene av renseteknologi kan tilby med hensyn til kostnader og leveringstidspunkt, skal det etableres en juridisk enhet som kan stå ansvarlig for bygging, drift og eierskap til anlegget. Olje- og energidepartementet har bedt Norges vassdrags- og energidirektorat om å gjennomføre og samordne en del av det forberedende arbeidet knyttet til etableringen av et renselanlegg på Kårstø innen 2009. Målet med oppdraget er å få på plass nødvendige tekno-

logispesifikasjoner, kostnader og framdriftsplan for et renselanlegg tilpasset Naturkrafts anlegg på Kårstø.

I delprosjekt 3 arbeider Olje- og energidepartementet med å avklare ulike forhold knyttet til organisering og juridiske rammer for statens engasjement i verdikjeden. Utforming av et statlig engasjement som er robust i forhold til bl.a. EØS-regelverket om statsstøtte, står sentralt i dette arbeidet.

Så til Statoil og Shells industrielle initiativ på Tjeldbergodden. Dette prosjektet er i en meget tidlig fase. Selskapene vil i 2006 og 2007 bearbeide de kommersielle og teknologiske sidene forbundet med prosjektet for å avklare forutsetningene for lønnsomhet, og en investeringsbeslutning vil ifølge selskapene bli fattet tidligst i 2008. De ulike elementene av prosjektet vil etter planen bli faset inn i perioden 2010–2012. Det er nødvendig å se Statoil og Shells industriprosjekt i sammenheng med det arbeidet Regjeringen har igangsatt for å få et solid beslutningsgrunnlag for videre arbeid med å etablere CO₂-verdikjeder. Særlig gjelder dette prosjekteringen av renselanlegget på Kårstø og de innledende kommersielle forhandlingene som Gassco har ansvar for. Som ansvarlig minister er jeg opptatt av at Regjeringens oppfølging av Soria Moria-erklæringen skjer innenfor forsvarlige juridiske og økonomiske rammer. Det foreligger i dag ikke tilstrekkelig grunnlag for å ta en beslutning om størrelsen på statens medvirkning verken på Kårstø eller på Tjeldbergodden, men på bakgrunn av det arbeidet som nå pågår, vil vi i løpet av 2006 ha et bedre beslutningsgrunnlag. Dette må jeg komme tilbake til når det foreligger et bedre grunnlag fra Gassco og Norges vassdrags- og energidirektorat, og når Statoil og Shell har modnet sitt prosjekt.

Det er på det nåværende tidspunkt altså for tidlig å si hvordan Regjeringen på en hensiktsmessig måte kan bidra til realisering av Statoil og Shells felles industriprosjekt. Utgangspunktet for vurderingen må være å støtte prosjekt som er samfunnsøkonomisk lønnsomme, men ikke bedriftsøkonomisk lønnsomme.

Gunnar Kvasheim (V) [11:25:00]: Jeg takker statsråden for svaret. Det handler i betydelig grad om gasskraftverket som bygges på Kårstø. Derfor har jeg et oppfølgingsspørsmål knyttet til det. Mener statsråden det er realistisk å fatte en beslutning om statlig medvirkning til renselanlegget på Kårstø i løpet av 2006? Det er nødvendig hvis vi skal komme i mål i 2009. Det var det ene.

Det andre gjelder Tjeldbergodden. Her har Tore Nordtun, energipolitisk talsmann for Arbeiderpartiet, sagt at staten straks må ta initiativ til at partene setter seg ned og finner ut av dette, mens statsminister Jens Stoltenberg har sagt at han holder muligheten åpen og håper på at det ikke skal være nødvendig at staten medvirker i det hele tatt på Tjeldbergodden, en forventning verken Shell eller Statoil har. Hvilke av disse retningene er statsråden tilhenger av, den som Tore Nordtun gir uttrykk for, at en setter seg ned straks, eller forventningen om at her trenger ikke staten å bidra i det hele tatt?

L o d v e S o l h o l m hadde her overteke presidentplassen.

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:25:58]: Når det gjelder spørsmålet om framdrift på Kårstø, er svaret at vi tar sikte på at vi i løpet av 2006 skal ha et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag til å kunne gå videre. Det er også intensjonen med de tre delprosjektene som nå pågår. Når jeg brukte så mye tid på dem, er det fordi de også har en viss overføringsverdi til Tjeldbergodden.

Så til spørsmålet som er relatert til Tjeldbergodden. Vi er allerede i dialog med selskapene. Vi vil ha tett dialog med dem i tiden framover for så raskt som mulig å kunne bidra til at beslutninger blir tatt. Men det er altså ingen motsetning mellom å arbeide raskt – eller straks å sette seg ned sammen med selskapene, som representanten sa – og det som statsministeren sier, å håpe på at det ikke skal bli nødvendig med statlig støtte. Jeg trodde faktisk det var et håp som Venstre ville dele, at man ikke skulle måtte bruke statlige midler på ethvert prosjekt av denne karakter som kommer opp. Det vil vi få avdekket i løpet av den prosessen som vi nå er inne i, og hvis dette prosjektet kunne stå kommersielt på egne ben uten statlig støtte, ville det være en fordel for oss alle.

Gunnar Kvassheim (V) [11:27:03]: Når det gjelder Kårstø, er det ikke bare nødvendig å ta sikte på en beslutning i løpet av inneværende år, det er helt avgjørende at det blir tatt en beslutning, for ellers blir ikke gasskraftverket stående klart med renseanlegg i 2009.

Når det gjelder statlig støtte til Tjeldbergodden, er jeg òg av dem som mener at det er gunstigst å få den lavest mulig, men jeg tar utgangspunkt i det representanter fra Shell og Statoil har sagt, at det trengs en betydelig medvirkning. Jeg viser også til at første nestleder i LO, som en ofte pleier å høre på i Regjeringen, sier at nå må en gi klare politiske og finansielle signaler om hvilken støtte dette og andre gasskraftverk vil få fra Regjeringen. Så det er ikke bare Venstre som har en forventning om at Regjeringen kommer med en avklaring. Jeg registrerer de signalene som kommer her, og kan love at dette blir fulgt videre, for realisering av disse gasskraftverkene er viktig for å få en framtidsrettet miljø- og energipolitikk.

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:28:00]: Jeg deler fullt ut det standpunkt at det er nødvendig å få realisert disse prosjektene som denne regjeringen har tatt initiativ til. Den forrige regjeringen hadde ikke noen ambisjoner om å få på plass en helt nødvendig og framtidsrettet rensing av CO₂, tvert imot gav man ikke mindre enn fire konsesjoner til det den forrige statsminister, Kjell Magne Bondevik, kalte sterkt forurensende gasskraftverk.

Ja, vi tar sikte på å få tatt beslutninger raskt. Vi har en krevende framdriftsplan, og vi er i tett dialog med Statoil og Shell om deres prosjekt. Så har Statoil og Shell sagt at investeringsbeslutning blir tatt i 2007. Man vil bruke 2006 og 2007 til å gjøre det nødvendige forarbeid og de nødvendige utredninger som skal til før en investeringsbeslutning blir tatt. I denne perioden vil behovet for et statlig engasjement bli klarlagt. Før det vil det ikke være mulig for meg å gi et svar på hvor stort et eventuelt statlig bidrag skal være.

S p ø r s m å l 2

Svein Flåtten (H) [11:29:18]: Jeg har et spørsmål til finansministeren:

«Skattedirektoratet har nylig avgitt en forhåndsuttalelse om arbeidsgiverbetalte velferdstiltak/reiser som fastslår at arbeidstakere og arbeidsplasser i distriktene beskattes på en annen måte enn i mer sentrale strøk.

Hva vil statsråden foreta seg for at skattefrihet for slike viktige arbeidsmiljøtiltak kan gjelde alle bedrifter og arbeidsplasser over hele landet?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:29:52]: Det er riktig at enkelte reiser eller hotellopphold som er betalt av arbeidsgiver, er regnet som velferdstiltak og derfor ikke skattepliktige. Det er gode grunner til at arbeidsgiver skal kunne tilby sine ansatte slike goder, og det kan være en god investering i trivsel og arbeidsmiljø. Men ordningen med skattefritak for denne type ytelser er en unntaksbestemmelse og krever derfor noen avgrensninger. Rimelige velferdstiltak er skattefrie, mens betalt ferie beskattes. Så er det da om å gjøre å finne ut av hvordan vi definerer det ene og det andre.

I utgangspunktet er alle ytelser av privat økonomisk verdi fra arbeidsgiver til arbeidstaker skattepliktige som lønnsinntekt, uavhengig av om de har form av rene penger eller annet. Ulik sammensetning av avlønningen, kontant lønn med tillegg av et større eller mindre innslag av naturalytelser, bør ikke påvirke den skattemessige behandlingen av verdien av de totale ytelser arbeidstaker mottar fra arbeidsgiveren. Dette er viktig for ikke å skape muligheter for skattemessig tilpasning ved valg av ulike avlønningformer. En konsekvent skatting gjennom et bredest mulig skattegrunnlag har dessuten gode fordelingsmessige virkninger.

Det aksepteres likevel visse unntak fra dette prinsippet, herunder skattefritak for naturalytelser som kan anses som rimelige velferdstiltak for alle eller en betydelig andel av de ansatte i bedriften. Dette krever en felles forståelse av hva som regnes som et rimelig velferdstiltak i form av betalt reise og overnatting for de ansatte, og hva som regnes som ferie betalt av arbeidsgiver. Tidspunkt, varighet, hvor ofte det skjer og hvor dyrt det er, inngår i denne vurderingen. Helgeopphold på hotell en eller to ganger i året kan godtas som et skattefritt velferdstiltak, forutsatt at oppholdene ligger innenfor den ordinære fritid som arbeidstakerne normalt har i helgen. Dersom arbeidsgiver betaler gratis hotellopphold i ellers normale arbeidsperioder, og samtidig gir fri til det, anses betalingen som en skattepliktig feriedekning. At betalingen gjelder fellesopphold for alle eller de fleste ansatte, og at oppholdet ikke varer lenger enn det en skattefri helgetur ville ha gjort, hindrer ikke klassifisering som feriedekning.

Også kostnadsnivået må holdes innenfor rimelige rammer for at arbeidsgiverdekningen skal kunne anses som skattefri.

Det er ikke mulig å bygge et regelverk rundt denne ordningen som tar hensyn til ulike behov på ulike arbeidsteder. Økonomien til bedrifter vil variere, reiseavstanden

til rekreasjonssted vil være forskjellig fra sted til sted, det samme gjelder preferansene til den enkelte arbeidsplass. Vi må sørge for at reglene ligger til rette for at alle holder seg innenfor en moderat kostnadsnorm og velger velferdstiltak som gir mest valuta for pengene.

Jeg registrerer at Skattedirektoratet i sin bindende forhåndsuttalelse anser reisetiden som en integrert del av turen og hotelloppholdet, og at bruk av f.eks. fredag før arbeidstidens slutt til å reise til hotellet derfor gjør at turen regnes som en feriereise istedenfor en helgereise og dermed er skattepliktig. Begrunnelsen ligger da i at fri i deler av arbeidstiden for å kunne avvikle turen, gjør feriepreget mer framtrepende enn ellers. Det kan her diskuteres hvor grensen bør gå, men ett sted må den gå, slik regelverket er bygget opp. I et tankeeksperiment kan vi flytte grensen f.eks. slik at inntil tre timer av ellers ordinær arbeidstid kunne brukes til reisetid uten at turen derved ble regnet som en feriereise, men da ville vi bare komme opp i nye avgrensingsproblemer. Jeg ser det derfor ikke som aktuelt å gripe inn overfor direktoratets valg av grensedragning på dette punktet.

Jeg ser det heller ikke som aktuelt å fjerne behovet for en slik grensedragning ved å godta at også ferieturer i ellers ordinær arbeidstid skal kunne klassifiseres som skattefrie velferdstiltak. Det bør fastholdes at dette skattefritaket ikke omfatter ferieturer, selv om de skjer samlet for bedriftens personale.

Men det vil altså ikke være slik som spørderen formulerer seg, nemlig at bedrifter i distriktene skulle komme noe dårligere ut enn bedrifter i f.eks. Oslo. Dette avhenger helt av hvor man har tenkt å reise. Hvis en bedrift i distriktene som bruker reisetid for å nå danskebåten, prioriterer danskebåten, er man innenfor feriereiser hvis man trenger å ta deler av arbeidstiden. Hvis en bedrift i Oslo reiser nordover og bruker deler av arbeidstiden til å komme seg dit, vil det også være en feriereise.

Svein Flåtten (H) [11:34:43]: Jeg takker for svaret. Jeg er for så vidt enig med finansministeren i at det ikke er noen menneskerett for alle i landet å kunne komme med danskebåten. Det er vel også diskutabelt hvor interessert mange er.

Men det som er det vesentlige her, er jo egentlig det Stortinget og lovgiver har sagt om disse bestemmelsene. Det er min oppfatning at unntaksbestemmelsene er blitt sterkt utvidet i forhold til det som var Stortingets opprinnelige mening, for man sa for ti år siden at fordelen ved slike tiltak gjennomgående skulle være fritatt for skattlegging så lenge det var tatt rimelig hensyn til hva som var vanlig i arbeidslivet.

Mitt første spørsmål går da på at det er Skattedirektoratet som har avgitt denne forhåndsuttalelsen. Av og til går Skattedirektoratet til Finansdepartementet, går jeg ut fra, for å sjekke ut dette. Har Finansdepartementet sett på dette, eller er det bare gjort av Skattedirektoratet?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:35:51]: Meg bekjent har Skattedirektoratet behandlet dette spørsmålet etter eget skjønn. Og jeg vil fastholde det som er konklusjonen i svaret mitt: Jeg har ikke noe behov for å gå inn i noen diskusjon med Skattedirektoratet om hva som er rimelig og urimelig når man skal sette grenser for hva som regnes som feriereiser, og hva som regnes som velferdstiltak. Vi ville komme opp i akkurat de samme avgrensingsutfordringene enten man tok to timer av arbeidstiden, tre timer av arbeidstiden eller fem timer av arbeidstiden og sa at det var greit, og dermed var det inne i et velferdstiltak. Uansett ville både Flåtten og jeg hatt et problem i forhold til avgrensningen av dette.

Jeg synes det er rimelig at en bedrift som tar vare på sine ansatte, som et velferdstiltak kan invitere med de ansatte to helger i året, men innenfor det som regnes som fritid. Jeg synes at Skattedirektoratet har funnet en rimelig balanse.

Svein Flåtten (H) [11:36:50]: Da vil jeg se det fra en litt annen vinkel her. Finansministeren og hennes parti ønsker jo kortere arbeidstid, også 6 timers arbeidsdag, og på veien dit tror jeg at vi vil se fleksible ordninger. Dette med arbeidstiden er jo et sentralt poeng i Skattedirektoratets uttalelse her – det er snakk om å reise i arbeidstiden. Jeg tror vi vil se endringer i dette underveis til en eventuell 6-timersdag, som jeg i parentes må si jeg håper vi ikke får.

Kan finansministeren tenke seg at dette blir vurdert på en annen måte når disse situasjonene oppstår – ikke for på død og liv å komme med danskebåten, men for at det skal bli en likhet for de fleste bedrifter og de fleste ansatte?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:37:43]: Jeg er veldig glad for at representanten Flåtten ser så optimistisk på framtiden og på muligheten for arbeidstidsreduksjoner. Han har selvfølgelig et poeng i at arbeidstid og hva vi regner som normal arbeidstid, kan variere mellom ulike bedrifter, og det vil være en utfordring i forhold til å praktisere dette regelverket.

Men foreløpig tror jeg ikke vi skal forskuttere innføringen av 6 timers arbeidsdag på enkelte fredager for å sørge for at dette lovverket blir mer romslig. Vi får ta det en annen gang.

Svein Flåtten (H) [11:38:14]: Det siste svaret var gledelig. (Munterhet i salen)

S p ø r s m å l 3

Gjermund Hagesæter (FrP) [11:38:28]: Eg tillèt meg å stille følgende spørsmål til finansministeren:

«Ved å opprette et holdingselskap blir beskatningen på aksjevinster utsatt inntil pengene tas ut av selskapet, altså en rentefri skattekreditt. Ifølge svar fra statsråden er ikke dette en egentlig besparelse, fordi skatten uansett må betales på et senere tidspunkt. Skattekreditten i et holdingselskap kan sammenlignes med den skattekreditten som oppnås ved å øke avskrivningssatsene på f.eks. maskiner.

Burde ikke statsråden da støtte kravet om å øke avskrivningssatsene på bl.a. maskiner?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:39:25]: Som jeg har gjort rede for i svar på skriftlig spørsmål nr. 486, fra stortingsrepresentanten Hagesæter, foreligger det ingen rentefri skattekreditt ved å utsette utbytteskatten f.eks. gjennom opprettelse av et holdingselskap. Dette har jeg nøye redegjort for skriftlig, og jeg tror det også gjør seg best skriftlig, for dette er kompliserte spørsmål.

Investeringer som foretas gjennom et selskap, gir ikke nytt skjermingsgrunnlag, i motsetning til investeringer som foretas av en person. Kostnaden ved å finansiere investeringer med tilbakeholdte overskudd i selskapet tilsvarende dermed skjermingsrenten, dvs. verdien av skjermingsgrunnlaget man ikke får. Dette er en tilsiktet egenkap med skjermingsmetoden som bidrar til likebehandling bl.a. mellom dem som har mulighet til å utsette ekstraskatten som følge av skjermingsmetoden, og dem som ikke har en slik mulighet, f.eks. enkeltpersonforetak.

Begrunnelsen for de avskrivningssatsene som er valgt, bl.a. på maskiner, som representanten kobler til sin første påstand, er at de så langt som mulig skal gjenspeile faktisk økonomisk verdifall. Derfor har vi selvfølgelig forskjellige avskrivningssatser på ulike investeringsobjekter. Dermed vil en også unngå at det utløses skattekreditter knyttet til avskrivningene. Høyere avskrivningssatser enn det reelle verdifallet ville innebære en rentefri skattekreditt på de aktuelle investeringene.

Det er ingen grunn til å tro at en for høy avskrivningssats vil bidra til en bedre produktivitetsutvikling i norsk økonomi. Det er heller ikke konjunkturelle forhold som tilsier at en i en periode nå skal prioritere å stimulere bedrifter til høyere investeringer, slik som f.eks. SV mente tidligere. Nå er situasjonen slik at det går meget bra i store deler av norsk næringsliv, og uansett hva man mener om avskrivningssatser, er det altså ikke tidspunktet for å innføre noen ekstraordinære tiltak nå. Regjeringen mener at det er viktigere for næringslivet at det satses på andre områder. Vi vet f.eks. at mange bedrifter mangler kvalifisert arbeidskraft. Å satse på kunnskap og utdanning i denne situasjonen er altså meget god næringspolitikk.

Gjermund Hagesæter (FrP) [11:41:56]: Uansett korleis finansministeren vrir og vregjer på det, er det slik at avskrivningssatser er eit rammevilkår, og at norske bedrifter har dårlegare vilkår enn dei fleste av våre naboland. Vi har i Noreg 20 pst. avskrivning på maskinar, i Sverige er det 30 pst. Det gjer at Noreg har dårlegare rammevilkår enn t.d. svenske bedrifter.

Men mitt spørsmål gjaldt i grunnen ikkje om det svarer til den reelle levetida for maskinar. Mitt spørsmål er: Korleis kan finansministeren argumentere for og forsvare at utsett skatt i holdingselskap ikkje er lønnsamt, og heller ikkje er ein kostnad for staten, medan auka avskrivningssatser, og dermed utsett skatt for bedrifter på maskinar, er ein sær stor fordel og ein veldig stor kostnad for staten? Korleis kan det ha seg at utsett skatt er ein fordel i eitt tilfelle og ikkje i eit anna tilfelle?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:43:01]: Jeg har både skriftlig og forsøksvis muntlig nå prøvd å gi veldig klart uttrykk for at jeg er uenig i representanten Hagesæters beskrivelse og sammenlikning av disse to forhold. Jeg sender gjerne et skriftlig svar til om det.

Diskusjonen forstår jeg er en lurevei for å prøve å få fram argumentene for gunstigere avskrivningssatser. Det har jeg for så vidt respekt for at Hagesæter ønsker. Men hvis man begynner å sammenlikne norsk skattenivå og norske skattesystemer med svensk skattenivå eller annet, må man ta med alle elementer. Det er ingenting som tilsier at svenske næringsdrivende har et betydelig bedre skatte regime hvis man ser det under ett, enn norske næringsdrivende.

Per i dag – og det skal vi glede oss over alle sammen – er det veldig gunstige forhold for norsk næringsliv. Det betyr altså at et ekstraordinært tiltak i form av lavere avskrivningssatser heller ikke ut fra hvordan situasjonen er nå, skulle ha noen spesielt god begrunnelse.

Gjermund Hagesæter (FrP) [11:44:09]: Eg konstaterer at finansministeren ikkje ønskjer å svare på spørsmålet.

Det er riktig at det er gode vilkår i næringslivet no. Enkelte meiner at det kan vere press i økonomien, men det er i alle fall ikkje mangel på maskinar som vil utgjere eit press i økonomien. Maskinar blir også produserte i utlandet, slik at dersom vi stimulerer til at det blir meir lønnsamt å investere i maskinar, vil det ikkje vere det som er bøygen.

Men mitt spørsmål er framleis: Korleis meiner finansministeren det kan vere slik at utsett skatt ikkje er lønnsamt når det gjeld holdingselskap, og altså ikkje er nokon kostnad for staten, medan utsett skatt på maskinar ved å auka avskrivningssatsane er kostbart for staten? Det er veldig lønnsamt for bedriftene, men finansministeren meiner at det vil skape negative konsekvensar ved at det då kan bli ytterlegare press i økonomien. Det må jo vere fordi det då blir kjøpt ytterlegare maskinar som er produserte i utlandet.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:45:11]: Grunnen til at Hagesæter og jeg ikke blir enige om dette, er at vi er uenige om utgangspunktet. Vi mener at det ikke er noen skattekreditt knyttet til holdingselskaper, slik Hagesæter påstår, og vi mener den framstillingen han gir av hvordan denne skjermingsmetoden virker, er en feiloppfatning. Det er grunnen til at vi ikke møtes i denne debatten.

Så bare et par stikkord om avskrivningssatser. De er faktisk sånn at de aller, aller fleste bedrifter vil ha god nok lønnsomhet til å investere i de maskinene de trenger. De trenger ingen ekstra stimulans for å bytte ut maskinparken sin gjennom gunstige avskrivningsregler. Men mange varsler om at de har større problemer enn før med å få kvalifisert arbeidskraft. Så hvis myndighetene nå skal stille opp i en prioritert rekkefølge, vil det være ved å bruke det drøye milliardprovenyet det ville innebære å endre avskrivningssatsene fra 20 pst. til 25 pst., på utdanning isteden.

S p ø r s m å l 4

Bent Høie (H) [11:46:17]: «I Kommunal Rapport 1. mars er statssekretær Inge Bartnes sitert fra et møte i Ålesund. Han uttaler at «vi kan ikke sitte i Oslo og tegne kart over hodet på lokale politikere. Prinsippet om frivillighet skal ligge til grunn når den geografiske inndelingen av regionene skal fastsettes».

Står statsråden fast ved dette prinsippet, og hvordan vil statsråden legge opp det videre arbeidet slik at ingen regiongrenser blir fastsatt mot lokalpolitikernes vilje?»

Statsråd Åslaug Haga [11:47:03]: Regjeringa mener at det skal være tre folkevalgte nivå i Norge. Vi har satt i gang et omfattende arbeid med sikte på å etablere et fornyet og styrket regionalt forvaltningsnivå. Høsten 2006 vil det bli lagt fram en stortingsmelding som avklarer oppgave- og ansvarsfordelingen mellom nivåene.

Når oppgavefordelingen mellom de tre nivåene er avklart, vil det bli en prosess med sikte på å avklare den geografiske inndelingen. Jeg har ved flere anledninger gitt uttrykk for at når det gjelder regiongrenser, skal frivillighet tas som utgangspunkt. Etter at det er avklart hvilke oppgaver som skal legges til det regionale nivået, tror jeg de regionale aktørene sjøl kan finne gode og framtidsrettede løsninger, uten at vi trenger å bruke tvang. Skulle det imidlertid vise seg at det noen steder vil bli vanskelig å finne fram til enighet om inndelingen, har jeg tiltro til at vi, i samspill med de berørte partene, kan finne måter å løse dette på. Resultatet blir best dersom beslutninger i størst mulig grad er i overensstemmelse med lokale ønsker. Når dette er sagt, skal representanten Høie være helt trygg på at Regjeringa evner å skjære igjennom hvis det skulle bli nødvendig.

Den endelige beslutningen om fylkesgrenser er det ifølge inndelingsloven Stortinget som har.

Bent Høie (H) [11:48:35]: Statsrådens avslutning er i så fall en bekreftelse på at kanskje både statssekretæren og statsråden i innlegg i mer lokale forsamlinger har lagt større vekt på frivillighet enn det hun nå gjør i svaret.

Jeg registrerer at statsråden bruker begrepet regionale aktører, og da er mitt oppfølgingsspørsmål: Hvem er det som frivillig skal være enige om grensene? Er det lokalpolitikere i de berørte kommunene, eller er det fylkespolitikere som er på vei ut, som skal bli enige om det nye forvaltningsnivået og regiongrensene?

Statsråd Åslaug Haga [11:49:25] Regjeringa tar frivillighet som utgangspunkt. Når vi skal greie å bli enige om de framtidige grensene og vi sier at vi skal ha dialog med regionale aktører, betyr det sjølsagt for oss både det kommunale nivået, primærkommunenivået og fylkeskommunenivået. Vi bruker nå mye energi på dialog og konsultasjoner også når det gjelder oppgavefordeling, for det er *det* vi driver med nå. Vi har ennå ikke kommet til de geografiske grensene.

Det som er blitt veldig tydelig gjennom den prosessen vi har hatt, er at primærkommunen i altfor liten grad har

vært involvert i diskusjonene om hvordan det framtidige regionnivået skal se ut. Den prosessen som vi har hatt omkring oppgavene, illustrerer for meg nettopp hvor viktig det er at man har en bred prosess, og at både kommuner og fylkeskommuner involveres.

Bent Høie (H) [11:50:33]: Innebærer dette svaret fra kommunalministeren at Regjeringen i en gitt situasjon kan foreslå å tvinge kommuner til å tilhøre regioner som de selv ikke ønsker å tilhøre? Og innebærer også dette svaret at Regjeringen vil komme med en standard for hvilken størrelse en region vil måtte ha? Jeg registrerer at statsråden sier at hun er en stor fan av den danske modellen, og den danske modellen innebærer både en beskrivelse av oppgaver og ikke minst en beskrivelse av en idealstat.

Jeg vil be om et klart svar på de to spørsmålene.

Statsråd Åslaug Haga [11:51:17]: Det er fascinerende at Høyre nå utviser så stor interesse for regionreformen. Jeg syns at det er veldig bra, for Høyre har altså sittet fire år i regjering og latt dette spørsmålet flyte fullstendig.

Nå har vi lagt opp til en prosess. Vi skal ha det nye regionnivået på plass 1. januar 2010, og vi har lagt opp til en prosess som innebærer at vi først tar oppgavene, og så skal vi ta geografien. Nå er vi der at vi diskuterer oppgavene. Det er det vi skal fokusere på nå. Når oppgavene er klarlagt, skal vi gå inn og se på regionene og hvordan de skal se ut. Vårt utgangspunkt er at vi gjennom dialog skal komme til forståelse med de ulike partene i dette. Hvis det ikke er mulig og det vil hindre en gjennomføring av en reform som Regjeringa mener er viktig og skal ha på plass, vil vi sjølsagt skjære igjennom. Til sjuende og sist er det, som jeg har sagt, Stortinget som avgjør.

S p ø r s m å l 5

Bjørn Tørrsdal (KrF) [11:52:30]: Jeg har et spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«For å unngå forskjellsbehandling av kommuner som solgte kraftaksjer før endringen i kommuneloven 1.1.2001, har Stortinget vedtatt at det bør utredes en ordning som gir anledning til å inntektsføre oppspart avkastning i driften, da disse kommunene ikke hadde mulighet til å tilpasse seg endringene i regnskapsforskriften vedtatt av departementet 22.9.2004. Dette gjelder ikke kommuner som har solgt etter ordningen, men for dem som solgte før endringen som Giske og Balestrand.

Hvor langt har statsråden kommet i arbeidet?»

Statsråd Åslaug Haga [11:53:12]: I forbindelse med behandlingen av kommuneproposisjonen for 2006 den 16. juni 2005 fattet Stortinget vedtak om at regjeringa skulle utrede en ordning med sikte på at kommuner som solgte kraftaksjer før endringen i kommuneloven 1. januar 2001, skulle gis anledning til å inntektsføre såkalt oppspart avkastning i driften.

Daværende regjering Bondevik II gav tilbakemelding til Stortinget på dette spørsmålet i statsbudsjettproposisjo-

nen for budsjettåret 2006. Ut fra hensynet til god kommunal formuesforvaltning konkluderte Bondevik-regjeringa med at det ikke er grunnlag for å foreta endringer i reglene for inntektsføring av oppspart avkastning. Stoltenberg-regjeringa endret ikke dette i tilleggsproposisjonen. Stortinget gjorde ingen anmerkninger i saken.

Kommunal- og regionaldepartementet har for tida til behandling det samme spørsmålet med bakgrunn i brev av 29. november 2005 fra Giske kommune. Departementet vil i løpet av rimelig tid svare på Giske kommunes henvendelse.

Björg Tørresdal (KrF) [11:54:24]: Ut fra det vedtak som den gang ble fattet, og ut fra at det var den forrige kommunalkomiteens leder, senterpartipolitiker Magnhild Meltveit Kleppa, som gikk i bresjen for at dette vedtaket skulle bli fattet, kan statsråden da forstå at det er forventninger i disse kommunene om at en ser på denne problemstillingen en gang til?

Statsråd Åslaug Haga [11:54:46]: I Kommunal- og regionaldepartementet forholder vi oss til alle henvendelser vi får, med største seriøsitet. Det gjør vi sjølsagt også i denne saken.

Mitt utgangspunkt er at kommunesektoren har et eget organ for god kommunal regnskapsskikk. Det består, som jeg er helt sikker på at representanten Tørresdal veit, av medlemmer fra Kommunal- og regionaldepartementet, Kirke- og kulturdepartementet, KS, Norges Kommune-revisorforbund og Forbund for kommunal økonomiforvaltning og skatteinnfordring. Dette er et organ hvor kommunene har flertallet.

For meg er det viktig å legge til grunn at tilrådingene fra dette organet skal følges. Det er det som er gjort i denne saken. Jeg har nå spørsmålene fra Giske kommune på mitt bord og skal forholde meg til dem. Men jeg har nok lyst til å gi uttrykk for at det skal gode grunner til for å overprøve det organet man faktisk har for å håndtere god kommunal regnskapsskikk.

Björg Tørresdal (KrF) [11:55:53]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg vil igjen oppfordre til at en ser på dette, som oppleves som urimelig for den enkelte kommune som blir rammet av denne endringen.

Statsråd Åslaug Haga [11:56:05]: Jeg har svart på det spørsmålet.

Problemstillingen er knyttet til at Giske kommune solgte kraftaksjer i 1999 og 2000. Etter reglene som da gjaldt, ble salgsinntektene avsatt på kapitalfond, som er forbeholdt kapitalformål. Kommunen ønsker nå å få omklassifisert disse midlene, slik at disse kan nyttes til driftsformål.

Man kan på sett og vis dermed si at kommunen ønsker å omskrive historien i den forstand at en sier at hadde en visst på det tidspunktet en utførte en handling, hva som seinere ville komme, så hadde en gjort ting annerledes. Jeg respekterer at kommunen tenker slik omkring disse

spørsmålene. Jeg skal sjølsagt gå inn i saken med tilstrekkelig grundighet og komme tilbake til svaret om ikke veldig lenge.

S p ø r s m å l 6

Kari Lise Holmberg (H) [11:57:10]: «Ifølge Natio-nen den 3. mars blir frivillig kommunesammenslåing vur-dert av 33 kommuner. Sammenslåingsprosjektene er ak-tuelle fordi kommunene ser fordeler for både innbygger-ne, kommunene selv og storsamfunnet.

På hvilken måte vil Regjeringen bidra til at frivillige kommunesammenslåinger kan gjennomføres?»

Statsråd Åslaug Haga [11:57:38]: Norge kommer til å ha en finmasket kommunestruktur framover, ganske enkelt fordi det ikke er noe ønske om massiv kommunesam-menslåing lokalt, og fordi Regjeringa ikke ønsker å bruke tvang. Jeg har ikke noe imot kommunesammenslåinger så lenge beslutningene fattes lokalt, basert på lokale initiativ og lokale vurderinger. Derimot ser jeg ikke noe behov for å lokke kommunene til å slå seg sammen gjennom ekstra-ordinære stimuleringstiltak, slik den forrige regjeringa gjorde. Jeg har derfor valgt å fjerne tilskuddet til infra-strukturtiltak til kommuner som ønsker å slutte seg sammen for framtida.

Likevel ser jeg behovet, som de fleste andre, for å støtte opp under lokale prosesser der kommunene sjøl ønsker å vurdere sammenslåing nærmere. Derfor gir de-partementet støtte til utredninger av konsekvenser av eventuelle kommunesammenslåinger. Kommunene får også støtte til informasjon og folkehøringer, for å sikre at beslutninger som fattes, er godt forankret i befolkning-en. Dersom kommunene velger å slutte seg sammen, vil de få tilgang til lovbestemte virkemidler etter innde-lingsloven. Det vil si at de vil motta inndelingstilskudd, delvis kompensasjon for engangskostnader i forbindelse med sammenslutningsprosessen og få fritak fra enkelte statlige avgifter.

Kommuner som har fått løfte om støtte til infrastrukturtiltak under den forrige regjeringa, vil motta dette. Som det framgår av ovennevnte, er jeg sjøl ikke tilhenger av slike virkemidler, men kommunene skal vite at de har for-utsigbarhet. Kommunestrukturen vi har i dag, er tilpasset lokale preferanser ut fra sjølstendige vurderinger av egne behov og ønsker. Slik bør det være også i fortsettelsen.

Kari Lise Holmberg (H) [11:59:37]: Jeg hører hva statsråden sier, men jeg forundres litt, for i Kommunal Rapport har en del politikere stått fram. Der mener man at man møter liten samarbeidsvilje. Rogalandskommunene Bogn og Tysvær vil slå seg sammen, men sliter med å få en dialog med Kommunal- og regionaldepartementet. De opplever at dørene er stengt. I går hadde man et møte i Bodø for å diskutere storkommuner. Det var ni kommune-styrer som møtte. Departementet takket nei til å være med. På Sunnmøre har 18 ordførere besluttet å utrede samarbeidet videre, men der trakk departementet seg fra styringsgruppen.

Jeg forundrer meg da litt over hvordan dette står i forhold til det svar som statsråden akkurat gav. Kan det være slik at statsråden bevisst motarbeider kommunesammenslåinger, selv om det også er ønskelig lokalt?

Statsråd Åslaug Haga [12:00:36]: Jeg må vel få lov til å si at det finnes andre sannhetsvitner her i verden enn Kommunal Rapport, skulle jeg formode.

Saken er den at vi ikke gjør endringer i forhold til de mulighetene kommunene har for å slå seg sammen, utover at vi tar vekk en framtidig støtte til infrastrukturtiltak. Det tidligere regimet drog land og strand rundt og sa at her skulle man få vei, her skulle man få breibånd, her skulle man få bru, forutsatt at kommunene slo seg sammen. Det mener jeg er uklok kommunalpolitikk. Det mener jeg er uklok samferdselspolitikk. Ingen andre virkemidler er tatt vekk, og sånn sett ligger det jo stimuleringsiltak inne for at kommuner som ønsker det, skal kunne slå seg sammen.

Det fins en uendelighet av møter rundt omkring i landet i kommunal sektor. Hvis den politiske ledelse i departementet skulle være til stede på alle de møtene overalt, ville vi få det travelt.

Kari Lise Holmberg (H) [12:01:41]: Statsråden var inne på nå at det er noen tilskudd som ligger inne. Jeg går ut fra at det fortsatt ligger inne i inntektssystemet at kommuner som slår seg sammen, ikke mister sine tilskudd de første ti årene, men får en viss periode til å omstille seg, fram til de nye inntektene organiseres.

Nå vet vi at inntektssystemet er til vurdering og skal eventuelt endres av Stortinget etter forslag fra Regjeringen. Kan statsråden bekrefte at denne tilskuddsordningen for de kommunene som ønsker å slå seg sammen, fortsatt vil bli værende i det nye inntektssystemet og ikke ses på som en av gulrøttene i en bunt som statsråden kaster vekk?

Statsråd Åslaug Haga [12:02:32]: Vi skal komme tilbake til inntektssystemet i forbindelse med kommune-proposisjonen for 2007. Der skal vi også kvittere ut Borge-utvalgets innstilling. Jeg har ikke mulighet nå til å si noe om hvordan det skal gjøres. Men jeg ber representanten lytte til det jeg sier, nemlig at den eneste endringen som jeg har gjort i forhold til kommunesammenslåinger, er at vi ikke flyr land og strand rundt med løfter om infrastrukturtiltak som kommuner skal få, forutsatt at de slår seg sammen. Jeg vil at kommuner i Norge skal ha både bru, vei og breibånd, men det skal de få av andre grunner enn fordi de slår seg sammen.

Det ligger ingen planer inne i min politikk om at vi skal vanskeliggjøre kommunesammenslåinger, utover at dette infrastrukturtilskuddet ikke kommer til å eksistere i framtida.

S p ø r s m å l 7

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:03:57]: Jeg har et spørsmål til olje- og energiministeren:

«Det er generell enighet om at Midt-Norge vil få en meget kritisk kraftsituasjon fra 2008/2009. Kraftunderskuddet vil være ca. 9 TWh i regionen, og maks importmulighet er ca. 5 TWh. Nye nettførsterkninger kan være på plass tidligst rundt 2012. Statoil og Shell har fremlagt en plan om en CO₂-verdikjede, hvor gasskraftverk etter planene er operativt fra 2010, og trolig uten CO₂-rensing første året.

Hvordan skal kraftunderskuddet dekkes i perioden fra 2008/2009 og frem til gasskraftverket er operativt?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:04:37]: Perspektivene for kraftsituasjonen i Midt-Norge er alvorlige. Særlig gjelder dette situasjonen i Møre og Romsdal. Vi har i dette området hatt en svært rask forbruksvekst, spesielt knyttet til utvidelsen av Hydro Aluminium på Sunndalsøra. Ut fra dette er Midt-Norge i dag det området i Norge som har størst utfordring i forhold til forsyningssikkerheten for strøm. Det må regnes med ytterligere en betydelig vekst i forbruket av elektrisitet i området i årene framover, bl.a. knyttet til Ormen Lange-utbyggingen. Uten å ta stilling til de konkrete tall som representanten benytter, deler jeg derfor hans vurdering av at situasjonen i området er meget alvorlig.

Jeg er svært positiv til at tunge industriaktører som Statoil og Shell nå går sammen om et storskalaprojekt for bruk av CO₂ fra gasskraftverk til økt oljeutvinning. Prosjektet viser at industrien tar Regjeringens politikk om CO₂-rensing på alvor. Prosjektet vil være bra for miljøet. Samtidig vil vi få større verdier ut av olje- og gassfeltene Draugen og Heidrun, og feltene vil få lengre levetid. På sikt kan prosjektet også være med på å sikre kraftbehovet i Midt-Norge. Det er imidlertid riktig som representanten Solvik-Olsen påpeker, at dette prosjektet etter planen først er operativt i 2010.

Regjeringen har et sterkt fokus på kraftsituasjonen i Midt-Norge, og det er åpenbart behov for tiltak i dette området i tiden framover. Arbeidet gjøres i tett samarbeid med både Norges vassdrags- og energidirektorat, Statnett og de ulike aktørene i Midt-Norge. Vi vurderer nå tiltak på et bredt felt for å sikre en trygg energiforsyning også i perioden fram til det planlagte gasskraftverket på Tjeldbergodden er operativt.

Statnett har en viktig rolle i det arbeidet som nå gjøres. Statnetts analyser av situasjonen i området viser at nytten av nettførsterkninger vil være stor. Det vil også være store nettmessige besparelser knyttet til etablering av ny produksjon i den samme regionen. Økt overføringskapasitet mellom Norge og Sverige skal etter planen være på plass i 2009 og kan avhjelpe situasjonen noe. Statnett er også i ferd med å forberede andre nye overføringslinjer inn mot regionen, men det tar som kjent tid å realisere disse. Det synes klart at det er viktig å gjennomføre tiltak på både produksjons- og nettsiden.

Det kan bli nødvendig å iverksette ulike tiltak i regionen i perioden fram til man har en permanent produksjon på plass. Statnett disponerer flere virkemidler som kan benyttes i svært anstrengte kraftsituasjoner for å unngå å komme i en situasjon hvor rasjonering er nødvendig. En

rekke av disse virkemidlene ble utredet allerede i 2002–2003. Energiopsjoner overfor industrien er et slikt tiltak. Mobile gasskraftverk, som har vært diskutert, er et tiltak. Informasjonstiltak overfor kraftmarkedet er også et annet virkemiddel – bare for å nevne noen av de virkemidlene Statnett har vurdert, og som det kan bli nødvendig å vurdere i en slik mellomperiode. Regjeringen har ikke tatt stilling til noen av disse, men det er Statnetts oppgave å sørge for at vi skal ha en sikker og trygg energiforsyning, også i en vanskelig forsyningssituasjon. Den jobben gjør Statnett på en tilfredsstillende måte. Vi vil få anledning til å komme tilbake til dette når det nærmer seg tiden da vi får et større gap mellom produksjon og forbruk.

Regjeringen vil legge til rette for økt kraftproduksjon ved en aktiv satsing på nye miljøvennlige energiformer. Det innebærer også at potensialet som ligger i opprustning av eksisterende vannkraftverk, skal utnyttes. Vi vil stimulere til økt utbygging av små-, mini- og mikrokraftverk. Det er for tiden stor interesse for vindkraftutbygging i Norge. Vi har gode vindforhold langs kysten, og vi har store arealer der det er mulig med utbygging. Enova har identifisert prosjekter i dette området som kan realiseres innenfor relativt kort tid, som også vil være med på å avhjelpe en del av den forsyningssituasjonen vi har i dette området.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:09:05]: Det var hyggelig å høre at det er mange muligheter. Det som er beklagelig, er at det er ingen av disse mulige tiltakene man ønsker å framskynde. Hvis jeg ikke misforstod statsråden, sa han til og med at han ville vente litt, til det nærmer seg det tidspunktet da differansen mellom forbruk og etterspørsel blir litt større. Problemet er at da er det gjerne litt for sent for i det hele tatt å iverksette tiltak hvis man skal unngå en krise. Men det er gjerne tidsnok hvis krisen har oppstått og man bare vil avslutte den igjen.

Statsråden nevnte Statnett. Statnett har jo flere ganger sagt at de vil trenge egenkapitaltilførsel, med mindre de skal ut i markedet og låne penger, noe som vil fordyre prosjektene. Statnett har sagt at de ikke vil få kraftforsyningnettet utbedret før i 2012. De har sagt at det er en dårlig løsning både miljømessig og kostnadmessig i forhold til f.eks. å etablere et gasskraftverk uten CO₂-rensing. Statnett har sagt at gasskraftverk er det eneste som kan løse krisen.

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:10:11]: Nettopp for å realisere en permanent produksjon så raskt som mulig er vi også i dette inngrep med aktørene, utbyggerne, i dette området for å sikre ny produksjon.

Statnett har ikke noen finansielle problemer. Statnett har investeringsplaner i størrelsesorden i overkant av 10 milliarder kr for de nærmeste årene. Det betyr at det nå planlegges omfattende investeringer i nettforsterkninger, og Statnett har i så måte ikke et finansielt problem med å realisere de planer man har. Imidlertid er størrelsen på egenkapitalen blant de ting som selvsagt er under vurdering, også fra eiers side, i forhold til de planer man har om investeringer.

Selvsagt ønsker jeg å framskynde ny produksjon så raskt som mulig og få den fasett inn så tidlig som mulig. Men når det gjelder den situasjonen som representanten peker på for 2008/2009, må den muligens håndteres med midlertidige virkemidler. Det er ikke mulig å få på plass en produksjon så raskt.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:11:23]: Da energi- og miljøkomiteen var i Trøndelag – og for så vidt også da vi var i Møre og Romsdal uken før – ble det understreket at det eneste som kan gi et tilstrekkelig nytt kraftvolum til en akseptabel kostnad innenfor den tidshorizonten vi ser på, er gasskraftverk. Det er faktisk fysisk mulig å bygge et gasskraftverk på ca. tre år. Det betyr at begynner vi i dag, har man et gasskraftverk oppe før sommeren 2009. Men det vil være et gasskraftverk uten CO₂-håndtering. Nå snakker statsråden om at man godt kan bruke midlertidige eller mobile gasskraftverk, som har halvparten så god virkningsgrad som et vanlig gasskraftverk, og som ikke har CO₂-rensing. Det er altså en akseptabel løsning. Men å tillate at Tjeldbergodden bygges uten CO₂-rensing fra dag én, har statsråden allerede sagt ikke er aktuelt, ifølge et intervju på NRK Dagsrevyen forrige onsdag. Da er spørsmålet: Burde man ikke se bort fra Soria Moria-erklæringen, hvor man krever CO₂-rensing fra dag én, og tillate at det bygges, når alternativet er et mye dårligere mobilt gasskraftverk?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:12:29]: Problemstillingen er helt feil. Det er ingen av utbyggerne som har sagt at man er villig til å ta investeringsbeslutninger i løpet av de nærmeste månedene for å ha et gasskraftverk på plass i 2008, når den situasjonen som representanten peker på i sitt spørsmål, vil oppstå. Det er heller ingen av utbyggerne som har sagt at man er villig til å ta investeringsbeslutninger i dag, som gjør at man kan ha et gasskraftverk på plass i 2009. Statoil og Shell har lansert et nytt prosjekt på Tjeldbergodden, der man skal ta investeringsbeslutning i 2008, etter den planen de har framlagt. Vi legger til rette for å prøve å medvirke til at den beslutningen skal tas så raskt som mulig for å få produksjonen på plass så raskt som mulig. Det blir ikke mer riktig om representanten gjentar sin påstand utallige ganger. Vi jobber for å få ny permanent produksjon på plass så raskt som mulig. Så kan det bli nødvendig med midlertidige tiltak i en mellomfase. Vi vurderer også hvilke tiltak som er fornuftig å iverksette.

S p ø r s m å l 8

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Øyvind Korsberg til nærings- og handelsministeren, vil bli svart på av samferdselsministeren på vegner av nærings- og handelsministeren.

Øyvind Korsberg (FrP) [12:13:51]: «Konkurransesituasjonen for Hurtigruten er nå meget vanskelig på hjemmemarkedet. Grunnen er at utenlandske cruiseskip har langt lavere kostnader i form av mannskap fra lavkost-

land og lavere avgifter. Ledelsen i Hurtigruten Group vurderer nå å flagge ut flere skip.

Hva vil statsråden konkret gjøre for at Hurtigruten skal få konkurrere på lik linje med utenlandske cruiseskip langs norskekysten, slik at norske arbeidsplasser ivaretas?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:14:24]: Hurtigruta er ein av berebjelkane i transportsystemet langs kysten i Noreg og er dessutan rekna som ei av Noregs mest attraktive og unike reiselivsopplevingar.

Hurtigrutereiarlaga er tildelte eit løyve til å sigla ruta Bergen–Kirkenes med mellomstader for perioden 2005–2012. Dette inneber ein rett og ei plikt til å sigla i den nemnde perioden. Ingen andre selskap har ein slik rett.

Stortinget har på budsjettet til Samferdselsdepartementet for 2006 gitt ei løyving på 249,5 mill. kr til Hurtigruta for kjøp av transporttenester frå hurtigrutereiarlaga. Summen er løyvd for å halde oppe daglege siglingar på strekninga Bergen–Kirkenes med eit stoppmønster i samsvar med ein avtale mellom Samferdselsdepartementet og hurtigrutereiarlaga.

Med omsyn til kapasitet har staten stilt krav om at skipa skal vere store nok til å kunne ta med seg distansepassasjerar på strekninga Bergen–Kirkenes samt ha nødvendig godskapasitet nord for Tromsø. Storleiken på skipa i dag er større enn krava i avtalen og er ei løysing selskapa sjølve har valt på eit kommersielt grunnlag for å auke inntektene frå turisme. Inntektene frå turisme utgjer òg hovudinntekta for selskapa. I avtalen med staten for perioden 1991–2001 låg det betydelege midlar til omstilling av Hurtigruta mot turisme. Selskapet har som eit ledd i dette investert store summar i nye skip.

Avtalen som gjeld no, er til liks med den førre treårsavtalen ein rein kjøpsavtale for transportkapasitet på strekninga Bergen–Kirkenes. Staten kjøper persontransporttenester for distansepassasjerar med Hurtigruta på same måten som staten t.d. kjøper persontransporttenester med tog. Rein statsstøtte til turisme vil vere næringsstøtte og må vurderast etter dei internasjonale avtalane om statsstøtte.

Utanlandske cruiseskip har høve til å sigle i Noreg i samsvar med EØS-avtalen og dei pliktene Noreg har teke på seg i WTO og OECD. Dei same reglane gir norske skip tilgang til utanlandske hamner og marknader. Konkurransesituasjonen i høve til utanlandske cruiseskip var ein del av anbudsgrunnlaget for avtalen mellom hurtigrutereiarlaga og staten.

Det var òg ein del av anbudsgrunnlaget og avtalen med hurtigrutereiarlaga at dei tilsette om bord skal ha norske løns- og arbeidsvilkår. Dette gjeld uavhengig av flagg på skipa. I samsvar med forskrift om forvaltning av tilskot til sysselsetjing av norske sjøfolk kan ikkje skip som får anna offentleg tilskot, omfattast av ordninga. Dette inneber at Hurtigruta etter gjeldande regelverk ikkje er inkludert i nettolønsordninga.

Etter det eg kan forstå, er det difor inga endring i konkurransetilhøva i forhold til utanlandske cruiseskip etter at avtalen mellom hurtigrutereiarlaga vart inngått i no-

vember 2004. Samstundes har eg forståing for at reiarlaga opplever at konkurransen er krevjande.

Eg har registrert at hurtigrutereiarlaga no har teke grep for å betre konkurranseevna ved ein fusjon av hurtigrutereiarlaga Ofotens og Vesteraalens Dampskibsselskap, OVDS, og Troms Fylkes Dampskibsselskap, TFDS, til Hurtigruten Group ASA.

Eg trur at fusjonen kan føre til effektivisering av drifta gjennom synergieffektar med omsyn til både inntekter og kostnader. Vonleg vil dette styrkje konkurranseevna for det fusjonerte selskapet og på den måten sikre effektiv transport og unike reiselivsopplevingar for dei reisande.

Øyvind Korsberg (FrP) [12:18:13]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er helt enig med statsråden i at det er et enormt flott turisttilbud. Jeg merker meg også at Regjeringen nå sysler med tanken om å innføre en turistskatt. Det er sikkert en kreativ måte å bli kvitt utenlandske turister i Norge på.

Mitt spørsmål gikk egentlig ikke på hurtigruteavtalen, som statsråden brukte mesteparten av svaret sitt på, men på om Regjeringen vil gjøre noe. Statsråden viste til det gjeldende regelverket, og jeg er for så vidt kjent med at det ikke gir rom for å gjøre noen endringer i forhold til nettolønsordningen. Men det samme regelverket kan bare med en forskriftsendring gjøre at også Hurtigruten kan inkluderes i nettolønsordningen på lik linje med en del andre fartøyer i Norge. Vil statsråden ta initiativ til å endre de nasjonale forskriftene?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:19:17]: Som eg sa i mitt svar, er konkurransesituasjonen i høve til utanlandske cruiseskip ein del av anbudsgrunnlaget for avtalen mellom hurtigrutereiarlaga og staten. Det er òg, som eg sa, i samsvar med gjeldande forskrift om forvaltning av tilskot til sysselsetjing av norske sjøfolk at dei som får anna offentleg tilskot, ikkje er omfatta av ordninga. Det er på det noverande tidspunktet ikkje planar om å endre den ordninga.

Øyvind Korsberg (FrP) [12:19:51]: Jeg takker statsråden for svaret.

At man ikke vil endre dette på det nåværende tidspunkt, kan jeg vel tolke sånn at man skal komme tilbake, bl.a. i revidert, og gjøre det. Hvis man sier at man ikke vil endre på det nåværende tidspunkt, har man iallfall en åpning for det. Da tolker jeg det positivt, for det er stikk i strid med de signalene vi har fått fra næringsministeren tidligere. Men det gir oss et håp.

Man har en rett og en plikt til å seile, og man har en plikt til å anløpe 33 steder langs norskekysten. En av de store utfordringene for Hurtigruten, som er pliktig til å anløpe disse stedene, er at det er store forskjeller i havneavgifter – fra Mehamn, som er billigst med 1 150 kr, til Geiranger, som er dyrest med 10 476 kr for å anløpe. Det er steder Hurtigruten er pliktig å anløpe. Hva vil statsråden gjøre for å få redusert disse havneavgiftene, for det gjenspeiler faktisk ikke de tjenestene som disse anløpsstedene stiller opp med?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:21:00]: Eigarskapen til hamnene er i dag på kommunalt nivå. Utviklinga av hamnene er ofte sett ut til kommunale og kanskje òg av og til interkommunale selskap, men som oftast kommunale selskap. Denne regjeringa har ein politikk der me er opptekne av å ha eit godt samspel med dei lokale styresmaktene, men me er òg særdeles lydhøyre for dei vedtaka som vert gjorde lokalt, og er varsame med å gripe inn overfor dei.

Fiskeriministeren, som på departementsnivå har ansvaret for hamnene, har sjølv sagt ein kontinuerleg dialog med kommunane om dette spørsmålet. Vårt mål er sjølv sagt at me skal ha ein hamnepolitikk som gjer at norske hamner er konkurransedyktige, både for Hurtigruta og for andre som skal kome til norske hamner – ikkje minst internasjonal cruisetrafikk, som òg er oppteken av det same spørsmålet. Men det er eit spørsmål som fiskeriministeren saman med kommunane må sjå nærare på.

S p ø r s m å l 9

Ola T. Lånke (KrF) [12:22:12]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Uværet i Trøndelag i vinter avslørte sårbarheten i den offentlige infrastrukturen. I Sør-dalen i Åfjord, langs fylkesveg 55 i Åfjord ved Nord-Trøndelags grense, ble det brudd både i veg- og telefonsamband, og bygda manglet dekning for mobiltelefon fra før. En kan frykte at slike hendelser vil opptre hyppigere i framtida. Full mobildekning blir derfor stadig viktigere for å sikre beredskapen.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre en bedre mobildekning og derved tryggere beredskap?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:22:28]: Lat meg fyrst få uttrykke forståing for dei problema som folket i Åfjord vart utsett for i samband med uværet tidlegare i vinter. Eg kan veldig godt forstå den frustrasjonen som folk i Åfjord må kjenne når dei er blant dei 0,2 pst. i dette landet som ikkje har mobildekning der dei bur. I ein beredskapssituasjon vert dette opplevd som ekstra ille.

Generelt er det å seie at i tildelinga av frekvensar til GSM vert det stilt vilkår om ei viss minsteutbygging for å få løyve. Dei eksisterande utbyggingsvilkåra er dessverre ikkje omfattande nok til å påleggje verken Telenor eller NetCom ytterlegare utbygging. Dei har begge overoppfyllt vilkåra. Vilkåra vart hausten 2005 fastsette under den førre regjeringa, som gjekk ut frå representanten Lånkes parti m.a., og gjeld for 12 år. Dei nye vilkåra stilte ingen krav i det heile til ytterlegare mobildekning for nokon av selskapa.

No ser det likevel ut til at situasjonen skal verte betre for folk i Åfjord. Telenor har informert meg om at dei har vore i kontakt med fylkeskommunen sitt beredskapskontor og ordføraren i Åfjord kommune om GSM-dekning i kommunen. Eg er informert om at Telenor tek sikte på å få på plass ein basestasjon i Sør-dalen før sommaren. Denne stasjonen vil dekkje nesten all busetnad i Sør-dalen. Det skal òg plasserast ein basestasjon i Lundfjorden til hausten.

Til slutt: I Soria Moria-erklæringa seier Regjeringa at ho skal leggje til rette for utbygging av mobilnettet i dei områda der dekninga i dag er for dårleg. Samferdselsdepartementet er no i gang med å vurdere korleis denne målformuleringa skal følgjast opp framover.

Ola T. Lånke (KrF) [12:23:25]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg synes også at svaret var veldig bra og konkret i forhold til utfordringen, i hvert fall når det gjelder Sørbygda i Åfjord. Jeg er også glad for at statsråden viser forståelse for den situasjonen som befolkningen der ute kom i i forbindelse med flomkatastrofen tidligere i vinter.

Nå ser vi jo at mobildekningen jevnt over er dårligst i Utkant-Norge og ikke minst langs mange veier. Jeg vet at i mitt fylke, Sør-Trøndelag, er det fortsatt flere fylkes- og riksveier hvor det ikke er god nok eller brukbar mobildekning. Jeg registrerte ikke i statsrådets svar at det ville bli tatt skritt for å se på de gjenstående strekningene i de fylkene som er aktuelle, for å rette det opp. Jeg ber i hvert fall statsråden om å presisere om det er planer om å se på disse områdene.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:26:02]: I det eg sa avslutningsvis, ligg det sjølv sagt nettopp det, for i Soria Moria-erklæringa har Regjeringa sagt at det å få full mobildekning er eit viktig mål for oss. Skal me oppnå det, må me kartleggje dei områda som ikkje har mobildekning i dag, og det gjer me.

Eg får òg stadig innspel frå ulike delar av landet som fell utafor dei områda som har dekning. Dessverre forlengde den førre regjeringa konsesjonsavtalen utan å gå inn på å vurdere – iallfall er det ikkje synlege resultat av ei slik vurdering – om ein kunne bruke konsesjonsvilkåra til å krevje ytterlegare dekningsgrad. Det me gjer no i Regjeringa, er sjølv sagt å vurdere om det er andre måtar me kan få dekning til desse områda på, og me samarbeider sjølv sagt òg med teleoperatørane på det området.

Ola T. Lånke (KrF) [12:26:59]: Jeg takker igjen statsråden for svaret.

Nå er det jo de to selskapene Telenor og NetCom som er operatører for mobildekningen i Norge. Disse selskapene legger utelukkende bedriftsøkonomiske vurderinger til grunn for sine beslutninger. Konsekvensen av dette er at en del avskjæres fra bruk av mobiltelefon.

Statsråden nevnte også at den forrige regjeringen ikke har pålagt selskapene noe ansvar i forbindelse med disse gjenstående områdene. Det kan så være, men vi ser jo nå at det kan gå galt, at mobilen faktisk er det siste man kan stole på når alt annet svikter. Vi vet også at mobil redder liv i mange tilfeller.

Kunne det tenkes en ordning nå når vi har sett dette, uansett hva tidligere regjeringer har gjort, der myndighetene pålegger disse selskapene f.eks. å tilby dekning for hverandres kunder i de områdene der bare det ene selskapet har dekning, at man så å si selger samband til hverandres kunder? Det ville jo også redusere behovet (presidenten klubber) for installasjoner i de områdene hvor det

mangler. Vil statsråden ta initiativ til et slikt overordnet pålegg til operatørselskapene?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:28:06]: Det viktigaste for statsråden er å sikre dei områda som ikkje har mobildekning. At ein kan få anten Telenor eller NetCom, kan nok skje i ein del område. Det er ikkje det vesentlege for statsråden i fyrste omgang. Det vesentlege er at det skal vere mogleg å få mobildekning. Så får ein akseptere at ikkje begge selskapa har dekning alle stader. Det er jo slik at NetCom har eit lågare krav til dekning enn Telenor har. Det er berre 0,2 pst. som gjenstår no, og det er sjølv-sagt dei områda i landet der det er minst folk, spreidd befolkning, og der økonomien i dette ikkje er så god. Ergo må ein òg vurdere om det skal brukast økonomiske verkemiddel i dette biletet, eller om det er andre måtar me kan samhandle med selskapa på for å få dekt det resterande. Det er eit område statsråden er oppteken av. Ikkje minst avslørte det uvêret som me hadde i Trøndelag, kor viktig det er at me har mobildekning overalt.

S p ø r s m å l 1 0

Dagfinn Sundsbø (Sp) [12:29:36]: Vi har en snørik vinter. Kaos på vegene som følge av dette har gitt daglige oppslag i mediene. Altfor ofte opplever vi at utenlandske vogntog er årsaken til kaoset etter å ha sklidd av vegen eller blitt stående fast. Så snart det kommer snøfall eller tåke med frost i lufta, skjer det igjen. Slitte dekk, sommerdekk, ingen kjettinger, kombinert med mangelfull opplæring –

Presidenten: Presidenten må be om at det i første omgang berre er spørsmålet som blir sitert og lese opp.

Dagfinn Sundsbø (Sp) [12:29:55]: Jeg mener jeg gjør det, men –
Skal jeg fortsette?

Presidenten: Ja.

Dagfinn Sundsbø (Sp) [12:30:05]: «Slitte dekk, sommerdekk, ingen kjettinger og mangelfull opplæring om vinterføre hos sjåførene skaper problemer. Tungt lastede kjøretøy som ikke er i stand til å kjøre trygt på norske vinterveger, er en alvorlig fare for trafikksikkerheten, liv og helse.

Hva vil statsråden gjøre for å rette på dette?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:30:30]: Norske reglar krev at kjøretøy ikkje må brukast utan at dei er sikra tilstrekkeleg veggrep i forhold til føret. Når det gjeld tunge kjøretøy, dvs. kjøretøy over 3 500 kg, er det eit absolutt krav at dei har med kjetting i heile «piggdekkperioden». Desse reglane gjeld for norske så vel som for utanlandske kjøretøy ved køyring i Noreg.

Både Statens vegvesen og politiet kontrollerer at reglane vert følgde. Kontroll skjer ved grenseovergangar, ferjeleie og andre stader langs vegnettet.

For å redusere dei problema som tunge kjøretøy med dårleg dekkutrusting fører til i vintersesongen, har Vegdirektoratet oppmoda regionane i Vegvesenet om å gjennomføre fleire og meir målretta kontrollar av dekk og bruk av kjetting. Regionane skal prioritere slik kontroll når vêr- og føretilhøve tilseier det.

Statens vegvesen opplyser at det i ein del høve har vist seg at kjettingar som er tekne med på kjøretøya, ikkje er dimensjonerte for hjula, eller at sjåførane ikkje har kunnskapen til å leggje på kjettingane på ein rett måte. I framtida vil difor Statens vegvesen intensivere kontrollane for å sikre at rette kjettingar følgjer med kjøretøyet, og at sjåførane klarar å leggje dei på. Det er tydeleg viktig at kunnskapen om korleis ein skal bruke kjettingar på ein rett måte, vert betre. Her vil eg be Vegdirektoratet sjå til at dette vert betre kjent.

Statens vegvesen sine kontrollar skal vere målretta, og det er viktig at dei òg er effektive. Eg vil at desse kontrollane skal leie til at førarane av tunge kjøretøy, når dei kjem i område med vanskelege vêr- og vegforhold, straks vil ta dei naudsynte førehandsreglar for å vere rett skodd.

Eg kan opplyse at Statens vegvesen og politiet i dag har heimel til bruksforbod når kjøretøyet ikkje er sikra tilstrekkeleg veggrep ved bruk av piggdekk, kjetting e.l. Vegvesenet og politiet kan òg skrive ut gebyr for mangelfull dekkutrusting. Politiet kan dessutan skrive ut forelegg. Dersom eit kjøretøy vert ståande til hinder for annan trafikk, er det politiet åleine som har avgjerdsamt til å fjerne og forvare kjøretøyet. Eg vil at Vegvesenet, i samarbeid med politiet, skal gjere meir aktiv bruk av moglegeheita til å ta pant i kjøretøy som vert ståande.

Mange av dei utanlandske tunge kjøretøya representerer ei spesiell utfordring i Noreg. Vegvesenet har sidan 2001 hatt i gang ein informasjonskampanje, «Donna Diesel», som rettar seg mot utanlandske tungransportutøvarar og i særleg grad mot austuropeiske transportørar. Kampanjen gir informasjon om korleis det er å køyre på norske vintervegar, kva reglar som gjeld, og tilrådingar om val av køyreveg om vinteren. Det vert òg gitt informasjon på møte, i samband med transportmesser, videospots på ferjer, spreing av informasjonsmaterieil og ved ein guide som finst på Internett på seks språk.

Trass i at me har reglar som set strenge krav til utrusting av dekk, og at det vert drive god kontroll og godt informasjonsarbeid knytt til dette, er det dessverre vanskeleg å sikre at alle kjøretøya fyller krava. Eg vil difor setje i gang eit arbeid der Statens vegvesen, politiet og norske vegtransportorganisasjonar deltek i lag med Samferdselsdepartementet for å sjå nærare på kva som kan gjerast betre. Statens vegvesen er alt i gang med å samle inn opplysningar om talet på hendingar, og dei vil evaluere resultatata og berekne samfunnsøkonomiske konsekvensar. Ut frå erfaringane denne vintersesongen, som viser at apparat og tiltak nok ikkje er tilstrekkelege, skal arbeidet ha i oppdrag å styrkje kontrollen ved grenseovergangane og internasjonale ferjeleie slik at flest moglege kjøretøy vert kontrollerte og nekta vidare ferd inn i riket dersom dei er mangelfullt utstyrte, å styrkje handhevinga av påbods-

reglane der det er vanskelege køyreforhold, og å styrkje handhevinga av bruksforbod og pant i køyretøy vesentleg.

Eg vil òg halde spesiell fokus på dei utanlandske tungtransportutøvarane. Truleg kan me her gjere meir t.d. i samband med innpassering til Noreg. I min kontakt med styresmakter frå dei landa som representerer særlege problem vinterstid, vil eg nytte høvet til å peike på at me frå norsk side ynskjer samarbeid om ein tryggare trafikk med tunge køyretøy i Noreg. Eg vil vidare i desse samtalanene og ved andre internasjonale høve, som t.d. ministerkonferansar, peike på at det er uakseptabelt å vere dårleg skodd på norske vintervegar, at slike køyretøy vil verte stansa, og at det vil svi økonomisk.

Hans Frode Kielland Asmyhr hadde her overtatt presidentplassen.

Dagfinn Sundsbø (Sp) [12:35:22]: Takk for et svar som bærer bud om at trafikantene på norske vintervegar kan føle seg tryggere når tiltakene blir iverksatt.

Vi vet at den norske transportnæringen ofte sliter hardt med konkurranse. Konkurransen blir heller ikke reell når transportørene kan spekulere i å unndra seg kravene til utrusting og sikkerhet tilpasset norske forhold. Nedover i Europa vet vi at det er forbudt å kjøre med piggdekk, og vi vet også at pålegg om å legge om kommer fort hvis det kommer en norsk bil. Tilsvarende må selvsagt gjelde her. Når det kommer kjøretøy som ikke er skodd for norsk vinterføre, må påleggene komme like raskt.

Statsråden konkluderer med at det er uakseptabelt å være dårlig skodd på norske vintervegar, og at kjøretøy som er det, vil bli stanset, og at det skal svi økonomisk. Mener statsråden det kan ligge til rette for at den skjerpede kontrollen og iverksetting av tøffere sanksjoner kan være på plass allerede neste vinter, når snø og kulde igjen gjør det vanskelig å kjøre på norske vegar?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:36:14]: Denne vinteren har me sett mange avisoppslag og fått mange meldingar om farlege situasjonar ikkje minst i austlandsområdet og der fjellovergangane startar, som dessverre har si årsak i at køyretøy ikkje har vore godt nok skodde. Det har me teke på alvor, og det er det som gjer at me no er i gang med eit arbeid. Målet med det arbeidet er sjølv sagt at me skal vere klare til neste vintersesong, slik at me kan sleppe så mange – kanskje forhåpentlegvis nokre – av desse oppslaga.

Ein ting er oppslaga. Det som er verre, er sjølv sagt dei konsekvensane me òg ser at dette kan ha for trafikktryggleiken. Eg har hatt telefonar frå sjåførar, både privatsjåførar og yrkessjåførar, som faktisk føler seg utrygge på vegane. Det er ein situasjon som me ikkje kan leve med, og eg ynskjer å halde stort fokus og trykk på dette arbeidet.

Dagfinn Sundsbø (Sp) [12:37:19]: Jeg er glad for at samferdselsministeren så tydelig sier at hun vil gripe fatt i disse problemene, og jeg er ganske sikker på at norske trafikanter vil være meget glad for at man nå kan se en tøffere oppfølging fra norsk side. For det er som statsråden

sier, det dreier seg ikke bare om at trafikken stopper, men det dreier seg også om at det har skjedd dramatiske uhell, og det må ikke få lov til å skje igjen.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:38:00]: Eg trur me er einige om målet. Så er det opp til statsråden å få fart på prosessen fram til det målet, og det skal ho gjere.

S p ø r s m å l 1 1

Arne Sortevik (FrP) [12:38:31]: Mitt spørsmål til samferdselsministeren er følgende:

«2006 er første år i Nasjonal transportplan 2006–2015. I samme år er arbeidet med ny NTP for perioden 2010–2019 startet opp. Ved oppstart av arbeid med ny Nasjonal transportplan er det viktig at det gjennomføres evaluering av planprosess og -innhold for å sikre at et så viktig nasjonalt plandokument ivaretar de helhetlige og strategiske mål som er nødvendig og ønskelig.

På hvilken måte har og/eller vil statsråden sikre at ny NTP utarbeides på basis av en bred faglig og politisk evaluering av arbeidet med NTP 2006–2015?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:39:24]: Nasjonal transportplan er det viktigaste grunnlaget for utvikling av transportpolitikken. Planen byggjer på omfattande og breie prosessar. For å få effektive og gode prosessar – og eit dokument som er godt eigna til politiske føringar – er evaluering viktig og naudsynt. Det har difor vore gjennomført grundige evalueringar av prosess og innhald i høve til Nasjonal transportplan 2002–2011, som var den fyrste i sitt slag, og inneverande nasjonale transportplan.

Transportøkonomisk institutt publiserte sommaren 2005 ein rapport med ei evaluering av handsaminga av Nasjonal transportplan 2006–2015 i Stortinget. Utgangspunktet for analysane var fyrst og fremst omfattande intervju med medlemmene av Stortinget sin dåverande samferdselskomite. 12 av 15 av medlemmene, frå alle partia i komiteen, deltok i intervju.

I tillegg til evalueringa av den politiske handsaminga har transportetatane gitt innspel til departementet om sine erfaringar frå sitt arbeid med grunnlagsmaterialet til NTP 2006–2015 og framlegg til vidareutvikling basert på dette. Det har òg vore gjennomført interne evalueringar av planprosessen i Samferdselsdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet.

Evalueringa av planen har vore eitt grunnlag for den planprosessen som no er sett i gang gjennom retningsliner for transportetatane og Avinor AS sitt arbeid med Nasjonal transportplan 2010–2019.

Arne Sortevik (FrP) [12:41:02]: Jeg takker for svaret og merker meg bl.a. at brukerne synes å være totalt fraværende i evalueringen.

Det er i media i dag et oppslag der Bilaksjonen peker på at bedre veier er verdt 62 milliarder kr. Det finnes en rekke utredninger og rapporter som viser hva manglende veistandard og manglende veivedlikehold koster samfunnet. Men det trengs sektorovergrepene tiltak for å fjerne

(Sortevik)

ekstrakostnader og ikke minst realisere samfunnsøkonomiske gevinster ved veitbygging. Hvordan vil statsråden sikre at sektorovergrepene tiltak bedre kan sikre at de samfunnsøkonomiske gevinstene som er å hente på å bygge ut bedre veistandard og få et bedre veivedlikehold, faktisk kan realiseres, når vi nå går løs på en ny omfattende planprosess, som forhåpentligvis skal bringe veitbyggingen videre mot et bedre resultat?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:42:04]: Dei evalueringane eg viste til, er ganske omfattande, både frå etatane og frå departementet og òg i forhold til det arbeidet som har skjedd i Stortinget. Det er ei utfordring i samband med Nasjonal transportplan å få til eit sektorovergrepande arbeid, fordi arbeidet i seg sjølv er så omfattande og arbeidskrevjande. Eg er som representanten Sortevik oppteken av at me må sjå samanhengar i samfunnet, og ikkje minst av at me må tenkje førebyggjande mykje meir enn det me gjer i dag. Det er ingen tvil om at ved å byggje ut eit betre og tryggare samferdselstilbod vil ein f.eks. kunne spare store summar på helsebudsjettet og òg på budsjettet for uføretrygd. Det er ei kjempeutfordring for alle regjeringar og alle storting å evne å sjå desse samanhengane, og eg vil gjerne vere med og løyse dette i lag med representanten Sortevik.

Arne Sortevik (FrP) [12:43:09]: Jeg takker for svaret og invitasjonen, som vi gjerne skal følge opp.

Nasjonal transportplan er ment å være et nasjonalt satsingsprogram der mål og strategi for nasjonal samferdselspolitikk også gis økonomiske rammer. Vi finner nasjonalt et lignende satsingsområde og en lignende satsingsdimensjon innenfor forskning, som jeg kjenner litt til fra forrige periode, der mål og strategier for samt gjennomføring av det store forskningsprogrammet i regi av Norges forskningsråd er blitt evaluert av internasjonale krefter, for at ikke miljøene skal evaluere seg selv. Vil statsråden iallfall vurdere om det kan være grunner til og behov for å foreta også en internasjonal evaluering av Nasjonal transportplan, bl.a. på bakgrunn av at vi ligger et stykke etter land det er naturlig å sammenligne oss med når det gjelder veistandard og veitbygging?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:44:10]: Det har så langt ikkje vore tema for statsråden å ha ei internasjonal evaluering. Det er ingen tvil om at vekslande regjeringar har det vore problematisk å innfri det som ligg av ambisjonar i Nasjonal transportplan. Det handlar ikkje om at Nasjonal transportplan ikkje er godt nok utarbeidd. Det handlar om politiske prioriteringar i det enkelte års budsjett. Slik vil det òg vere framover, og eg ser med den grunngevinga ingen grunn til at me skal ha nokon utanlandske evalueringar. Men meir generelt vil det alltid vere interessant å få eit uhilda blick på korleis me jobbar òg med planarbeidet. Men no er me i gang med neste rulling, så dersom det skal verte aktuelt, må det nødvendigvis verte kanskje i neste runde igjen, for no har tida gått. No er me altså i gang med neste transportplan.

Spørsmål 12

Borghild Tenden (V) [12:46:31]: Jeg har følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Både ved behandlingen av Nasjonal transportplan og i valgkampen gikk de tre regjeringspartiene inn for å øke bevilgningene til samferdselsformål utover regjeringen Bondevik II. I innstillingen til Nasjonal transportplan, Innst. S. nr. 240 for 2003-2004, gikk Senterpartiet inn for å øke rammen til samferdselsformål med 30 mrd. kr i perioden 2006-2015.

Hvordan er fremdriften til statsråden for å nå målet om en økning på 30 mrd. kr innen 2015?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:46:10]: Ved hand-saminga av stortingsmeldinga om Nasjonal transportplan som Bondevik II-regjeringa la fram, hadde dei tre no-verande regjeringspartia kvar sine framlegg om auke av rammene. Etter at framlegga frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti var forkasta, røysta dei subsidiært for framlegget frå Arbeidarpartiet, som fekk fleirtal.

I valkampen gjekk partia naturleg nok inn for å få tilslutnad til sine program, men gjorde det samstundes klart at dei ville forhandle om ei sams politisk plattform for eit regjeringssamarbeid. Resultatet av desse forhandlingane framgår av Soria Moria-erklæringa. I denne er det uttalt at Regjeringa vil auke satsinga på samferdsel i tråd med Stortingets vedtak. Dette inneber ein rammeauke på 22 milliardar kr i høve til framlegget frå Bondevik II-regjeringa, og er altså det aktuelle målet for Regjeringa i dag.

«Dette betyr ei sterk satsing. I den korte tida Regjeringa hadde til å endre budsjettframlegget frå Bondevik II-regjeringa hausten 2005, fekk me til ein klar auke i løyvingane til samferdsel, men ikkje så stor som ynskjeleg. I åra framover vil Regjeringa i sin budsjettpolitikk leggje felleserklæringa til grunn, medrekna auka satsing på samferdsel. Som kjent vert budsjettet vedteke for eit år om gongen, og eg kan ikkje her og no gi noko tal for komande budsjett.

Det er òg ein klar føresetnad for ein langtidsplan at budsjetta på ein ansvarleg måte må tilpassast den finanspolitiske situasjonen for det einskilde året. Lat meg her sitere kva ein samla komite uttalte i Innst. S. nr. 240 for 2003-2004 om Nasjonal transportplan, jf. side 8:

«Komiteen har merka seg at Regjeringa understreker at planen først og fremst er ein prioriteringsplan, og at oppfylgning vil skje i det einskilde budsjett. Komiteen vil understreka at planen òg i framtida skal vera ein plan for framdrift av prosjekt, og at planen på den måten legg sterke føringar for dei årlege budsjetta.»

Regjeringa vil leggje dette til grunn for sin budsjettpolitikk.

Borghild Tenden (V) [12:48:12]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg ser at Senterpartiet ikke følger opp sine lovnader i forbindelse med NTP, og det er beklagelig at de reverserer det de har lovet. Det har jo vært veldig mye skryt av disse 460 millionene som blir lagt inn i budsjettet for 2006.

Sannheten er jo at Regjeringen allerede ligger etter det de lovet. Jeg forventer da at det kommer i revidert. Dersom det ikke skjer, hva skal velgerne tro om den videre framdrift for det som bevilges innenfor samferdselssektoren?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:48:52]: Veljarane skal uansett tru at med denne regjeringa ligg me 460 mill. kr framfor det me ville ha gjort dersom Venstre hadde halde fram i regjering i lag med Kristeleg Folkeparti og Høgre. Det er iallfall ei klar melding til veljarane.

Veljarane veit elles særdeles godt – det veit òg representanten Tenden – at i ei regjeringsplattform og eit samarbeid er det plattformar som gjeld, og ikkje dei einsskild partia sine program. Dei ligg der, og dei har me gått til val på. Me fekk ikkje fleirtal åleine, og det gjorde heller ikkje Venstre. Så same kven av oss som hadde kome i regjering, måtte me ha gått inn i eit samarbeid. Det gjorde me, og me er veldig stolte av den ambisjonen som ligg i Soria Moria-erklæringa om ein auke på 2,2 milliardar kr på Samferdselsdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet sine budsjett. Det er det min jobb å arbeide for å følgje opp, og det gjer eg kvar dag.

Borghild Tenden (V) [12:49:53]: Jeg takker igjen statsråden for svaret.

I valgkampen gikk jo som kjent Senterpartiet høyt på banen når det gjaldt gratis ferger. Jeg regner med at de ligger innenfor bevilgingene, og mitt oppfølgingsspørsmål er da: Hvordan er framdriften for det med gratis ferger, som var en lovnad i valgkampen?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:50:16]: Regjeringa har sett i gang ei utgreiing om gratis ferjer. Det er ei stor utgreiing der ein skal sjå på alle sider, både dei konkurransemessige, dei samfunnsøkonomiske og sjølvstøtt og verdien for næringsutvikling og busetnad i dette landet. Den utgreiinga skal vere ferdig ved utgangen av 2006 og vil då danne grunnlag for ei vurdering av om nokre ferjestrekningar skal gjerast gratis, slik det er nedfelt i Soria Moria-erklæringa. Så det arbeidet er i godt gjenge, og det er eit spennande arbeid, som me sjølvstøtt skal følgje opp vidare.

S p ø r s m å l 13

Øyvind Halleraker (H) [12:51:29]: Jeg har følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Vi har i Norge etter hvert lange tradisjoner for vår spesielle form for organisering av bompengeneinnkreving, hvori initiativet både tas og bæres lokalt. Dette er viktig for oppslutning om trafikantbetaling ved bompenger som institutt. I etatsforslaget til Nasjonal transportplan var spørsmålet reist om man burde etablere et statlig bompengeselskap. Samferdselskomiteen fulgte ikke opp dette. Spørsmålet er senere reist fra tid til annen, men har også da blitt avvist.

Er statsråden enig i at dette ikke er en god idé?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:52:18]: Bruk av bompengar til vegfinansiering har lang tradisjon i Noreg.

Organiseringa av bompengeneinnkrevinga er basert på at kvart bompengeprojekt er administrert av eit lokalt eigd bompengeselskap, ei ordning som har vore uendra sidan denne finansieringsforma fyrst vart innført.

Eg meiner bompengeneinnkrevinga har forandra seg ein god del det siste tiåret. I dag er hovuddelen av dei samla bompengeneinntektene basert på elektronisk innkreving. Dette gjer harmonisering av takstsystem og koordinering mellom dei ulike selskapa viktigare og samtidig meir utfordrande.

Det omfanget som bompengefinansiering etter kvart har fått i landet vårt, gjer det ekstra viktig å fokusere på korleis denne finansieringsforma best kan organiserast, med vekt på låge kostnader og eit einsarta system for brukarane.

Vegdirektoratet meiner at kostnadene ved bompengeneinnkreving kan knyttast til måten bompengefinansieringa er organisert på. I fyrste rekkje gjeld dette for bompengeselskapa sjølv, men òg for brukarane og for Statens vegvesen, som har ansvaret for å følgje opp prosjekta gjennom heile innkrevingssperioden.

Samferdselsdepartementet har tidlegare varsla at departementet i 2006 vil vurdere organiseringa av bompengeselskapa og eventuelt kome tilbake til Stortinget med saka. Eg avventar no eit forslag frå Vegdirektoratet som eventuelt skal på høyring. Eg vil i den samanhengen understreke at me uansett må ha ei ordning som sikrar ei lokalpolitisk forankring knytt til bompengeprojekt òg i framtida.

Øyvind Halleraker (H) [12:53:59]: Jeg takker for svaret.

Jeg registrerer at jeg ikke får det svaret jeg kanskje fryktet, nemlig at statsråden var enig i at det er en god idé å organisere dette i et statlig selskap. Hun presiserer jo nettopp at det er det lokale initiativet, det at det er lokale som står for kombinerte finansieringsløsninger, og at pengene går til det enkelte konkrete prosjekt, som er mye av bærebjelken for den ordningen vi har hatt i Norge. Det motsatte ville jo være å betrakte nærmest som en skatt eller avgift på vei som skulle fordeles av sentrale myndigheter. Jeg går da ut fra at statsråden ikke syns at et sånt opplegg er en god idé.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:54:53]: Eg er som samferdselsminister, som eg er elles, særdeles oppteken av lokaldemokratiet. Eg er oppteken av at dei lokale initiativa som vert tekne ved bompengeneinnkreving, òg skal følgjast opp med eit lokalt ansvar for å sjå desse prosjekta vel i hamn. Det var ei sak på dette området som fylkeskommunen hadde til høyring, og dei høyringssvara var særdeles negative. Det tek eg med meg.

Som sagt kjem det ei vurdering frå Vegdirektoratet. Ho er i gjenge, og eg skal sjølvstøtt handtere ho på sedvanleg vis. Men mi haldning, må eg få gi uttrykk for, og det kan eg i alle fall forsikre representanten om, er at eg ikkje kjem til å kome til Stortinget med ei sak som overkøyrer lokaldemokratiet på dette området.

Øyvind Halleraker (H) [12:55:51]: Jeg takker for svaret.

Jeg syns statsrådets holdning til denne saken er veldig bra. Jeg tror som statsråden at det er mulig å finne fram til bedre og mer rasjonelle løsninger på en del av de operasjonene som utføres, og at kanskje noe av det kan gjøres i større enheter. Så vidt jeg kjenner til, foregår det også et arbeid på det planet, som jeg ikke har noe imot. Men det som gjorde meg litt urolig, var at det kunne se ut til at det var skapt et inntrykk, ikke fra statsråden selv, riktignok, men fra underetatene, om at man fortsatt arbeidet med saken om det statlige selskapet.

Da er mitt spørsmål til statsråden: Det er vel ikke noen grunn til å bruke tid på et slikt arbeid når det ikke ser ut til å være politisk vilje til det?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:56:54]: Det er interessant for statsråden å få dokumentasjonen fra Vegdirektoratet, for eg er oppteken av om det går an å finne løsninger som er meir kostnadseffektive enn dei me har i dag, utan dermed å overkøyre lokale organ. Difor har eg ikkje stoppa arbeidet som Vegdirektoratet har på gang. Eg synest det er interessant å sjå kva som vert lagt fram, og skal vurdere det når det vert lagt fram. Kvar einaste krone me kan spare på dette leddet, kjem jo bilistane, altså brukarane, til gode, og eg vil forsikre meg om at me kan ta ut dei gevinstane me kan. Eg trur som representanten at det sannsynlegvis er fleire måtar å gjere dette på, utan at me nærast skal sentralisere innkrevjinga til eit statleg selskap. Men dette er som sagt ei sak eg må få kome tilbake til Stortinget med når eg har fått ho til behandling og gjort dei vurderingane som eg skal gjere.

S p ø r s m å l 1 4

Odd Einar Dørum (V) [12:58:09]: Jeg tillater meg å stille dette spørsmålet til kunnskapsministeren:

«Kunnskapsdepartementet har nylig fastsatt en ny forskrift om stipendiateres ansettelsesvilkår. Fram til nå har det vært mulig for stipendiater å akkumulere sykefravær av kortere varighet og få tiden lagt til i stipendiatperioden. Denne muligheten er nå fjernet. Dette tiltaket synes å kunne ramme stipendiater med kroniske sykdommer urimelig hardt, siden man ikke lenger vil ha muligheten til å se slikt sykefravær «under ett».

Vil statsråden vurdere noen tiltak for å rette opp denne urimeligheten?»

Statsråd Øystein Djupedal [12:58:43]: Målet med en stipendiatstilling er fullført forskerutdanning fram til doktorgrad. Stillingen er en åremålsstilling med normal åremålsperiode fire år og med 25 pst. pliktarbeid. Tilsetningsperioden skal omfatte tre år med ren forskerutdanning.

Kunnskapsdepartementet har 31. januar 2006, i medhold av lov om universiteter og høyskoler § 6-4 fjerde ledd, fastsatt forskrift om ansettelsesvilkår for stillinger som postdoktor, stipendiat, vitenskapelig assistent og spesialistkandidat. Forskriften inneholder bl.a. bestemmelser

om rett til permisjon etter lov eller tariffavtale og forlenging av tilsetningsforhold på grunn av permisjon.

Det er et overordnet hensyn for departementet at forholdene legges til rette for at stipendiater kan fullføre forskerutdanningen innenfor tilsetningsperioden. Således er alle tidligere bestemmelser om stipendiateres rett til forlenging av tilsetningsperioden på grunn av sykefravær videreført i forskriften. Alle sykefravær utover to uker gir rett til forlenging av tilsetningsperioden.

Når det gjelder representanten Dørum's spørsmål, kan det se ut som om dette dreier seg om oppsamling av sykefravær som hver for seg utgjør under to uker. Jeg vil imidlertid understreke at når jeg sier at alle tidligere bestemmelser om eget sykefravær er videreført, innebærer dette at institusjonene kan videreføre praksis på samme måte som i henhold til tidligere regelverk.

Vi vil videre understreke at arbeidsgiver ved kronisk sykdom og belastninger for øvrig i alle tilfeller må legge arbeidsforholdene best mulig til rette. Ved mange kortvarige fravær som ikke kommer opp i to uker, kan arbeidsgiver vurdere ensidig reduksjon i pliktarbeidsdelen, slik at stipendiaten kan nå målet om fullført forskerutdanning fram til doktorgrad innenfor fireårsperioden.

Det er imidlertid en annen side ved det nye reglementet enn den spørsmålsstilleren tar opp, som vi er gjort kjent med, og som jeg vil ta fatt i. Det tidligere regelverket for stipendiater inneholdt en bestemmelse om at en stipendiat i særskilte tilfeller kunne få forlenging av tilsetningsperioden for forhold som var til hinder for stipendiatens forskningsprogresjon. Som eksempler på slike forhold var nevnt særlige omsorgsbelastninger eller uforutsette hindringer av arbeidsmessig art som ikke kunne lastes stipendiaten. Denne bestemmelsen ble ikke videreført fordi vi i første omgang vurderte det dit hen at dette var ivarettat andre steder.

Regjeringen er svært opptatt at av stipendiatene har arbeidsbetingelser som gjør at de kan fullføre studiet, og som ivaretar stipendiater med omsorgsbelastninger. På grunnlag av de tilbakemeldingene vi har fått, ser vi at den nye forskriften kan innebære en svekkelse på dette punktet, og departementet er i ferd med å vurdere hvordan vi best kan sikre at disse rettighetene blir videreført.

Departementet har i forskriften også innskjerpet arbeidsgivers ansvar bl.a. ved å presisere at både stipendiat og veileder er ansvarlig for den årlige rapporten om framdriften i forskerutdanningen. Departementet har tillit til at institusjonene i universitets- og høyskolesektoren er seg sitt ansvar bevisst.

Odd Einar Dørum (V) [13:01:33]: Statsråden og jeg deler den oppfatning at flest mulig skal bli ferdig på normalt tid. Vi deler sikkert også den oppfatning at det er viktig at IA-avtalen, avtalen om et inkluderende arbeidsliv, gjelder alle i arbeidslivet. Min oppfatning er faktisk på linje med statsrådets, slik jeg hører han gir uttrykk for det. Jeg er opptatt av kronikere, og jeg er opptatt av mennesker som f.eks. har ansvar for små barn. Jeg hører statsråden si at man i slike situasjoner skal legge til rette for at gjeldende praksis kan føres videre. Jeg har tatt utgangs-

punkt i at gjeldende praksis gir rom for dette. Men for å rydde enhver uklarhet av veien, kunne man fra departementets side vurdere å ta med en tilføyelse som lyder omtrent som følger: Flere dokumenterte korttidsfravær kan etter søknad til institusjonen gi grunnlag for forlengelse dersom fraværet utgjør minst ti dager. Da skaper man ryddighet rundt forhold som eksisterer i dag, og som jeg hører på statsråden at det er hans hensikt – jeg tolker det i hvert fall som hans hensikt – å ivareta.

Statsråd Øystein Djupedal [13:02:40]: Vi har ikke innskjerpet bestemmelsene knyttet til dette. Vi ønsker at de skal videreføres. Men vi har gjennom prosessen blitt oppmerksom på et forhold som ikke berøres i representantens spørsmål. Det går på dem som har særlige omsorgsbelastninger eller uforutsette hindringer av arbeidsmessig art som ikke kan lastes stipendiaten. Denne bestemmelsen ble tatt bort, fordi vi antok at den ble ivarettet av øvrige bestemmelser, men vi ser gjennom prosessen at dette kan medføre en innstramning som ikke var vår hensikt. Det betyr at vi vil komme tilbake til dette.

De øvrige forhold knyttet til sykefravær er ivarettet i den nye forskriften i tråd med den tidligere forskriften, så det er ingen innstramning av dette fra departementets side.

Odd Einar Dørum (V) [13:03:24]: Jeg var klar over det forholdet som statsråden selv tok opp, som gikk på særskilte forhold. Jeg synes det er svært bra at det rettes opp.

Det jeg faktisk oppfordrer til, er at statsråden bidrar til at vi også får IA-avtalen inn på en positiv måte i arbeidsordningen for stipendiater. Og jeg vil fastholde at mitt lille forslag om å supplere forskriften med at flere dokumenterte korttidsfravær etter søknad til institusjonen kan gi grunnlag for forlengelse dersom fraværet utgjør minst ti dager, bør være på linje med det statsråden gav uttrykk for i sitt hovedsvar.

Grunnen til at jeg har tatt opp temaet, er at det har vært varierende praksis mellom institusjonene. Noen steder har dette vært greit, andre steder har det ikke vært slik. Vi kan sikkert i fellesskap glede oss over at IA-avtalen har gitt positive resultater når det gjelder sykefraværet i Norge, og det er i et land med akademikere som også forventes å jobbe hardt og skikkelig, ingen grunn til at man ikke skal fange opp dette på en god måte også for dem. Så jeg ber konkret om at statsråden vurderer et tillegg til forskriften for nettopp å kodifisere den praksis som jeg oppfatter at statsråden mener det er hjemmel for, slik at dette er klart for alle og ikke bare praktiseres på enkelte institusjoner etter institusjonens velvilje.

Statsråd Øystein Djupedal [13:04:32]: Som jeg har presisert, er alle tidligere bestemmelser om stipendiaters rett til forlengelse av tilsetningsperiode på grunnlag av sykdom videreført i forskriften. Dette er et institusjonsansvar. Det betyr at i den grad noen institusjoner er i tvil om hvordan denne forskriften er å forstå, er den å forstå slik statsråden nå har sagt det til representanten Dørum.

S p ø r s m å l 1 5

Gunnar Gundersen (H) [13:05:04]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kunnskapsministeren:

«Stortinget har vedtatt en ordning med gaveforsterkning ved større private donasjoner til grunnforskning. For 2006 er det øremerket 50 mill. kr til denne ordningen, som har en nedre grense på bidrag på minst 5 mill. kr.

I hvilket omfang er ordningen hittil kommet til anvendelse?»

Statsråd Øystein Djupedal [13:05:27]: Gaveforsterkningsordningen ble vedtatt av Stortinget i forbindelse med budsjettbehandlingen for 2006, jf. Budsjett-innst. S. nr. 12 for 2005-2006. Ordningen innebærer at det offentlige bidrar med 25 pst. av gavebeløpet ved private gaver på over 5 mill. kr. Gavene skal gå til langsiktig grunnleggende forskning og gjelder kun for gaver gitt til Norges forskningsråd, Det Norske Videnskaps-Akademi, universitetene og til høyskoler med rett til å tildele doktorgrad. Gavene må være gitt etter 1. august 2004.

Gaveforsterkningsordningen finansieres over kap. 286 post 50, Fondet for forskning og nyskaping, og i budsjettet for 2006 er det øremerket 50 mill. kr til ordningen.

Retningslinjene for ordningen ble fastsatt av departementet i forrige uke. Forskningsrådet, som forvalter ordningen, vil kunngjøre en dato for når gavemottakerne tidligst kan sende inn en anmodning om utbetaling av midler fra denne ordningen. På bakgrunn av dette er det foreløpig ikke foretatt noen utbetaling av midler fra ordningen.

Jeg kan si at ordningen allerede nå ser ut til å være en suksess. Basert på en forespørsel som Forskningsrådet har gjort overfor de viktigste aktørene, ligger det an til at etterspørselen etter ordningen er betydelig høyere enn forutsatt i budsjettet for 2006. Jeg vil derfor komme tilbake til denne saken i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2006.

Gunnar Gundersen (H) [13:06:47]: Jeg takker for svaret og synes det er hyggelig å høre at det er en ordning som omfattes med stor interesse ute. Jeg kunne tenke meg å følge opp dette, for det var kanskje ikke uventet at den rammen ville bli lav, og høre om kunnskapsministeren vil vurdere å heve den øvre rammen for hele ordningen hvis det viser seg at den er så populær som den er, for vi har en utfordring i å få private gaver for å nå forskningsmålet i Norge.

Statsråd Øystein Djupedal [13:07:18]: Jeg er enig med spørteren i at det er positivt at mange nå velger å gi donasjoner til norsk forskning. Gaveforsterkningsordningen er i så måte en ordning som så langt synes å ha vært en suksess. Vi vet ikke i dag hvor mye det er snakk om, eventuelt hvor mye mer enn det Stortinget allerede har bevilget til ordningen, dette vil medføre. Men dette er spørsmål vi vil komme tilbake til i revidert nasjonalbudsjett, når vi har innhentet mer informasjon om omfanget.

Vi vet at det finnes noen store enkeltdonasjoner som i seg selv er av et så stort omfang at det vil bety større utlegg for denne ordningen.

Gunnar Gundersen (H) [13:07:56]: Jeg ser fram til revidert og en gjennomgang av ordningen.

Jeg vil òg be kunnskapsministeren om å vurdere den nedre grensen for beløp. 5 mill. kr er et ganske betydelig beløp både for enkeltinstitusjoner og for enkeltpersoner. Det er mange som her kan ha interesse av å bidra til denne type forskning med mindre beløp.

Statsråd Øystein Djupedal [13:08:30]: Jeg synes det er positivt at mange gir gaver til norsk forskning. Det regelverket som er knyttet til gaveforsterkningsordningen, er akkurat etablert, og, som jeg sa i mitt første svar, forskriften er akkurat fastsatt. Fristen vil nå bli sendt ut til dem som har interesse av dette. Det vil være uriktig, tror jeg, å signalisere en endring av dagens ordning så lenge den ikke engang er innfaset ennå. Jeg vil komme tilbake, som jeg har sagt, til Stortinget med en redegjørelse rundt dette knyttet til revidert nasjonalbudsjett. Så vil vi selvfølgelig se om det er behov for en endring over tid. Jeg tror ikke det er riktig av meg i dag å signalisere en endring, men det er positivt at private donorer gir penger til norske forskningsinstitusjoner og norsk forskning. Det trenger vi mer av – ikke mindre.

S p ø r s m å l 1 6

Anders Anundsen (FrP) [13:09:33]: Jeg har gleden av å stille følgende spørsmål til kunnskapsministeren:

«De siste PISA- og TIMSS-undersøkelsene viser at norske klasserom er på støy- og urotoppen i de undersøkte land. I det siste er det blitt hevdet at Norge medisinerer barn med ADHD mer enn noe annet land i Europa. Uro i klassesituasjon fører til konsentrasjonsvanskeligheter for elever generelt, men for elever med konsentrasjonsvanskeligheter og ADHD spesielt.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at elever med slike utfordringer får et bedre tilpasset undervisningsopplegg?»

Statsråd Øystein Djupedal [13:10:10]: PISA 2003 viser at norske elever rapporterer om mye uro og bråk i klassen. Tallene fra PISA viser at 40 pst. av elevene rapporterer om bråk og uro i timene. 34 pst. rapporterer at lærerne må vente lenge før elevene roer seg. 35 pst. av elevene sier at mye av timen går før de begynner å arbeide. Om lag en tredel av norske elever sier at de negative trekkene ved klassemiljøet opptrer i de fleste eller i alle timer. Nye tall fra Elevinspektørene for 2004–2005 sammenfaller med resultatene fra PISA-undersøkelsen.

Det som sies i PISA-undersøkelsen, understøttes av TIMSS. For mange norske klasserom kjennetegnes av mange avbrytelser og umotiverte elever.

Barn og unge med ADHD er en gruppe elever som først og fremst sliter med oppmerksomhets- og konsentrasjonsproblemer og/eller hyperaktivitet. Dette fører til at læring kan forstyrres, både skolefaglig og sosialt.

I henhold til opplæringsloven skal alle elever ha tilpasset opplæring. Elever som har spesielle behov, har rett til spesialundervisning etter enkeltvedtak. Det er kommuner

og fylkeskommuner som har ansvaret for tilrettelegging av opplæringstilbudet. Det statlige spesialpedagogiske støttesystemet, Statped, kan bistå kommuner med veiledning og fagkompetanse.

Det skal utarbeides individuell opplæringsplan for elever som etter en sakkyndig vurdering har rett til spesialundervisning.

Elever med store oppmerksomhets- og konsentrasjonsproblemer har behov for spesiell tilrettelegging av opplærings situasjonen. Elevene trenger variasjon i hverdagen, samtidig som de er avhengig av struktur og grensesetting. Mange har behov for individuell veiledning gjennom hele skoledagen og har ofte behov for tilbud og tiltak som krever omfattende tverrfaglig og tverretattlig tilrettelegging. For å gi elever med ADHD tilpasset opplæring stilles det høye krav til kompetanse i alle ledd: lærerpersonalet, skolens administrasjon, den pedagogisk-psykologiske tjenesten, oppfølgingstjenesten mv. Et tilpasset pedagogisk tilbud må ta utgangspunkt i elevens sterke sider. Et nært samarbeid med foreldre er nødvendig, og det må legges opp til jevnlig vurdering av tilbudet.

Det spesialpedagogiske støttesystemet har registrert økt etterspørsel etter tjenester fra lokalt nivå. Det gjelder så vel kunnskapsspredning om ADHD som utviklingsarbeid på området og tiltak rettet mot enkeltpersoner.

Sosial- og helsedirektoratet har nylig utarbeidet en veiledning for diagnostisering og behandling av ADHD. Veiledningen er utarbeidet for primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Her understrekes det at et legemiddel aldri skal gis uten at det iverksettes andre aktuelle hjelpetiltak, som f.eks. støttetiltak i skolen. Behandlende lege må følge opp pasientene for å avdekke mangler ved behandlingen, eventuelle bivirkninger og for å registrere nytten av behandlingen. Individuell plan kan samordne tiltakene fra alle sektorer – også individuell opplæringsplan, såkalt IOP.

Veilederen og nye forskriftsregler fra Sosial- og helsedirektoratet strammer inn medikamenttilbudet til barn. En funksjonsutredning med tanke på skolebaserte støttetiltak skal foreligge før eventuell medikamentell behandling. SINTEF har fått i oppdrag å evaluere regelverket, veilederen og at utviklingen med bruk av legemidler foregår etter intensjonen.

Stortinget bad i Budsjett-innst. S. nr. 12 for 2005-2006 Regjeringen gjøre rede for hvordan forskningsinnsats og praktisk arbeid, tverrfaglig og på tvers av forvaltningsnivåer, kan styrkes for å hjelpe barn og unge med ADHD og lignende adferdsvansker. Utdanningsdirektoratet har fått i oppdrag å utarbeide en rapport innen 15. april 2006. Rapporten vil være med på å danne grunnlaget for vårt videre arbeid på feltet.

Anders Anundsen (FrP) [13:13:52]: Jeg takker statsråden for et godt og utfyllende svar om en veldig viktig og vanskelig problemstilling. Jeg er glad for at statsråden vil komme tilbake til denne problemstillingen etter at direktoratet har laget rapporten.

Samtidig er vi kjent med at den norske skolen er blant verdens mest integrerte skoler. Vi har veldig få spesial-

skoletilbud med spesielt tilrettelagt undervisning for elevgrupper med spesielle behov, bl.a. elever med adferdsvansker, ADHD, konsentrasjonsutfordringer osv.

De rapportene og tilbakemeldingene som statsråden viser til i svaret sitt, både fra Elevinspektørene, PISA og TIMSS, viser at tilstanden i norsk skole er veldig alvorlig.

Da er spørsmålet til statsråden: Vil statsråden vurdere muligheten for å etablere spesielle tilbud utenfor den ordinære skolen for elever som har særskilt store utfordringer i den ordinære skoledagen?

Statsråd Øystein Djupedal [13:14:50]: Det er selvfølgelig riktig at det er en stor utfordring å ha et elevmiljø i klassen som stimulerer til læring. Det at det er mye uro i norske klasserom, er en utfordring for skolen og for oss som politikere med hensyn til hvordan vi skal tilrettelegge for at elevene faktisk skal ha trygghet i skolehverdagen, og at læringsmiljøet skal være godt.

Vi har nå, knyttet til ADHD-problematikk, satt i gang flere prosjekter og utredninger, som jeg refererte til i mitt første innlegg, og vi vil komme tilbake til hvordan vi vil følge dette videre opp. Men det er klart at når også Elevinspektørene peker på uro i klassen – TIMSS gjør det og PISA-undersøkelser gjør det – så er dette noe vi på bred basis må angripe. Men jeg vil ikke nå ta stilling til hvordan vi skal følge opp de rapportene, og hva som vil være konklusjonen i disse rapportene. Det er det altfor tidlig å ha noen formening om.

Anders Anundsen (FrP) [13:15:36]: Jeg ser fram til den videre oppfølgingen av denne problemstillingen.

I den siste tiden har det vært mye fokusering på dette, bl.a. etter at NRK gjennomførte en undersøkelse knyttet til vold mot lærere i skolen. Det viser seg at utviklingen er skremmende, og det er stadig flere lærere som utsettes for alvorlig og grov vold og trusler i skolehverdagen. Det illustrerer at vi har et generelt problem i norsk skole knyttet til ro og orden, ikke bare i forhold til de elevene som har spesielle tilretteleggingsbehov, men det kan også tyde på at uro avler uro, slik at en får stadig større utfordringer i norsk skole, og da er det nødvendig å ta et nasjonalt grep, etter vår oppfatning, for å få kontroll over den vanskelige situasjonen.

Oppfølgingsspørsmålet blir da: Hva vil statsråden gjøre for å få den nasjonale kontrollen som gjør at vi får tilbake ro og orden i norske klasserom?

Statsråd Øystein Djupedal [13:16:30]: Nå spør det om det noensinne i norsk historie har vært slik at ro og orden er det som preger norske klasserom. Det er klart at barn er forskjellige, og barn har bruk for ulike former for å bli sett. Vi har fra vår side også tro på at flere pedagoger i skolen er et viktig tiltak for at barn skal ha muligheten til å tilpasse seg undervisning. Så er det noen barn som har bruk for mer hjelp og veiledning, og det har de også en rett til ifølge norsk lov. Men uro i sin alminnelighet er et problem som vi ønsker å ta tak i. Elevene selv sier det er et problem, og internasjonale undersøkelser viser at det er et problem. Men det vi også vet, er at mange av de elevene

som faktisk står for uro og bråk, har bruk for spesielle tiltak, og derfor er det nødvendig ikke minst knyttet til ADHD-problematikken. Men dette er jo et problem som går langt videre enn til bare å gjelde de elevene som har så omfattende diagnoser som det. Dette er ting vi arbeider med. Men i utgangspunktet vil dette være en tilrettelegging på skolenivå. Og det er klart at det vil være pedagogen, læreren og skoleledelsen som i utgangspunktet må sørge for at det er et godt læringsmiljø i skolen. Men vi skal selvfølgelig fra departement og regjering gjøre det vi kan for å kartlegge og gi råd og veiledning gjennom direktoratet, gjennom fylkesmenn og gjennom de ulike ordningene vi har, og eventuelt komme tilbake til spesielle tiltak når rapporten ligger på mitt bord.

S p ø r s m å l 1 7

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [13:17:56]: Jeg vil stille følgende spørsmål til arbeids- og inkluderingsministeren:

«Et hovedmål med NAV-reformen var og er å skape en helhetlig og effektiv velferdsforvaltning tilpasset brukernes behov. NAV-kontorene skal tilby individuelt tilpassede tiltak og tett oppfølging av den enkelte. Dersom dette skal bli en realitet, må de ansatte på NAV-kontorene ha god kunnskap om virkemidler, stønader mv. i flere ulike lover. Dette fordrer grundig og systematisk opplæring av et stort antall ansatte.

Hvilke konkrete planer for opplæring har statsråden for dem som innen 2010 skal arbeide ved NAV-kontorene?»

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:18:47]: Både St.prp. nr. 46 for 2004-2005 og komiteinnstillingen legger stor vekt på at den nye arbeids- og velferdsforvaltningen må sikres høy kompetanse. Ved behandlingen av St.prp. nr. 46 fattet Stortinget følgende enstemmige vedtak:

«Stortinget ber Regjeringen sikre at det utarbeides en plan for samlet kompetanseutvikling i den nye arbeids- og velferdsforvaltningen.»

Departementet har bedt den midlertidige gjennomføringsorganisasjonen, NAV Interim, om å utarbeide denne kompetanseplanen. Planen skal støtte opp under arbeidet med å realisere målene for reformen, og skal dekke bredden i kompetansebehov og -tiltak både for å ivareta de rent statlige oppgavene og i forhold til de oppgaver stat og kommune skal løse i fellesskap.

Planen skal bl.a. legge vekt på kompetanseområder som er kritiske for etablering av de lokale arbeids- og velferdskontorene. Det skal utvikles kommune- og statsovergrepene kompetanse- og fagutviklingsprogrammer hvor man tar utgangspunkt i felles arbeidsprosesser og felles/samstemt metodikk. Det er viktig at vi får til bred og sammensatt kompetanse i den felles førstelinjetjenesten. Denne førstelinjen må ha lokal kunnskap om arbeidsliv og næringsliv som ivaretar det sosialfaglige perspektivet i tjenesteytingen. Sist, men ikke minst, skal planen sikre felles kompetanseheving og felles kulturbygging slik at de to statlige etatene faktisk blir én etat.

Planen skal også ta høyde for kompetansebehov i den nye etaten som følge av innføring av et nytt pensjonssystem. Planen vil særlig fokusere på behov og tiltak de nærmeste årene.

Kompetanseplanen skal foreligge i løpet av våren 2006. Den delen av planen som gjelder den felles første-linjetjenesten, skal utarbeides i samarbeid med KS. Utarbeidelsen av planen skjer ellers i nært samarbeid med A-etat, med trygdeetaten og Sosial- og helsedirektoratet, med NAV Interim som koordinerende og ansvarlig instans.

I tillegg har Arbeids- og inkluderingsdepartementet satt i gang et særskilt arbeid med vekt på kompetanseutfordringene for den nye arbeids- og velferdsforvaltningen i et mer langsiktig perspektiv. Sentrale temaer i dette arbeidet er utdanning og rekruttering av ny kompetanse, organisering og innretning av utdanningstilbud på høyskole-/universitetsnivå i forhold til kompetansebehov i den nye arbeids- og velferdsforvaltningen, og spørsmål knyttet til ulike instansers ansvar og roller på dette feltet.

Dette arbeidet skal gi grunnlag for en nærmere omtale av kompetanseutfordringer og -strategier for arbeids- og velferdsforvaltningen i stortingsmeldingen om arbeid, velferd og inkludering, som vil bli lagt fram høsten 2006.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [13:22:07]: Jeg takker statsråden for et grundig svar.

De ansattes kunnskaper om regelverk og virkemidler er svært viktig for den nye arbeids- og velferdsforvaltningen.

En annen viktig faktor er et tett og godt samarbeid mellom ansatte med ulik bakgrunn. Enkelte ansatte kommer fra utpreget regelstyrt virksomhet. Andre har erfaringer fra mer skjønnspreget saksbehandling. I hvilken grad og på hvilken måte tar opplæringstiltakene opp i seg de samarbeidsutfordringene som ligger i at ulike profesjoner og kulturer nå skal samarbeide tett?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:22:51]: Som jeg sa i mitt første svar, er det vel nettopp den type problemstillinger og utfordringer som Woie Duesund her er inne på, som man i planen særlig må gripe fatt i.

Jeg er svært enig med Woie Duesund i at hovedutfordringen knyttet til NAV ikke er den faktiske sammenslåingen av de ulike virksomhetene, men det som skjer i hverdagen på de nye NAV-kontorene etter hvert som de blir etablert – fra og med sommeren av og framover. Hvis man kommer i den situasjonen at de ulike kulturene lever videre hver for seg i NAV-kontorene, er man jo like langt.

Jeg tror vi deler den felles analyse at det er det som skjer etter etableringen, som faktisk er det viktigste, og ikke alt det vi gjør i forkant av den. I så måte er kompetanseheving helt grunnleggende.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [13:23:53]: Jeg takker igjen for svaret.

Erfaringer fra tidligere omstillinger i staten viser at eldre arbeidstakere i altfor stor utstrekning presses ut av arbeidslivet og over på førtidspensjon, ventestønad eller uførepensjon. Dette er svært uheldig. Både trygdeetaten,

Aetat og sosialkontorene har en relativt høy andel av eldre arbeidstakere. Disse representerer en betydelig kompetanse, og ikke minst derfor er det viktig at de blir med over i NAV.

Hvordan vil statsråden forebygge utstøting av eldre arbeidstakere under implementeringen av den nye arbeids- og velferdsetaten, og i hvilken grad vil de planlagte opplæringstiltakene bli tilpasset de eldre arbeidstakerne?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:24:49]: Dette er et veldig viktig tema. Det aller viktigste grunnlaget for å forhindre utstøting er kanskje at vi har gjort det veldig klart at ingen vil bli oppsagt i kjølvannet av NAV-reformen.

Dette er altså ikke en reform der man har som utgangspunkt at man skal ha færre ansatte, at færre ansatte skal yte de samme tjenestene. Ofte er det motivet for en sammenslåing av ulike virksomheter. Det er ikke motivet her. Det har gått ut et veldig klart signal til alle ansatte om at ingen vil miste jobben. Samtidig er det helt åpenbart at alle kan ikke gjøre akkurat det samme arbeidet som de gjør i dag – da får vi ikke bygd det nye. Derfor ligger det en veldig sentral utfordring i det å allikevel skape omstilling, men skape omstilling under trygghet.

Man står altså ikke i fare for å miste jobben, men man må planlegge for at man kanskje skal utføre en litt annen jobb. Det tar vi på alvor i den prosessen vi nå er i.

S p ø r s m å l 1 8

André N. Skjelstad (V) [13:26:23]: «1. februar 2006 uttalte statsråden til norske medier at han vurderer aldersgrense for å hente ektefeller til Norge, som ledd i en politisk strategi for å forhindre tvangsekteskap.

Mener statsråden at å heve aldersgrensen for å hente ektefeller vil hjelpe jenter som utsettes for tvangsekteskap?»

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:26:48]: Som ledd i arbeidet med ny utlendingslov vurderer jeg en rekke tiltak for å bekjempe tvangsekteskap.

Et av tiltakene som foreslås i NOU 2004:20 Ny utlendingslov, er innføring av en 21-årsgrense for at en utenlandsk ektefelle skal få oppholdstillatelse i Norge. Hensikten bak forslaget er å forhindre at unge personer utsettes for tvang og alvorlig press i forbindelse med ekteskapsinngåelse. Utlendingslovutvalget anfører følgende som begrunnelse for forslaget:

«Tanken bak et slikt forhøyet alderskrav er at eldre parter, både som følge av personlig modenhet og som følge av en mer selvstendig posisjon i forhold til familien, har en større mulighet til å motsette seg press fra familien når det gjelder avgjørende livsvalg.»

Etter at Danmark innførte et forhøyet alderskrav på 24 år for ektefelleinnvandring, har antall ekteskapsinngåelser blant innvandrere og etterkommere fra ikke-vestlige land som er under 24 år, sunket drastisk. Dette gir grunn til å anta at også antallet saker hvor det utøves tvang og ekteskapspress, har blitt betydelig redusert.

Samtidig er det også argumenter som taler imot et forhøyet alderskrav. Utlendingslovutvalget peker på at det er en fare for at unge jenter likevel skal bli brakt til hjemlandet og giftet bort mot sin vilje, og at alderskravet i så fall vil kunne føre til at de blir utsatt for et ytterligere overgrep ved at de i tillegg blir holdt tilbake i hjemlandet inntil alderskravet er oppfylt. Videre vil alderskravet også ramme personer som inngår ekteskap som er basert på full frivillighet fra partenes side.

Høringsinstansene har vært delt i synet på forslaget om en 21-årsgrense for familieinnvandring for ektefeller.

På bakgrunn av Utlendingslovutvalgets utredning og høringen vurderer jeg bl.a. hvorvidt det bør innføres et forhøyet alderskrav i norsk utlendingslov. Jeg har foreløpig ikke konkludert når det gjelder hvilke tiltak mot tvangsekteskap som bør gjennomføres. Jeg tar sikte på å fremme forslag til ny utlendingslov innen utgangen av 2006.

André N. Skjelstad (V) [13:29:43]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg vil tilføye at aldersgrensen vil ramme tilfeldig og ikke nødvendigvis der man hadde tenkt, som også statsråden var inne på i sitt svar.

Da Jens Stoltenberg besøkte Pakistan i desember i fjor, uttalte han:

«Vi må ikke mistenkeliggjøre alle pakistanske ekteskap, selv om noen er tvangsekteskap. Men for ikke å mistenkeliggjøre flertallet, må vi slå ned på dem det gjelder. Der må vi samarbeide med pakistanske myndigheter.»

Stoltenberg lanserte dermed tanken om en kommisjon mellom Pakistan og Norge mot tvangsekteskap, som Venstre synes er et godt tiltak for å bekjempe tvangsekteskap.

Kan statsråden si noe om progresjonen rundt arbeidet med denne kommisjonen?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:30:30]: Jeg mener at den kommisjonen er opprettet, men jeg må ta alle mulige forbehold og må få lov til å komme tilbake til representanten med et svar på det. Jeg vet at det i forbindelse med Stoltenbergs besøk i hvert fall er jobbet ganske grundig med denne tematikken, men jeg må få komme tilbake med svaret.

Jeg har lyst til å si at det som er utfordringen knyttet til tiltak mot tvangsekteskap, er at det ikke finnes noen tiltak som er slik at de utelukkende virker positivt, og der det ikke er noen fare for negative effekter. Jeg opplever det slik at hver gang man diskuterer ulike tiltak, er det veldig mange som er gode til å argumentere *imot* forslag til tiltak, men jeg savner en større evne til å fremme alternative forslag til tiltak. Hvis det er slik at man faktisk ønsker å bekjempe tvangsekteskap, er det ikke nok å være *imot* forslag til tiltak. Da må man i så fall fremme sine alternative forslag.

André N. Skjelstad (V) [13:31:37]: Den forrige regjeringen iverksatte en 40-punkts plan. Vil statsråden føl-

ge opp den? Der er det en rekke tiltak som fokuserer på den utfordringen som den forrige regjeringen hadde.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:31:54]: Ja, vi følger opp den planen. Men min analyse er at selv om vi følger opp og gjennomfører disse tiltakene, er ikke det nok. Regjeringen mener at det er behov for nye, målrettede langsiktige tiltak mot tvangsekteskap. Dette med tvangsekteskap er en del av en kultur som skal bekjempes. Det er ikke akseptabelt ut fra norske forhold at unge mennesker tvangsgiftes. Derfor har vi, både den forrige regjeringen og vi, gjort et stykke arbeid, men vi er ikke i mål. Derfor håper jeg at vi kan få til et samarbeid med Stortinget, der vi gjennomgår ulike forslag. Det er klart at den danske modellen er en ganske drastisk modell. Det er lett å argumentere imot den, selv om det også er mulig å argumentere for deler av den. Men, som sagt: Det er viktig ikke bare å være opptatt av det man er imot, men også ha i fokus det man er for.

S p ø r s m å l 1 9

Jon Lilletun (KrF) [13:33:23]: Eg tillèt meg å stille følgjande spørsmål til arbeids- og inkluderingsministeren:

«Konvertitter i Iran kan risikere livet. Dette bekreftes senest i en Amnesty-rapport av 16. februar 2006. I Utlendingsnemndas praksisnotat av 27. mai 2005 heter det «så lenge man lar sin nye tro være en privatsak, vil man ikke risikere noe ved å ha konvertert». Det vil være feil, både ut fra FNs menneskerettighetskonvensjon og FNs flyktningkonvensjon, å begrense retten til å konvertere til en privatsak.

Vil statsråden bidra til at Utlendingsnemndas praksis korrigeres slik at asyl gis når troende bli forfulgt?»

C a r l I . H a g e n hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:34:27]: Jeg vil innledningsvis nevne at representanten Lilletun i spørsmål nr. 144 til skriftlig besvarelse tok opp noen av de samme problemstillingene. I svar av 23. november 2005 redegjorde jeg for mine vurderinger.

Det er i denne saken viktig å understreke at Norge gir asyl til personer som blir forfulgt på grunn av sin tro. Norge er bundet av Flyktningkonvensjonen, og det følger av denne at forfølgelse på grunnlag av religion danner grunnlag for flyktningstatus. Norge gir asyl til dem som fyller vilkårene i konvensjonen, herunder også til konvertitter.

Dette innebærer imidlertid ikke at alle som sier de vil bli utsatt for slik forfølgelse, eller at alle som tilhører en gitt trosretning i et land, kvalifiserer for asyl. Utlendingsmyndighetene vurderer hvorvidt den enkelte asylsøker har behov for beskyttelse.

Det er dessverre slik at enkelte påberoper seg et asylgrunnlag som ikke er reelt. Det er utlendingsmyndighetenes oppgave å vurdere troverdigheten av slike opplysning-

ger. I flere saker er det nettopp søkerens manglende troverdighet som fører til avslag. Som eksempel kan jeg nevne at det ikke er uvanlig at personer konverterer etter at de har kommet til Norge som asylsøkere, og i flere tilfeller etter at de har fått avslag på sin søknad. Det betyr ikke nødvendigvis at konverteringen ikke er reell, men man ser tilfeller der den kun har vært gjennomført for å få en tillatelse i Norge.

Utlendingsmyndighetene har meget god kunnskap om forholdene i Iran. I fjor ble det opprettet en uavhengig landinformasjonsenhet som skal innhente all relevant informasjon om landene Norge mottar asylsøkere fra. De baserer seg på en rekke uavhengige kilder. Norge har også en ambulerende utlendingsattaché med ansvar for å innhente informasjon om de generelle forholdene i Iran samt undersøke konkrete anførsler. I tillegg til dette foretar utlendingsmyndighetene egne reiser.

Jeg er kjent med at menneskerettighetssituasjonen i Iran er vanskelig. Departementet følger med på hvilken praksis som føres, men jeg har tillit til at utlendingsmyndighetenes vurderinger er i overensstemmelse med våre internasjonale forpliktelser. Norge deltok i et ekspertmøte under EU-kommisjonen i november, hvor asylpraksis for Iran var hovedtemaet. Møtet viste at norske utlendingsmyndigheter har god kunnskap om forholdene i Iran. Opplysningene som framkom under møtet, viste også at i den grad norsk praksis for Iran skiller seg fra øvrige europeiske land, er dette i form av at flere gis tillatelse i Norge. Norsk praksis når det gjelder konvertitter, skiller seg ikke ut i restriktiv retning.

Ut fra utlendingsmyndighetenes kjennskap til Iran har ikke dødsstraff for konvertering fra islam blitt praktisert de siste årene. Det finnes flere tusen konvertitter i Iran. Mange av disse er medlemmer av aktive kirkesamfunn, uten at dette medfører at de får spesielle problemer med myndighetene. Man har altså ikke holdepunkter for at de som konverterer, utelukkende av den grunn vil bli utsatt for forfølgelse i Iran.

Med bakgrunn i den kjennskap utlendingsmyndighetene har om forholdene i Iran, er det i utgangspunktet de som har latt seg ordinere til prester og drevet aktiv, utadrettet virksomhet for å omvende muslimer, som har vært spesielt utsatt. Utlendingsmyndighetene foretar på denne bakgrunn en individuell vurdering av hvorvidt personer som tar sikte på å utøve aktiv misjonering, kan risikere forfølgelse.

Jon Lilletun (KrF) [13:38:56]: Eg takkar statsråden for svaret, utan at eg kan seie at eg er spesielt nøgd med det, sjølv om eg gjev statsråden rett i at dette med konvertering heilt opplagt kan kome til å verte misbrukt, og at det her heilt opplagt er vanskelege avveingar.

Men frå det tidspunktet då eg fekk det førre svaret, har to ting skjedd. Det eine går på det sitatet eg har vorte kjent med frå praksisnotatet frå Utlendingsnemnda, og mitt oppfølgingsspørsmål vil då vere: Er statsråden einig i at ein kan seie det på den måten at «så lenge man lar sin nye tro være en privatsak, vil man ikke risikere noe ved å ha

konvertert.»? Er ikkje det heilt klart brudd på FN sin menneskerettskonvensjon og flyktningkonvensjon?

Vidare har vi fått denne Amnesty-rapporten som seier konkret at konvertittar kan risikere livet. Den er så ny som frå 16. februar 2006. Det er den andre nye opplysninga som eg sit med. Vil ikkje det òg måtte påverke den norske behandlinga av desse sakene?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:40:09]: Jeg vil si det slik at jeg er helt enig med representanten Lilletun i at her skal vi følge veldig nøye med.

Men utgangspunktet må være – og slik leser jeg denne setningen fra UDI – at det i seg selv å ha konvertert fra islam til kristendom ikke er et grunnlag for at man automatisk blir forfulgt i Iran. Det er ikke et grunnlag for å si at alle som har konvertert, er forfulgt og dermed skal ha opphold i Norge. Derfor må det etableres en praksis som er knyttet til individuell vurdering i hver enkelt sak. Det er i tråd med de beste tradisjoner i norsk utlendingsforvaltning – alle har rett og krav på en individuell behandling.

Da skal UDI være særlig oppmerksom på situasjonen i Iran. De iranske borgere som faktisk blir forfulgt som følge av at de har konvertert, skal få beskyttelse. Men det kan ikke være noen automatikk her.

Jon Lilletun (KrF) [13:41:19]: Eg vil då spørje statsråden om denne setninga i alle fall kan tolkast slik – ut frå statsråden sitt syn – at sjølv sagt skal den som har konvertert, ha rett til å delta i ei kyrkje, delta i kyrkjelydslivet, delta på vanleg måte i det ordinære samfunnet. Ein treng ikkje vere filolog for å sjå at denne setninga kan lesast på ein annan måte. Der er statsråden heilt klar i forhold til kva som er retten, ut frå menneskerettar og flyktningkonvensjon.

Det andre er: Den FN-rapporten som no ligg føre, har den vore underlagd ein gjennomgang? Og vil ein frå departementet og utlendingsmyndighetene si side skjerpe merksemda?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:42:21]: Med forbehold om at jeg fikk med meg alle nyansene i det representanten Lilletun nå sa, synes jeg den formuleringen er i tråd med den oppfatningen jeg har av hvordan situasjonen skal forstås. Med forbehold om at jeg hørte rett, er jeg enig i det.

Som jeg sa i mitt svar, legger vi veldig, veldig stor vekt på å være maksimalt oppdatert på situasjonen i Iran fordi vi vet at det er en krevende situasjon. Vi vet at det er vanskelig i forhold til menneskerettighetene.

Jeg skal forsikre meg om at den felles landinformasjonsenheten til UDI og UNE har fått med seg denne rapporten. Det vil jeg tro, men for å være helt sikker skal jeg sjekke det, og selvfølgelig gi en tilbakemelding til Lilletun.

Presidenten: Spørsmål 20 vil bli besvart før spørsmål 29.

S p ø r s m å l 2 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra May-Helen Molvær Grimstad til arbeids- og inkluderingsministeren, vil bli besvart av barne- og likestillingsministeren som rette vedkommende.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [13:43:46]: Eg har følgjande spørsmål til barne- og likestillingsministeren:

«Enkelte kvinner opplever å bli diskriminert i arbeidslivet grunna graviditet og permisjonsrettar knytte til fødsel.

Kva vil statsråden gjere for at likestillingslova skal verte betre kjend for arbeidsgivarar, styrkje kompetansen på området og styrkje kvinnene sine rettar i arbeidslivet?»

Statsråd Karita Bekkemellem [13:44:18]: Jeg vil besvare spørsmålet fra representanten Molvær Grimstad som rette statsråd.

Dagens lovgivning skal gi gravide permisjonstakere tilfredsstillende beskyttelse. Etter arbeidsmiljøloven har arbeidsgiver plikt til å tilrettelegge arbeidet, arbeidstaker er beskyttet mot oppsigelse og har omfattende permisjonsrettigheter. Folketrygdloven gir rett til økonomisk kompensasjon ved fravær under svangerskapet eller under permisjon. Dette skjer i form av sykepengar, svangerskapspengar og fødselspengar. Arbeidstakere har vidare krav på å komme tilbake til samme stilling som før permisjonen.

Likestillingsloven forbyr forskjellsbehandling på grunn av graviditet, amming og bruk av permisjonsrettigheter som er forbeholdt det ene kjønn. I utgangspunktet vil all forskjellsbehandling på grunn av graviditet og fødsel være i strid med likestillingsloven. Når enkelte kvinner likevel opplever å bli diskriminert, er dette altså ikke primært en følge av manglende rettigheter, men en konsekvens av at lovgivningen ikke alltid blir fulgt. Representanten Molvær Grimstad peker her på en viktig utfordring. Denne utfordringen må rettes til mange aktører, ikke minst til partene i arbeidslivet, som har en viktig rolle som pådriver overfor de enkelte virksomheter og bransjer. Likestillings- og diskrimineringsombudet er vidare en viktig premissleverandør når det gjelder å sette slike problemstillinger på dagsordenen.

Vi har ikke nok kunnskap om omfanget og karakteren av diskriminering av gravide i arbeidslivet. Få undersøkelser går direkte på dette. For meg er en viktig forutsetning for å utvikle treffsikre tiltak å vite mer om problemet. Dette gjelder i tillegg til omfanget av diskrimineringen, på hvilke måter kvinner diskrimineres, og i hvilke faser slik diskriminering skjer, om det er under graviditet, under permisjon eller ved retur fra permisjonen. Vi har derfor planlagt å gjennomføre en kartlegging av graviditetsdiskriminering. Prosjektet vil bli gjennomført i dialog med partene i arbeidslivet og det nye likestillings- og diskrimineringsombudet. Dette vil sikre et best mulig prosjekt og vil samtidig gi positive ringvirkningar i form av økt kunnskap og bevisstgjøring.

Jeg vil til slutt nevne innføringen av retten til feriepenger av svangerskapspengar som ble foreslått i Ot.prp. nr. 12 for 2005-2006, og som komiteen sluttet seg til ved behandlingen i Odelstinget den 9. mars. Dette er en viktig endring som sikrer at gravide på svangerskapspengar ikke taper økonomisk på dette.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [13:47:17]: Eg takkar statsråden for svaret.

Bakgrunnen for at eg stilte spørsmålet til arbeids- og inkluderingsministeren, var at statsråden har eit spesielt ansvar overfor partane i arbeidslivet. Sjølv om eg veit at likestillingslova ligg under ansvaret til barne- og likestillingsministeren, synest eg at dette er ei såpass viktig sak at ho må inn i dialogen, slik at ein får gjort lova endå betre kjend for partane i næringslivet. Eg stoler på at likestillingsministeren vil ta den dialogen heilt inn i Regjeringa, for lovverket er klart, men praksis viser at folk opplever å bli diskriminerte. Eg trur at det her kan vere ein del skjulte problem. Vi får høyre mange historier om folk som ikkje orkar å gå til kamp mot sin eigen arbeidsgivar fordi det er for belastande. Det å få barn skal vere ei glede, ikkje ei belasting knytt opp til å ta vare på rettane sine.

For å få meir kompetanse og informasjon når det gjeld dette, lurte eg på om ein ikkje burde setje i verk noko meir forskning for å finne ut kor stort omfanget er?

Statsråd Karita Bekkemellem [13:48:37]: Først har jeg lyst til å si at jeg er veldig glad for at det er et sterkt engasjement fra Stortinget på dette feltet.

Vi vet at den diskrimineringen av gravide som fortsatt skjer i arbeidslivet, er uakseptabel. Derfor er jeg helt enig med representanten i at det hjelper ikke at vi har et godt lovverk, vedtatt av Det norske storting, hvis vi ikke påser at partene i arbeidslivet også følger de spillereglene som er trukket opp.

Så har jeg lyst til å si at for Regjeringen er graviditetsrettigheter en viktig sak. Nå ligger jo loven hos meg, men jeg kan forsikre om at også arbeidsministeren er svært opptatt av disse problemstillingene, og at hele Regjeringen selvfølgelig stiller seg bak det svaret jeg gir nå.

Når det gjelder det prosjektet som vi nå setter i gang, er det viktig at partene i arbeidslivet går aktivt inn på den biten. Det er viktig at vi utvikler gode verktøy for å måle situasjonen for gravide i arbeidslivet. Er det da behov for ny forsknings- og kunnskapsoppbygging, vil vi sørge for det.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [13:49:46]: Eg takkar statsråden for svaret.

Det som er utfordringa, er jo at enkelte kjenner godt til likestillingslova, men bryt ho sjølv om dei veit at det er i strid med lova. Når det gjeld offentleg sektor, har vi høyrte om ein kommune der det blei ei sak. Ei kvinne som ikkje fekk den jobben ho først var blitt lova, fekk ei erstatning på 300 000 kr. Dersom ein bevisst bryt lova, er då konsekvensane strenge nok? Dei som kjenner lovverket godt, er ein ting, men så er det ein del partar i arbeidslivet som kanskje ikkje kjenner lovverket godt nok. Vil ein gå ut

med informasjonskampanje e.l.? Og kan ein tenkje seg strenge reaksjoner på brot på lova?

Statsråd Karita Bekkemellem [13:50:39]: Det jeg kan svare representanten, er at det er av de tingene som Regjeringen også vil vurdere når en har fått gjennomgangen. Om det er behov for en oppstramming av loven, og hvordan straffereaksjonene blir oppfattet, vil jo være en viktig vurdering, som vi selvfølgelig vil foreta når vi har fått denne gjennomgangen. Jeg kan altså love at vi vil se nøye på dette.

S p ø r s m å l 2 2

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [13:51:20]: «Politiets Fellesforbund i Østfold har i møte den 27. februar 2006 tatt opp spørsmålet om plasser for varetektsfengsling ved nytt fengsel i Halden.

Kan statsråden bekrefte at denne type plasser vil bli innarbeidet i det nye fengselet?»

Statsråd Knut Storberget [13:51:42]: Ja. Jeg kunne nesten ha latt det bli med det svaret, men det kan jeg bekrefte. Halden fengsel er planlagt med 251 plasser, herunder 227 lukkede og 24 åpne. Det er planlagt en egen varetektsavdeling i fengslet. Fengslet vil bli bygd med tanke på fleksibilitet mellom varetektsplasser og ordinære plasser. Antall varetektsplasser vil derfor kunne variere, avhengig av behovet til enhver tid.

Jeg føler også behov for å legge til at jeg har hatt dialog med bl.a. Politiets Fellesforbund i Østfold, som har reist dette spørsmålet før. Jeg har også brakt i erfaring at de har fått det samme svaret tidligere.

Når det gjelder situasjonen i østlandsområdet, følger vi den nøye når det gjelder spørsmålet om plasser i varetekt. I tillegg til etableringen av Halden fengsel er det nå satt i verk tiltak for å bedre varetektssituasjonen. I 2006 er det åpnet til sammen 31 plasser i Oslo og Drammen fengsler, og i løpet av 2006 tar jeg sikte på å åpne ytterligere 67 fengselsplasser i Åna, Bredtvedt, Sarpsborg, Bergen og Ilseng.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [13:52:50]: Jeg takker for svaret, og det er en bekreftelse som vi setter pris på.

Som statsråden sikkert er kjent med, kommer 75 pst. av alt gods på landeveien over grenseovergangene ved Svinesund og Ørje. Det å være porten til Europa gir oss noen utfordringer. Det blir mange grensepasseringer. Den cellebussen vi har fått på plass, har vært et viktig virkemiddel og et viktig hjelpetiltak for å få redusert en del av ressursene som brukes til transport, men pr. i dag brukes det mange kvalifiserte politifolk i transportarbeid.

Med et så positivt førstesvar ønsker jeg også å få høre: Hva kan statsråden gjøre for å være med på å bidra til at flere politifolk blir frigjort fra å drive med kjøring, transport, på kort sikt?

Statsråd Knut Storberget [13:53:46]: Det er to forhold jeg mener kan bedre situasjonen når det gjelder politiets arbeidsbelastning.

For det første er jeg glad for spørrerens vinkling på spørsmålet, fordi vi stadig får oppfordringer om å styrke politiet. Men det kan vi gjøre også med andre metoder enn bare med rene bevilgninger. Det representanten nå spør om, er jo ett av de viktige innspillene vi kan ta med oss når det gjelder det å få flere politiresurser, det at politiet slipper å måtte frakte varetektsfanger, og jeg vil bl.a. også nevne deres håndtering av folk med psykiske problemer.

Det er to elementer jeg mener vi må ha med her. Det er det jeg sa innledningsvis, at vi må bygge flere fengselsplasser. Det er Regjeringa godt i gang med. Jeg er glad for å kunne si at vi allerede i år åpner nærmere 98 nye plasser, og de vil komme det sentrale østlandsområdet til gode, hvor det er stort press.

Det andre elementet Regjeringa ser på, er hvem som skal foreta selve transportoppdraget. Der ser Regjeringa for seg at man kan la andre aktører enn de rent politifaglig utdannede forestå transporten, å la den arrestforvaringsordningen vi har i flere fengsler.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [13:55:00]: Jeg takker også for dette svaret, og jeg ser at her er det mulig å finne gode løsninger.

Men som statsråden sikkert er kjent med, har man også i Østfold måttet løslate fanger fra varetekt den senere tiden. Det er nok mange elementer som henger sammen med hensyn til folks oppfatning av rettssikkerheten, men brudd i straffesakskjeden er vel et bidrag til at vi får en negativ spiral. I Østfold er det slik at vi har 41 plasser, og pr. dags dato har vi 36 i varetekt. I hele 2005, og også i 2006, har vi hatt behov for 70 varetektsplasser, så det er et sprikende behov mellom det vi har, og det vi trenger.

Jeg er glad for at den rød-grønne regjeringen følger opp det Bondevik-regjeringen gjorde med hensyn til bygging av nytt fengsel i Halden, men jeg tror at her må vi tenke helhet. Vi må tenke helhet også som storting, for å opprettholde rettssikkerhetsfølelsen til hvermann.

Statsråd Knut Storberget [13:56:06]: Det er riktig at vi følger opp intensjonene om å bygge i Halden. Men fengslet i Halden vil jo ikke komme på plass før i 2009, så vi var nødt til å komme opp med noen ekstra tiltak utover det Bondevik-regjeringa la på bordet. Den forrige regjeringa etterlot seg en soningskø på nærmere 2 500 mennesker, og vi mente at det var behov for å ytterligere styrke innsatsen i forhold til dette, utover det Bondevik-regjeringa faktisk foreslo.

De 100 plassene jeg refererer til, er i stor grad et resultat av den tilleggsatsingen som kom i tilleggsproposisjonen i fjor. Jeg håper selvfølgelig på at de partiene som dannet Bondevik-regjeringa, vil bidra til å gi oss støtte til den innsatsen som nå gjøres for å få flere plasser, slik at vi unngår at folk løslates fra varetekt, og at folk må stå så lenge i kø for å få en reaksjon. Det svekker tilliten til strafferettskjeden hvis det skal være slike tilstander. Der-

for er dette en av den rød-grønne regjeringas viktigste oppgaver.

S p ø r s m å l 23

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:57:14]: Jeg skal stille justisministeren følgende spørsmål:

«Bruken av forvaring har økt og sannsynligvis er det like før personer med en annen type kriminalitet enn det som har vært vanlig, idømmes forvaring. Utfordringen blir da om systemet er godt nok forberedt på den nye «målgruppen» og om nødvendige tiltak er iverksatt.

Kan statsråden forsikre meg og Stortinget om at alle nødvendige sikringstiltak er/blir iverksatt av hensyn til berørte ansatte og innsatte i norske fengsler, slik at gjennomføring av forvaringsdommer gir alle nødvendig sikkerhet?»

Statsråd Knut Storberget [13:57:45]: Kriminalomsorgen arbeider aktivt med både vedlikehold og fornyelse av alle sikkerhetstiltak i hele organisasjonen av hensyn til både ansatte, innsatte og samfunnet for øvrig, som representanten tar opp. Kriminalomsorgens sentrale forvaltning har på bakgrunn av den siste tids utvikling når det gjelder bruk av forvaring, gjennomgått hvilke konsekvenser dette kan få for Kriminalomsorgen.

Det er gjennomført en risikovurdering, og videre har man påbegynt arbeidet med gjennomgang av regelverket som regulerer innsettelse og gjennomføring av forvaring. Jeg kan forsikre at Kriminalomsorgen er godt i gang med de nødvendige forberedelser for håndtering av denne type forvaringsdømte. De budsjettmessige konsekvenser av dette arbeidet vil jeg eventuelt komme tilbake til i den ordinære budsjettprosessen.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:58:34]: Jeg registrerer at statsråden mener at man her har kontroll – eller en viss kontroll i alle fall. Det er slik at bl.a. undertegnede har besøkt Ila og sett på den forvaringsenheten man har der oppe. Mesteparten av dem som er innsatt der i dag, er forholdsvis svake kriminelle – hvis man kan bruke et slikt begrep. De begår altså ikke den tøffeste, den mest voldssomme kriminaliteten, men en del annen tung kriminalitet, bl.a. i forhold til sedelighet.

Det nye regimet vi kommer til å se, er folk som har begått grove ran og grov, gjentatt kriminalitet å la det vi har sett på Aker Brygge o.l., som etter mitt skjønn er en helt annen type segment av kriminelle. Det er klart at dette er mennesker med en annen evne til manipulering, til å påta seg roller, og som har et større nettverk på utsiden enn det som er vanlig i dag. Derfor ser jeg fram til å høre statsrådens tanker om hvordan vi kan sikre oss at disse ikke får makt i fengslene. Hvordan kan vi sikre oss at de faktisk ikke blir en trussel mot de øvrige innsatte?

Statsråd Knut Storberget [13:59:35]: Jeg ønsker ikke å knytte mitt svar opp til konkrete, uavgjorte og ikke rettskraftige straffedommer. Representanten linker det opp til noen konkrete saker. Det ønsker ikke jeg å gjøre,

men jeg ønsker å presisere overfor Stortinget at den jobben som allerede gjøres i Kriminalomsorgen, beroliger meg med hensyn til de viktige aspekter som representanten tar opp: Sikkerhet i forhold til både de ansatte, de innsatte og andre. Der vil jeg særlig trekke fram det arbeidet som er gjort på Ila i forhold til dem som allerede sitter i forvaring, en jobb som jeg mener er god, og hvor de ansatte gjør en kjempeinnsats.

Jeg har sjøl også nylig besøkt Stavanger fengsel og sett de sikkerhetstiltak som bl.a. ble iverksatt i forbindelse med varetektsfengsling i påvente av NOKAS-saken. Det gjør meg beroliget at myndighetene gjør jobben sin i forhold til helt konkrete sikkerhetstiltak, som har vært svært gode knyttet til Stavanger fengsel. Den store jobben som de ansatte, bl.a. i Stavanger fengsel, har gjort for å takle en vanskelig situasjon, gjør meg også beroliget.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [14:00:48]: Jeg registrerer at statsråden skryter av det som har skjedd i Stavanger. Det synes jeg er veldig bra, og det er viktig.

Da blir det interessant å høre om statsråden har tenkt å videreføre dette når de som, i hvert fall foreløpig, er dømt i første instans, eventuelt ender opp med en forvaringsdom, slik at man har full sikkerhet, tilsvarende det som statsråden nettopp nå har skrytt av når det gjelder prosessen så langt.

En annen ting jeg kunne tenke meg å høre statsrådens tanker om, er om man bør ta et initiativ til å starte forskning på hva som skjer med folk etter at man har sonet en forvaringsdom. Det er klart at man har et behov for å skaffe seg erfaring fra det som skjer på innsiden, men også fra når disse menneskene vender tilbake til samfunnet, slik at man kan sette i gang tiltak, kanskje gjennom flere departement, for å hindre at de kommer tilbake igjen. Det er et viktig aspekt i forhold til å bruke nettopp forvaringsregimet, slik jeg ser det.

Statsråd Knut Storberget [14:01:41]: Det ligger jo i mine tidligere svar at jeg mener vi er tilstrekkelig forberedt i forhold til å takle også framtidige forvaringsdømte, helt uavhengig av konkrete saker som nå pågår og som ikke er avklart rettslig. Den erfaring vi har så langt i forhold til fengsling og forvaring av mennesker som kvalifiserer for forvaringsdommer, mener jeg gir et signal om at vi er på rett vei, selv om – og det skal jeg ikke underslå – dette er store utfordringer for kriminalomsorgen. Jeg er glad for at representanten nettopp tar opp innholdet i kriminalomsorgens aktiviteter på denne måten, fordi vi trenger en økt politisk fokusering på dette når det gjelder kriminalpolitiske handlinger generelt.

Jeg er også veldig glad for at representanten spør om forskning. Jeg tror at det er helt nødvendig ikke bare å initiere ny type forskning, men også at det er nødvendig å styrke den forskningen som allerede pågår i forhold til de erfaringer vi nå gjør oss, nettopp for å sikre at de politiske beslutninger som skal tas rundt forvaring og andre straffereaksjoner, i mye større grad er kunnskapsbasert og ikke hendelsesstyrt.

Spørsmål 24

Trine Skei Grande (V) [14:02:57]: Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål:

«Sakkyndiges rolle i rettsapparatet er under debatt og kritikk, også innenfor barnevernet. Regjeringen Bondevik satte ned et utvalg for å se på dette. Samtidig er departementets retningslinjer slik at sakkyndige i fylkesnemnder og domstoler kan rekrutteres fra folk som ofte har oppdrag for barnevernet.

Ser statsråden at dette kan være uheldig, og at sakkyndige enten bør arbeide for barnevernet eller rettsinstansene?»

Statsråd Karita Bekkemellem [14:03:27]: Som representanten Grande er kjent med, satte regjeringen Bondevik II i september 2005 ned et utvalg som bl.a. skal vurdere om det bør etableres et særskilt kontrollorgan som kan foreta etterfølgende kontroll og kvalitetssikring av sakkyndiges rapporter i barnevernssaker. Utvalgets rapport skal foreligge i løpet av denne måneden.

Når det gjelder det mer prinsipielle synet på det forhold at de samme personene kan påta seg oppdrag som sakkyndige utredere for den kommunale barnevernstjenesten og samtidig sitte som fagkyndige medlemmer eller meddommere i henholdsvis fylkesnemnd og domstol, vil jeg komme grundig tilbake igjen til det når utvalgets rapport foreligger. Jeg vil imidlertid vise til at det anses for å ha vært, i hvert fall, en styrke for fagkyndige medlemmer av fylkesnemnd og domstol at de har erfaring fra ulike stadier av en barnevernssak. Det er nettopp denne erfaringen og inngående kunnskapen til saksfeltet som gjør at de kan få betegnelsen fagkyndige.

For det andre vil jeg vise til at habilitetsreglene som gjelder for fylkesnemnd og domstol, skal sikre at de fagkyndige medlemmene og meddommerne er habile og uavhengige i den enkelte sak. Fagkyndige som har hatt befatning med den aktuelle saken på et tidligere stadium i saken, vil være utelukket fra å delta i behandlingen av saken i fylkesnemnd eller domstol. Det kan imidlertid være et problem dersom de samme fagkyndige stadig påtar seg sakkyndighetsoppdrag for den samme kommunen. I disse tilfellene kan den private part ha en opplevelse av at de sakkyndige som påtar seg utredningsoppdrag for kommunen, ikke framstår som nøytrale og uavhengige fordi de er oppnevnt og betalt av kommunen. For å sikre at de sakkyndige som oppnevnes for å utrede saker for den kommunale barnevernstjenesten, oppleves som uavhengige og nøytrale av den private part, har Barne- og likestillingsdepartementet anmodet fylkesmennene om å bistå kommunene med å utpeke en sakkyndig i saker der kommunen og den private part ikke kommer fram til enighet om hvem som skal oppnevnes. Dette innebærer at kommunene i slike tilfeller kan henvende seg til fylkesmannen, som vil utpeke den sakkyndige. Den sakkyndige vil i disse tilfellene bli utpekt fra register over fagkyndige som har gjennomført opplæringsprogrammet i barnefaglig sakkyndighetsarbeid. Registeret administreres av Norsk Psykologforening og ajourføres jevnlig.

Til slutt vil jeg gjøre oppmerksom på at det i dag er vanskelig å rekruttere et tilstrekkelig antall fagkyndige til å påta seg de nevnte oppdragene. Dersom det skulle etableres en ordning som innebærer at de fagkyndige enten må arbeide som sakkyndige utredere for den kommunale barnevernstjenesten eller som medlemmer av fylkesnemnd eller domstol, vil denne rekrutteringen naturlig nok bli vanskeligere.

Trine Skei Grande (V) [14:06:54]: Jeg vil først takke for svaret. Jeg er glad for at også statsråden sier at dette er noe hun vil komme tilbake til.

Dette er tøffe saker for dem det gjelder. Det er også veldig viktig at instanser som skal ta slike tøffe avgjørelser, har tillit. Jeg er enig i statsrådens bemerkninger om at det også er viktig at de har kompetanse, selvfølgelig.

Vi lever i et land som har mange tette, små lokalmiljøer, som kan bidra med både gleder og sorger i slike saker. Det at man har tette, små miljøer, gjør at man kan hjelpe hverandre, men det er også utfordrende. Jeg lurer derfor bare på om statsråden kan utdype om hun er enig med meg i at det er viktig å ha tillit, men at det også er noen spesielle utfordringer i Norge, med vår samfunnsstruktur, med hensyn til å skape den tilliten.

Statsråd Karita Bekkemellem [14:07:44]: Jeg kunne ha svart veldig kort at jeg deler fullt og helt den vurderingen som representanten Trine Skei Grande kommer med. Det er ingen tvil om at den strukturen vi har i kommunene våre, gjør at mange lever i en del ganske små enheter som medvirker til at en del ting er ganske gjennomsiktede. Det er viktig i disse sakene at vi har rettssikkerhet for enkeltmennesker som opplever det de faktisk gjør i disse sakene. Derfor venter vi nå også på at dette utvalget skal bli ferdig med sitt arbeid, og jeg kan forsikre om at Regjeringen vil gjøre sitt ytterste for å påse at vi følger opp og vektlegger dette på den måten som det faktisk fortjener. Her kan jeg love at det er ingen politisk uenighet mellom representanten og Regjeringen.

Trine Skei Grande (V) [14:08:36]: Jeg vil gjerne følge opp noe som statsråden nevnte i sin redegjørelse, nemlig rekrutteringen til disse fagmiljøene, og spørre om statsråden også er opptatt av å fokusere på hvordan vi skal øke rekrutteringen til dette fagområdet, når hun skal ha en gjennomgang av det feltet.

Statsråd Karita Bekkemellem [14:08:55]: Det er en bit av det arbeidet som vi er nødt til å følge opp når vi får rapporten. Vi samler nå inn erfaringsgrunnlag. Jeg prøver sjøl å sette meg inn i omfanget av disse problemstillingene, og vil naturlig nok også legge et løp for hvordan vi kan sikre at vi får nødvendig fagpersonell inn i disse viktige stillingene som skal bekles. Det må jeg få muligheten til å komme tilbake til, men igjen så kan jeg forsikre om at dette tar vi veldig på alvor.

Spørsmål 25

Gunn Karin Gjøl (A) [14:09:36]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til kultur- og kirkeministeren:

«NRK har en viktig rolle som allmennkringkaster. Ikke minst for å sikre et bredt tilbud til folket. Det viser seg nå at tunge næringsinteresser innen oljeindustrien sponser NRKs nye serie «Norsk oljehistorie». Dette stiller spørsmål ved NRKs presseetiske holdninger, ved hva allmennkringkasteren kan tillate seg innenfor reglene om sponning, men også om deres objektive rolle og om allmennkringkastingskravene her tøyes for langt.

Hva vil statsråden gjøre for at NRK ikke skal svekke sin rolle som allmennkringkaster?»

Statsråd Trond Giske [14:10:05]: Jeg ser alvorlig på det når det reises tvil om NRKs troverdighet og selskapets rolle som allmennkringkaster. NRKs legitimitet som lisensfinansiert allmennkringkaster er avhengig av at NRK framstår som et troverdig og uavhengig alternativ, uavhengig også av økonomiske interesser.

La meg først slå fast at NRK etter dagens regelverk – med visse begrensninger – har anledning til å motta sponsormidler til fjernsynsprogrammer. Sponning kan skje bl.a. under følgende forutsetning: «Innhold og presentasjonsform i sponsede program» er «slik at kringkasterens redaksjonelle integritet opprettholdes fullt ut», som det heter i kringkastingsloven § 3-4, 2. ledd. Andre sentrale bestemmelser forutsetter at publikum blir gjort oppmerksom på at produsenten har mottatt et sponsortilskudd, og at programmet ikke ansporer publikum til kjøp av sponsorens eller tredje parts produkter eller tjenester.

Det er Medietilsynet som fører tilsyn med om regelverket for sponning overholdes. Den aktuelle programserien om oljehistorien er ifølge det som er referert i pressen, planlagt vist til høsten. Tilsynet baserer seg på etterhåndskontroll av om regelverket er fulgt. Jeg legger selvfølgelig til grunn at NRK både i denne konkrete saken og for øvrig forholder seg til regelverket på området. Jeg viser også til at Kringkastingsrådet, som nettopp har til oppgave å drøfte og uttale seg om hovedlinjene i programvirksomheten i NRK, har sagt at de vil se på denne konkrete saken.

Det er på den annen side interessant også å vurdere om regelverket for sponning av NRKs programvirksomhet er godt nok. NRK kan som nevnt motta tilskudd fra sponsorer til programproduksjon. Kringkastingsforskriftens § 3-13 begrenser denne muligheten for NRK til sendinger fra idrettsarrangement, egenproduksjon av viktige nasjonale begivenheter og undervisningsprogram.

Det er neppe noen tvil om at det særlige regelverket som gjelder NRK, er ment å skulle begrense sponningen til visse typer programmer. Disse reglene er, på bakgrunn av NRKs særlige stilling som lisensfinansiert allmennkringkaster, strengere enn de sponsorregler som gjelder for andre kringkaster. Dersom det er slik at NRK likevel sender programmer som ikke bør være sponset i henhold til de NRK-spesifikke reglene, fordi regelverket ikke for-

hindrer sponning når produksjonen er utført av en ekstern produsent, må vi se på om regelverket er godt nok.

Jeg har satt i gang et internt arbeid i departementet for å gå gjennom NRKs kommersielle aktiviteter med sikte på å bidra til å oppfylle det vi sier i Soria Moria-erklæringens mål om å «beholde NRK som lisensfinansiert, reklamefri allmennkringkaster og videreføre NRKs rolle som formidler av kultur, språk og nasjonal identitet», og det arbeidet vil bl.a. omfatte en vurdering av regelverk og praksis for sponning av NRKs programmer.

Gunn Karin Gjøl (A) [14:13:06]: Jeg er glad for at statsråden tar disse utfordringene og problemstillingene på alvor, og at han nå setter i gang et arbeid for å se på NRKs finansiering og sponning. Det er åpenbart at her testes det ut noen grenser i forhold til i hvor stort omfang det er mulig å drive med sponsorvirksomhet i NRK. Vi så et eksempel i forbindelse med OL, hvor man også putt inn sponsorplakater i forbindelse med OL-sendingene. Og når man hørte på NRK i radio, kunne man nesten tro at man hørte på P4.

Vi ser også i siste undersøkelse fra Statens institutt for forbruksforskning at folk flest begynner å bli ganske lei av TV-reklame. Tre av fire sier de er lut lei av TV-reklame. Og det gir noen utfordringer til NRK i den forstand at dersom NRK i større og større grad blir kommersiell, kan det medføre undergraving av folks interesse for å betale lisensen. Derfor vil jeg stille spørsmål til statsråden om han gjør seg noen tanker om hvor grensen for sponning går, uavhengig av lovverket vårt.

Statsråd Trond Giske [14:14:06]: Jeg tror ikke det er noe heldig at statsråden har mange meninger om grensen for sponning uavhengig av det regelverket som eksisterer. Jeg tror det er godt å holde seg til det.

Representanten Gjøl viser til en undersøkelse der folk sier at de begynner å bli lei av reklame, og det kan jeg slutte meg til. Jeg kan selv også bli det når jeg ser på TV.

Det er først og fremst på grunn av NRKs integritet og troverdighet at vi skal ha strenge regler for sponning i NRK. Vi har åpnet for sponning, særlig i forhold til store idrettsarrangementer og noen andre store nasjonale begivenheter. Jeg tror det er nødvendig å ha den type åpenhet for det for i det hele tatt å få slike arrangement på beina og få dem på lufta. Det er jo når man går inn i redaksjonelle programmer hvor sponsorene kanskje har en tilknytning til den saken som omtales, at vi begynner å bevege oss ut i et landskap som blir svært problematisk. Som sagt er det Medietilsynet som kontrollerer. Det er nok ikke heldig at de politiske myndighetene sitter og kontrollerer direkte hva som sendes på norske kringkaster. Den kontrollen kommer i ettertid, og hvis det viser seg at den slår fast at NRK har trådt galt, vil selvsagt reaksjonene komme som følge av det.

Gunn Karin Gjøl (A) [14:15:18]: Jeg deler statsrådens synspunkter om at det ikke minst er viktig i forhold til NRKs integritet og troverdighet når det gjelder sponning, og det er nettopp dette det reises spørsmål om i for-

bindelse med NRKs nye serie om norsk oljehistorie. Her er en av de virkelig store aktørene innenfor norsk oljehistorie, Oljeindustriens Landsforening, med og betaler hele serien.

Når tunge aktører er med på å betale serien – og det kan godt hende at det er riktig at de ikke har noen direkte styring på innholdet i serien – kan det for folk som vet om det, stilles spørsmål om det. Det er også et problem i den forstand at dette er aktører som har stor makt i det norske samfunnet, og som derfor bør granskes på en grundig måte, slik at vi får en historie og en serie som presenterer hele denne stolte historien vår på en god måte.

Statsråd Trond Giske [14:16:15]: Jeg tror det er en felles interesse hos spøreren og meg at det ikke er de økonomiske interessene som skal bestemme hva som skal komme til uttrykk på norske skjermer. Derfor tror jeg også vi deler det standpunkt at vi er svært kritiske til å åpne for politisk TV-reklame, som jo også ville åpnet for at tilsvarende krefter ville fått kringkastet sitt budskap, mens andre som ikke hadde råd, ikke ville blitt hørt.

Vi er som sagt i full gang med en gjennomgang av regelverket, men jeg kan ikke på forhånd begynne å godkjenne programmene eller kontrollere at de ikke er sponset. Det må være en etterhåndskontroll. NRK skal ikke bare ha strenge regler for reklame og sponing, men de skal også ha en full redaksjonell frihet fra eier og fra politiske myndigheter. Derfor må vi ta vare på det systemet vi har for etterkontroll. Så får vi se når Medietilsynet eventuelt tar opp denne saken, hva dommen blir.

S p ø r s m å l 2 6

Laila Dávøy (KrF) [14:17:31]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«FN har reagert på stor økning i bruk av ADHD-medikamenter i Norge. Det er viktig at Helsetilsynet undersøker den norske praksisen vedrørende bruk av ADHD-medisin og ser på ev. koblinger mellom legemiddelindustrien og enkeltleger. Konsensuskonferanse om ADHD vil kunne være et viktig tiltak for å finne fakta og enighet om veien videre. Deltakere bør være Helse- og omsorgsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, forskere fra inn- og utland, fagfolk og brukerrepresentanter.

Vil statsråden ta initiativ til at det avholdes en konsensuskonferanse om ADHD?»

Statsråd Sylvia Brustad [14:18:13]: Unger som får diagnosen ADHD, og familiene deres, må kunne stole på at de får best mulig hjelp basert på gode faglige råd.

I den årlige rapporten fra FNs narkotikakommisjon for 2004 er det en oversikt over bruk av medikamenter ved ADHD i 20 land. Det går fram, som representanten kjenner veldig godt til, at det er en stor økning i bruk av medikamenter ved behandling av ADHD. Det er også store variasjoner mellom landene. Norge peker seg ut ved å ligge høyt på statistikken. Medikamentforbruket i Norge er f.eks. 50 pst. høyere enn i England, og det er også hele fire ganger høyere enn i Sverige. USA og Island topper stati-

stikken – i disse landene er forbruket tre ganger så høyt som i Norge. Nasjonale data for 2005 viste nok en kraftig økning i forbruket i Norge.

En kartlegging fra SINTEF fra 2004 viser at det i gjennomsnitt tar fire år fra ADHD oppdages til diagnosen stilles, og at det er mangel på kapasitet, samordning og veiledning på området. På basis av denne kartlegginga ble det utarbeidet nye forskrivningsregler i mai 2005, og Sosial- og helsedirektoratet kom med en ny faglig veileder i november i fjor. I veilederen understrekes det at legemidler til unger aldri skal gis uten psykososiale støttetiltak. Det kan være foreldreveiledning, skolebaserte støttetiltak osv. Ved disse to tiltakene, altså nye regler og ny veileder, er kravene til diagnose og utredning skjerpet. Jeg forventer at de nye kravene vil stramme inn bruken av medikamenter til barn og unge med ADHD. Reglene er imidlertid så ferske at de ikke så langt har gitt utslag på statistikken over forbruket. SINTEF har fått i oppdrag å følge utviklinga over tid for å evaluere om regelverk og veileder virker etter intensjonene.

Jeg deler representanten Dávøys syn på at vi må skjerpe blikket når det gjelder koblinger mellom legemiddelindustrien og legene. I 2006 er det inngått avtale mellom de regionale helseforetakene og legemiddelindustrien som skal sikre etiske perspektiver og forsvarlig medisinsk metodeutvikling. Jeg har også bedt Helse Øst redegjøre for eventuelle bindinger mellom legemiddelindustrien og Nasjonalt kompetansesenter for ADHD, Tourettes syndrom og narkolepsi, som er underlagt Ullevål universitetssykehus HF. Det framgår av den redegjørelsen jeg har fått, at senteret har arrangert to konferanser i 2003 og 2004 med støtte fra legemiddelfirmaer som produserer legemidler for ADHD, og senterets leder har i 2005 mottatt fire foredragshonorarer fra ett av disse firmaene. Ullevål Universitetssykehus presiserer at all samhandling mellom sjukehuset og legemiddelindustrien nå er innskjerpet fra årsskiftet. Det er jeg glad for. Jeg vil presisere dette overfor samtlige regionale helseforetak.

Videre kan jeg opplyse at Legemiddelverket følger nøye med på internasjonale vurderinger, og gir løpende råd til norske leger.

Jeg ønsker også å få en nærmere oversikt over hvorfor Norge bruker fire ganger så mye medikamenter som Sverige til barn og unge med ADHD. Jeg har derfor bedt Sosial- og helsedirektoratet kontakte svenske fagmyndigheter om denne problemstillinga.

Som kunnskapsministeren opplyste i tilknytning til et annet spørsmål om urolige klassemiljøer og ADHD tidligere, skal Utdanningsdirektoratet utarbeide en rapport om arbeid på tvers av fag og forvaltningsnivåer. Rapporten skal leveres innen 15. april i år.

I likhet med representanten Dávøy er jeg svært bekymret for det økende forbruket av medikamenter til unger med ADHD. Jeg vil følge utviklinga på området nøye. Jeg vil vurdere videre oppfølging når jeg har satt meg inn i rapporten fra Utdanningsdirektoratet og Sosial- og helsedirektoratets vurdering av forholdene i Sverige.

En konsensuskonferanse, slik representanten Dávøy foreslår, vil være blant de tiltak jeg ønsker å vurdere. Jeg

vil også komme tilbake til Stortinget med en orientering om saken i løpet av inneværende år.

Laila Dævøy (KrF) [14:22:25]: Jeg må si meg svært fornøyd med svaret som statsråden her kommer med. Det er allerede tatt en del initiativ. Jeg er også enig i at en del regelendringer er relativt nye.

Det som er viktig, er at barn og unge som trenger medisin, selvsagt skal få det i de tilfellene dette er terapeutisk for dem. Like fullt bekymrer det meg at det de siste ukene har kommet en rekke henvendelser fra enkeltpersoner og organisasjoner som går i retning av at mange mener at det for lett vint settes i gang med medikamentell behandling.

Jeg er glad for at en konsensuskonferanse vil være et av de tiltakene som statsråden eventuelt ønsker å komme tilbake til.

Er statsråden trygg på at det hun nå har satt i gang, vil være nok når det gjelder å bli trygg på utviklingen videre for bruken av medikamenter i Norge?

Statsråd Sylvia Brustad [14:23:30]: Som jeg sa i mitt forrige svar, kommer jeg personlig til å følge dette veldig nøye. Jeg har iverksatt de tiltak som jeg pr. nå mener er nødvendige for å sjekke hvorfor vi ligger høyere enn Sverige, og for å sjekke om de nye reglene og veilederen blir fulgt opp.

Det er selvfølgelig slik som representanten Dævøy sier, at de som trenger medisiner, skal få det. Det skulle bare mangle. Men det skal ikke være en lettvinns løsning. I tillegg til medisiner, der det er nødvendig og riktig, må det iverksettes andre tiltak. Jeg vil forsikre meg om at så skjer også framover.

Jeg føler meg trygg på at de som er satt i stand til å følge opp dette helt konkret, gjør det. Men hvis dette viser seg ikke å være tilstrekkelig, er det klart at jeg er beredt til å iverksette også andre tiltak. Jeg skal holde Stortinget løpende orientert.

Laila Dævøy (KrF) [14:24:23]: Litt om konsensuskonferanser: Det har vært brukt med hell flere ganger ved behov for en gjennomgang, f.eks. av ulike metoder i barnevernet, senest hva gjelder institusjonsbehandling av unge med store atferdsproblemer, ofte med begynnende rusmisbruk og kriminalitetsproblemer. Som kanskje statsråden er kjent med, er fem nye institusjoner i ferd med å starte opp innenfor dette området med ny behandlingsmetodikk etter en konsensuskonferanse der man ble enig om hva som virker, og hvilken behandling som skal gis. Det blir en helt annen og mer terapeutisk tilnærming enn det man har hatt tidligere.

Jeg vil bare nå spørre statsråden om hun kan tenke seg, med mindre hun allerede har gjort det, å se litt på den typen konsensuskonferanser som ble holdt for et par år siden, og som jeg faktisk tror vil revolusjonere mye av institusjonsbehandlingen innenfor barnevernet. Mange av metodene er kanskje interessante også i andre sammenhenger.

Statsråd Sylvia Brustad [14:25:26]: Ja, jeg kan forsikre representanten Dævøy om at jeg selvfølgelig vil vurdere konsensuskonferanse seriøst. Jeg ser at det har hatt virkning på andre områder, og dette er et område hvor det er viktig at det, så langt som mulig, er faglig enighet, at en snakker gjennom hva som er riktige tiltak, og at en forsikrer seg om at det også blir fulgt.

Så svaret er, som jeg også har sagt tidligere, at dette er noe jeg vil vurdere seriøst. Jeg synes forslaget er godt.

S p ø r s m å l 27

Harald T. Nesvik (FrP) [14:26:13]: Jeg vil få lov til å stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Under en interpellasjon fra undertegnede i Stortinget 11. april i fjor der temaet var KOLS og spørsmålet om statsråden ville ta initiativ til å få utarbeidet en nasjonal strategi for diagnostisering, forskning og behandling av KOLS, svarte statsråden: «Det kan derfor være hensiktsmessig at dette skjer i form av en samlet nasjonal strategi. En slik nasjonal strategi vil jeg igangsette.»

Jeg ber derfor om å få vite når en slik plan kan foreligge, og om Stortinget vil få anledning til å behandle den i full bredde?»

Statsråd Sylvia Brustad [14:26:50]: Jeg er enig i at det trengs en bedre koordinert og mer målrettet innsats mot KOLS. Dette er en av de store folkesjukdommene, og det å ha god forebygging, tidlig diagnostisering og systematisk oppfølging bidrar til å forhindre og forsinke sjukdomsutviklinga, og begge deler er viktig.

Nasjonalt folkehelseinstitutt legger til grunn at om lag 200 000 mennesker i Norge i dag har mild, moderat eller alvorlig KOLS. Det anslås at tallet vil øke i årene framover. Å leve med KOLS er et liv med varig nedsatt lunges funksjon og livskvalitet. Det er, som spørteren er veldig godt kjent med, en kronisk sjukdom som gradvis forverres, og plagene er avhengig av hvor langt sjukdommen har utviklet seg.

Årsaken til at de fleste får KOLS, er som kjent tobakksrøyking, men for noen er det også genetisk betinget. Det viktigste forebyggende tiltaket er derfor å hjelpe den enkelte til å slutte å røyke. Fastlegen har en viktig rolle i dette arbeidet. Også for pasienter som allerede har fått diagnosen, vil røykeslutt i vesentlig grad bidra til å forsinke forverring av sjukdommen. Forverring kan også bremses ved å stille diagnosen tidlig i sjukdomsforløpet, utvikle god systematikk for å følge sjukdomsutviklinga og tilpasse behandlinga til hver enkelt pasient. Alt dette vil være vesentlige elementer i en nasjonal strategi for forebygging, forskning og behandling av KOLS, som nå er under utarbeidelse.

Jeg legger vekt på at departementets arbeid med KOLS-strategien skal skje i god dialog med Stortinget. Derfor er det orientert om arbeidet både i St.prp. nr. 1 for 2005-2006 og i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 for 2005-2006. Arbeidet med denne strategien vil også bli omtalt i revi-

(Statsråd Brustad)

dert nasjonalbudsjett for 2006, jf. svar på spørsmål nr. 478 til skriftlig besvarelse datert 1. mars 2006.

For meg er det viktig at dette arbeidet settes inn i en helhetlig helsepolitisk ramme. Regjeringa vil, som kjent, at Stortinget skal få til behandling en nasjonal helseplan hvert fjerde år. Nasjonal helseplan vil bli lagt fram første gang i forbindelse med statsbudsjettet for 2007. I den forbindelse vil jeg legge fram for Stortinget hovedpunktene i en nasjonal KOLS-strategi.

Harald T. Nesvik (FrP) [14:29:05]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er vel kjent med det som har vært omtalt både i St.prp. nr. 1 og i andre sammenhenger. Det som er problemet, er at ting tar tid. Spørsmålet er om man kan klare å få på plass noe før statsbudsjettet for 2007, som er langt fram, særlig i politikken, som statsråden er veldig godt kjent med.

Jeg lurer på hvorvidt statsråden vil sørge for at man kan få på plass en delstrategi, slik at vi kan begynne å iverksette tiltak. For jo lenger tid det går før man avdekker bl.a. de personene som er i risikozonen, jo større sannsynlighet er det for at de utvikler en mer alvorlig KOLS, hvis ikke de får begynt med bl.a. medikamentell behandling.

Spørsmålet mitt til statsråden er da: Kan vi forvente at vi f.eks. i revidert nasjonalbudsjett, der man vil omtale dette neste gang, i hvert fall kan komme med noen tiltak som gjør at vi bl.a. kan innføre spirometriundersøkelser hos leger for å avdekke personer med KOLS?

Statsråd Sylvia Brustad [14:30:17]: I revidert nasjonalbudsjett har jeg lagt opp til at Regjeringa kommer med det vi da har klart.

Jeg er helt enig med representanten i at her haster det med tiltak. Mange mennesker er syke, og mange er syke uten å vite hva de egentlig er syke av, for å si det på den måten. Derfor er også den kampanjen som Sosial- og helsedirektoratet nå kjører for å få økt oppmerksomhet mot KOLS, et viktig bidrag. Tilbakemeldinger til meg og departementet tyder i hvert fall på at mange har merket seg den, og at flere oppsøker lege og er klar over hvilke symptomer som gjelder. Arbeidet for å øke oppmerksomheten skal vi selvfølgelig fortsette med.

Svaret er altså at Regjeringa legger opp til å komme med det vi foreløpig har, i revidert nasjonalbudsjett, men at vi ikke greier å få fram den helhetlige strategien før i statsbudsjettet for neste år.

Harald T. Nesvik (FrP) [14:31:09]: Med hensyn til det jeg ber statsråden om å gjøre, har jeg full forståelse for at man ikke klarer å legge fram hele planen allerede i revidert, men at vi kan få i gang en del av dette, altså en del tiltak som er veldig viktige.

Det er underlig at vi i Norge ikke følger de internasjonale retningslinjene knyttet til behandling, bl.a. når det gjelder refusjon av enkelte legemidler. Jeg vil også be om at det fokuseres på det, bl.a. det som har med bruken av

Spiriva å gjøre. Men det er mer et enkeltlegemiddel som jeg håper kan bakes inn i den nasjonale strategien.

Spørsmålet mitt til statsråden er om hun i hvert fall vil ta et initiativ overfor direktoratet, slik at det kan sendes ut et rundskriv til fastlegene om at man i så stor grad som mulig bl.a. gjør seg bruk av spirometri, altså pusteundersøkelser, hos pasienter i risikozonen, slik at flest mulig som er disponert for denne sykdommen, kan få igangsatt tiltak så de ikke utvikler den.

Statsråd Sylvia Brustad [14:32:11]: La meg først si at når det gjelder legemidler, er dette noe jeg som helseminister og Regjeringa også er opptatt av. I den helsestrategien jeg nevnte, legger jeg opp til at vi også må ha en gjennomgang av det. Vi må sørge for at de som trenger medisiner, får den riktige medisinen. Det har også vært noe av den problematikken som spørteren er godt kjent med, at for en dels vedkommende har man fått feil medisin.

Det er nå gått ut mer informasjon til fastlegene om hva man bør sjekke av symptomer, hva som bør undersøkes osv. Men jeg kan forsikre spørteren om at jeg gjerne kan ta en ny runde for å sjekke at alt dette blir fulgt opp, slik at legene er godt nok informert om hva som bør sjekkes, og hva som bør undersøkes, dersom man har mistanke om KOLS.

S p ø r s m å l 2 8

Jan Böhler (A) [14:33:16]: Jeg vil gjerne få stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Mange med livstruende sykdommer står i dag i kø, fordi de trenger å få transplantert organer. I 2005 døde 25 mennesker på Rikshospitalet mens de sto på venteliste. Stiftelsen Organdonasjon mener det er for dårlige rutiner rundt det å forespørre aktuelle donorer/deres nærmeste om de vil bidra til å redde liv ved å donere organer etter en eventuell død.

Hva mener statsråden kan gjøres for å forbedre helsevesenets rutiner på dette området, og hvilke andre tiltak kan forbedre tilgangen på organer til transplantasjoner?»

Statsråd Sylvia Brustad [14:33:41]: I likhet med spørteren er dette en sak jeg også er svært opptatt av. Det handler selvfølgelig om å redde menneskeliv, eller å gi syke mennesker nye sjanser til et verdig liv.

Ventelistene til organtransplantasjoner, dvs. nyrer, lever, bukspyttkjertel, lunger og hjerte, er økende i hele verden, også hos oss i Norge. Heldigvis er vi langt framme på dette området, både fordi Rikshospitalet begynte med transplantasjoner allerede i 1969, og fordi bruk av levende giver av nyre, dvs. nær slekt eller ektefelle, er etablert praksis i Norge. Dette har gjort at vi ikke har på langt nær så mange dialysepasienter som de land det er naturlig å sammenlikne seg med.

Men det er viktig å holde ventelistene nede, slik spørteren er inne på, og det er viktig å gi tilbud om transplantasjon til flest mulig av dem som trenger det. Et nytt organ kan gi mange mennesker med organsvikt et nytt liv, og det

er dessuten også god samfunnsøkonomi. Som spørteren er kjent med, har Regjeringa i Soria Moria-erklæringa understreket at vi vil styrke innsatsen for å øke antall donorer.

Slik jeg ser det, er det to hovedområder som må få økt oppmerksomhet framover. Det ene er informasjon til befolkninga om muligheten for å donere organer, og organiseringa av organdonasjon ved donorsjukehusa.

Jeg viser i denne sammenheng til Stiftelsen Organdonasjon, som driver et betydelig informasjonsarbeid til befolkninga og til media. Stiftelsen har, som kjent, laget en brosjyre med et donorkort som er distribuert til alle landets apotek. Denne stiftelsen mottar tilskudd til opplysningsarbeid fra Helse- og omsorgsdepartementet.

På oppdrag fra departementet ble det i 2004 nedsatt en arbeidsgruppe i Sosial- og helsedirektoratet som skulle vurdere opprettelse av et donorregister eller andre tiltak for å øke tilgangen på organer til transplantasjon. Stiftelsen Organdonasjon var også representert i denne gruppa.

Denne arbeidsgruppa anbefalte ikke et sentralt donorregister i Norge. Begrunnelsen var at ingen av de land i Europa som har et slikt register, har større tilgang på organer til transplantasjon enn det Norge har. Departementet sluttet seg da til denne anbefalinga. Men arbeidsgruppa anbefalte flere andre tiltak for å øke tilgangen på organer til transplantasjoner. Flere av anbefalingene er på plass.

I fjor ble det tilsatt en nasjonal koordinator for organdonasjon i Sosial- og helsedirektoratet. Denne personen har som oppgave å sikre oppmerksomhet rundt organdonasjon ved alle de 28 sjukehusa som er godkjent for organdonasjon.

I bestillerdokumentet for inneværende år har departementet presisert at alle donorsjukehus i Norge skal ha oppnevnt donoransvarlig lege – vi er ikke i mål på det ennå – og at funksjonsbeskrivelse er forankret i foretakets styringsdokument. Videre er det presisert at helsepersonell plikter å ta opp spørsmål om organdonasjon i alle relevante tilfeller.

Men skal vi lykkes med å gi flest mulig av dem som trenger det, et nytt organ i tide, må de regionale helseforetakene følge opp sitt ansvar, og derfor er det presisert fra min side ganske nylig. Jeg vil også be de regionale helseforetakene rapportere om status for donoransvarlige leger ved donorsjukehusa, og om disse er forankret i foretakenes styringsdokumenter, slik departementet faktisk har forutsatt.

Andre tiltak som arbeidsgruppa har anbefalt, er som kjent tilskudd til Stiftelsen Organdonasjon, som en ønsker å øke, styrking av opplæringsprogrammet for donorsjukehusa og finansiering av organdonasjon ved sjukehusa. Dette er forslag som jeg vil se nøye på i tida framover. Jeg vurderer også flere andre tiltak på dette viktige området.

Jan Böhler (A) [14:37:48]: Takk for et godt svar!

Det jeg tror er problemet ennå, er at en for stor andel sier nei når de i en presset situasjon blir spurt om å bli donorer. Det er jo de nærmeste som i tilfelle velger det. Derfor tror jeg det er viktig at alle på et annet tidspunkt i livet enn under dramatiske omstendigheter får informasjon og kanskje også spørsmål om de i en gitt situasjon, dvs. etter

at hjernedød har inntruffet, ville kunne være donorer. Slik det er nå, blir det de nærmeste som i vanskelige situasjoner må ta standpunkt til dette også, når det er mange andre belastninger.

Det jeg lurer på, er hvis man skulle henvende seg til oss alle om donasjon på et annet tidspunkt i voksenlivet, om vi burde bruke fastlegeordningen til å iverksette et system for dette. Jeg lurer på om statsråden kan tenke seg å sette inn tiltak av denne typen, f.eks. gjennom fastlegeordningen, for å informere oss alle bedre og dermed øke den grunnleggende oppslutningen om å kunne stille opp som donorer.

Statsråd Sylvia Brustad [14:38:57]: Jeg tar imot alle gode forslag i det arbeidet vi nå er midt inne i, til hvordan vi skal få dette bedre til. Jeg er også helt enig med spørteren i at det er veldig viktig å ta stilling til dette på et annet tidspunkt enn når en er i en dramatisk situasjon, slik spørteren sier, for da er ting mye vanskeligere. Det er klart at dette er vanskelige ting å snakke om, også i nær familie. Jeg tar imot alle gode forslag. Jeg vil også vurdere det representanten Böhler her tar opp.

Vi vil også se nærmere på EUs elektroniske helsekort, om det kan tas i bruk i spørsmålet om organdonasjon. Det utprøves nå i flere land. EU må først analysere dette kortet, men det er også en av de tingene vi vurderer om vi kan bruke her til lands, for å nevne et eksempel.

Jan Böhler (A) [14:39:50]: Det var én ting til jeg også ville nevne: Når en på sikt vil fjerne køene av mennesker som venter på transplantasjoner, er det viktig også å se på muligheten innenfor ny teknologi. En av disse mulighetene handler om xenotransplantasjon, dvs. å ta i bruk vev og organer fra enkelte dyrearter som kan tilpasses menneskekroppen. Her gjenstår det ennå mye forskning fordi det er spørsmål om avstøting og om virus, men muligheten er der.

Jeg forstod at den forrige regjeringen vurderte å avskaffe dette forbudet mot xenotransplantasjon, slik at en kunne komme videre i arbeidet med denne muligheten. Jeg vil spørre om statsråden også er innstilt på å følge opp denne utviklingen, og eventuelt andre teknologiske nyvinninger som kan hjelpe oss med å fjerne organkøen.

Statsråd Sylvia Brustad [14:40:43]: Når det gjelder det konkrete spørsmålet om xenotransplantasjon, er det noe Regjeringen også er opptatt av, og som Stortinget vil få til behandling om ikke så altfor lenge. Det er også riktig, som representanten Böhler her sier, at det er i en veldig tidlig fase. Regjeringen er opptatt av å kunne bruke teknologien. Hvis vi på den måten kan hjelpe folk, er det grunnleggende positivt. Så må en prøve innenfor visse rammer å finne de begrensninger som er nødvendige, slik at det ikke blir ubegrenset på alle områder, men at vi har kontroll og styring på dette.

Xenotransplantasjon er noe vi kommer tilbake til Stortinget med om ikke så altfor lenge.

Presidenten: Vi går da tilbake til spørsmål 20.

S p ø r s m å l 2 0

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Robert Eriksson til arbeids- og inkluderingsministeren, er overført til fornyings- og administrasjonsministeren som rette vedkommende.

Robert Eriksson (FrP) [14:41:43]: Jeg tillater meg å stille statsråden følgende spørsmål:

«I KLP-avisen nr. 1 2006 pekes det på «pensjonsgapet» som oppstår for de arbeidstakere som arbeider mindre enn 14 timer pr. uke i offentlig sektor. De er ikke medlem av en offentlig pensjonskasse og får heller ikke adgang til obligatorisk tjenestepensjon som kun gjelder i privat sektor. Gruppen omfatter bl.a. mange som ufrivillig går i små deltidstillinger og som i tillegg mister adgangen til samme pensjonsrettigheter som andre arbeidstakere.

Vil statsråden sørge for at gruppen kan opparbeide rett til tilleggspensjon?»

Statsråd Heidi Grande Røys [14:42:25]: Som presidenten var inne på, er spørsmålet fra representanten Eriksson retta til arbeids- og inkluderingsministeren, men då tenestepensjonsordninga i staten ligg under mitt departement, vil eg gjerne få svare på spørsmålet.

Representanten Eriksson peiker på at ein arbeidstakar i offentleg sektor med mindre enn 14 timar pr. veke ikkje har rett til offentleg tenestepensjon. Dette følger av lov om Statens Pensjonskasse og gjeld òg for kommunal sektor. Den nye obligatoriske tenestepensjonsordninga i privat sektor gir arbeidstakarar med meir enn 7 timar i veka rett til ein obligatorisk tenestepensjon. Det er difor ein skilnad mellom pensjonsrettane i offentleg og privat sektor, noko eg er einig med representanten Eriksson i er uehdig.

Årsaka til dette ligg i at privat sektor har ei nettoordning, medan offentleg sektor har ei bruttoordning. I nettoordninga vert ikkje tenestepensjonen samordna med folketrygda. Det vil seie at pensjonen kjem uavkorta til utbetaling i tillegg til pensjonen frå folketrygda. I offentleg sektor derimot er det ei bruttoordning, der pensjonen i etterhand vert samordna med folketrygda. Arbeidstakarar med mindre enn 14 timar pr. veke ville fått samordna vekk tenestepensjonen om dei hadde vore medlemmer av t.d. Statens Pensjonskasse.

Ved tariffoppgjeret i 2000 la tenestemannsorganisasjonane fram krav om at arbeidstakarar med meir enn 7 timar pr. veke skulle verte medlemmer av Statens Pensjonskasse. Kravet vart den gongen gitt opp, då det viste seg at dei ikkje ville få auka samla pensjon ved å verte medlemmer i ordninga.

I statleg sektor er det om lag 4 300 arbeidstakarar som har mellom 7 og 14 timar pr. veke. I kommunal sektor er det nok fleire, utan at eg kan talfeste det.

No er vi i gang med å sjå på heile pensjonssystemet gjennom oppfølginga av pensjonsforliket, som Stortinget vedtok i fjor vår. Dei offentlege tenestepensjonane er såleis òg i støypeskeia. Eg vil seie det vil vere naturleg å ta denne problemstillinga med i det arbeidet som mitt departement i lag med m.a. Arbeids- og inkluderingsdeparte-

mentet no gjer med pensjonsordningane, for nettopp å sjå på om dette forholdet vil vere annleis ved endringar i dei offentlege tenestepensjonane.

Robert Eriksson (FrP) [14:44:44]: Ifølge samme artikkel i KLP-avisen er det spesielt ansatte ved botilbudene for psykisk utviklingshemmede, ansatte ved eldresentrene osv. som blir rammet av dette.

Ifølge tall jeg har fått fra KS – og da er Oslo kommune og lærerne holdt utenom – gjelder det 44 000 ansatte. Mener statsråden at dette er å anse som et betydelig problem, og kan statsråden i så fall være mer konkret på hvilke mulige løsninger hun ser for seg?

Statsråd Heidi Grande Røys [14:45:32]: Det er jo eit problem for dei det gjeld. Nesten same kor mange det er, er det eit problem for dei det gjeld, at dei ikkje får pensjonsopptening. Så der vil eg absolutt slutte meg til representanten sitt syn. Men, som eg sa, når det gjeld dei offentlege tenestepensjonane, har problemstillinga vore at om ein var medlem og i jobb over 7 timar pr. veke, så ville det verte samordna vekk med folketrygda. Ein ville ikkje få ein auka samla pensjon om ein likevel var medlem. Men det kan jo endre seg når vi no går gjennom heile pensjonssystemet, inkludert dei offentlege tenestepensjonane. Då må vi igjen sjå på om dei som ligg på mellom sju og 14 timar, vil ha ein gevinst av å verte medlemmer, for då er det jo naturleg å ta det opp.

Dette er jo òg eit viktig likestillingsspørsmål, for det er jo som regel kvinnene som har desse stillingane som representanten tek opp. Dette bør altså vere viktig òg for å sikre kvinnene. Helst burde dei få større stilling, men i mange turnusar er det vanskeleg å få til, og då vil det vere viktig òg å sikre dei pensjonsrettar.

Robert Eriksson (FrP) [14:46:41]: Regjeringen har jo også i diverse media sagt at man står overfor betydelige utfordringer når det gjelder å inkludere både funksjonshemmede og uføre i arbeidslivet. Mange av dem har en arbeidsreserve som er på under 40 pst.

Når Regjeringen og statsråden skal sette seg ned og se på de nye reglene, er det da slik å forstå at statsråden kan signalisere at man ønsker å gå gjennom samordningsreglene, slik at den enkelte i større grad får beholde sin opptjente pensjon, at også denne gruppen vil komme bedre ut, og at offentlig og privat sektor blir likestilt?

Statsråd Heidi Grande Røys [14:47:28]: No står eg i fare for å gå inn på det som er arbeids- og inkluderingsministeren sitt område, og det skal eg passe meg for, men når det gjeld det som låg i pensjonsforliket i Stortinget i fjor vår – no var verken representanten Grande Røys eller representanten Eriksson med i det forliket – så var det, uavhengig av kva som låg til grunn, å gi styrkt arbeidsincentiv. Iallfall var vi veldig opptekne av å gi arbeidsincentiv til dei som har lågast løn, og til dei som har deltidstillinger, for det er jo dei som har ein reserve som vi ynskjer å utnytte i arbeidslivet. Samla sett vil eg òg tru at det å få det til ligg hos alle partar i arbeidet med pensjonsforliket,

og at modellen og oppteninga gir incentiv til å stå i arbeid, det vere seg så mykje som folk klarar.

Som eg har sagt, vi skal sjå på om dei som no ligg på under 14 timar – altså om ein skal gjere endringar i offentlege tenestepensjonar for dei som ligg på under 14 timar – vil ha gevinst av å verte med i ei pensjonsordning. Det er heilt opplagt at vi må sjå på det.

Presidenten: Da går vi til spørsmål 29.

S p ø r s m å l 29

Ingebrigt S. Sørffonn (KrF) [14:48:41]: Eg har eit spørsmål til fornyings- og administrasjonsministeren. Spørsmålet lyder slik:

«Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA) har ei viktig oppgåve. På grunn av at mange klagar til nemnda, har sakshandsamingstida vorte svært lang. Dette har igjen ført til at verksemder ikkje klagar, sjølv om dei meiner at det er grunnlag for klage.

Meiner statsråden den lange handsamingstida påverkar konkurransen, og kva vil statsråden gjera for å setja KOFA i stand til å fylla oppgåva si?»

Statsråd Heidi Grande Røys [14:49:18]: Som representanten Sørffonn peika på, har sakshandsaminga i tid i Klagenemnda for offentlige anskaffelser – KOFA – vorte lengre. Saksinngangen har heilt sidan opprettinga i 2003 vore stor, og etterspørselen etter tvisteløysing har auka. Dette har skapt kapasitetsproblem i sekretariatet.

Vi har derimot ingen indikasjonar på at konkurransen om offentlege kjøp vert svekt av den lange sakshandsamingstida. Dette skulle i tilfelle resultert i at færre leverandørar leverte tilbod til offentlege verksemder, fordi dei ikkje får raske svar på klager om brot på regelverket. Så langt har vi ikkje fått tilbakemeldingar om at så skjer.

Sjølv om det ikkje er grunnlag for å tru at konkurransen vert påverka, er eg oppteken av å betre sakshandsamingstida i KOFA. Dei sakene der innkjøpar ventar med å inngå kontrakt, vert prioriterte tidsmessig av nemnda. I desse sakene var gjennomsnittleg sakshandsamingstid 51 dagar. Det er ein viss auke frå 2004.

2005 var eit omskifteleg år for Klagenemnda. Frå opprettinga av var nemnda administrativt underlagd departementet, med kontor i regjeringskvartalet. I mars 2005 vart det administrative ansvaret flytta over til Konkurransetilsynet, m.a. for å tydeleggjere at nemnda er fagleg uavhengig.

Tilsynet sin flytteprosess til Bergen medførte ei nærast full utskifting av sekretariatet i løpet av 2005. Frå årsskiftet 2005/2006 er heile sekretariatet med nyttilsette etablert i Bergen, og løyvinga til nemnda for 2006 er òg auka med 800 000 kr jamført med fjoråret. Det vert no lagt vekt på å få ned restansane og handsamingstida generelt. Alt ligg til rette for det, både med stabil bemanning i Bergen og med auka løyving.

Departementet skal så i løpet av 2006 evaluere KOFA. Der skal vi m.a. sjå på om vi bør gjere ytterlegare endringar for å effektivisere nemnda sitt arbeid. Mellom anna vil dagens sakshandsamingsreglar, nemnda sin kompetanse,

organisering og klageutgifter, verte vurderte i den evalueringa vi skal ha i løpet av året.

Ingebrigt S. Sørffonn (KrF) [14:51:31]: Eg takkar statsråden for svaret.

Me kan vel på mange måtar seia at KOFA er i ferd med å verta eit offer for sin eigen suksess. Det som er noko av problemet, er at av dei sakene som vert avgjorde, så er det faktisk konkludert med at det for 30 pst. er brot på regelverket. Når me då får melding om at fleire bedrifter som eigentleg ønskte å klaga, lét vera nettopp av den grunn som statsråden her seier, og når nemnda prioriterer saker der det ikkje er inngått kontrakt, så vert det eit avvegningsspørsmål.

No var jo statsråden rimeleg konkret og kom med ei rekkje tiltak for å betra situasjonen, men eg synest likevel det er ei lita usikkerheit her. Ho nemnde auka løyvingar, men vil det òg verte gjort noko for å gjera terskelen høgare, slik at det vert vanskelegare å klaga, eller vil døra vera like opa til KOFA?

Statsråd Heidi Grande Røys [14:52:34]: Vi gjer fleire ting på fleire ulike hald i høve til offentlege innkjøp. Når det gjeld sjølve regelverket, har vi, for å gjere regelverket enklare – og det gjorde jo òg den førre regjeringa – heva terskelen for innkjøp omfatta av anbod. Det har vore viktig, for veldig mange av dei brota som har skjedd, har hatt si årsak i at regelverket har vore for vanskeleg. Ein har ikkje vilja bryte regelverket, men har altså kome i skade for å bryte det. Vi har gjort regelverket enklare og driv no ein omfattande jobb med å rettleie offentlege innkjøparar. Det gjer òg KS.

Eg kjem til å leggje fram ein odelstingsproposisjon for komiteen som representanten Sørffonn sit i, i løpet av ein månads tid. Der vil eg òg vurdere sanksjonar retta mot brot på kommunale innkjøp.

Så er representanten inne på om vi bør sjå på gebyret for å klage. Får vi inn for mange klager på stort og smått? Det er òg ein del av det eg vil vurdere i evalueringa.

Ingebrigt S. Sørffonn (KrF) [14:53:44]: Dette er eit veldig viktig tema, for tillit og truverde til offentlege innkjøp er heilt avgjerande viktig for heile offentleg sektor. Dessverre har det òg i den seinare tida vorte avslørt ein del tilfelle som ikkje har vore så gode – kameraderi og, kva skal me seia, ugreie innkjøpsprosedyrar. At ein nettopp då har denne moglegheita til å klaga til ei nemnd dersom ein er usikker, gjev tryggleik og er med på å gjera tillita og truverdet betre for denne sektoren.

Me har jo i komiteen no òg ei sak som går på å gjera kunngjering av innkjøp under terskelverdien enklare, utan at eg skal ta den saka no. Men kunne statsråden vera litt meir konkret når det gjeld kva tid ventetida vil vera avvikla? Det gjekk jo litt fram av det første svaret, men kan statsråden vera litt meir konkret?

Statsråd Heidi Grande Røys [14:54:48]: Eg veit ikkje om eg kan love å avvikle ventetida, for det er klart at ein her mottok veldig mange klager. Skal ein avvikle ei behandlingstid, betyr det anten at ein ikkje mottok klager, eller at absolutt alle offentlege innkjøparar ikkje gjer noko

galt nokosinne. Det er sjølvsagt vanskeleg for statsråden å seie. Men eg har tru på dei tiltaka vi no har sett i gang. Vi har gjort regelverket enklare. Det var ei oppfølging av Bondevik-regjeringa sine forslag. Vi har òg innført protokollplikt for kommunane for alle innkjøp over 100 000 kr, der dei må godtgjere innkjøp for nettopp å synleggjere dei kjøpa dei gjer, slik at ein kan prøve å unngå skuldingar om korrupsjon og kameraderi, som eg er like oppteken av som representanten Sørfonn.

Vi har også gjort andre ting når det gjeld å gjere regelverket enklare. Rettleiing er viktig. Det jobbar både KS og departementet med, slik at folk skal forstå det regelverket dei faktisk skal handtere. Som sagt, å vurdere innføring av sanksjonar mot direkte brot på regelverket trur eg vil rydde opp i området.

S p ø r s m å l 3 0

Petter Løvik (H) [14:56:16]: Eg tillèt meg å stille følgjande spørsmål til fiskeri- og kystministeren:

«I Fiskeribladet 7. mars i år blir det sagt at den nye distriktskvoten allereie er «oppbrukt» før regelverket er klart.

Vil statsråden sørje for at regelverket blir raskt klart, og at aktørar i alle delar av landet vil få høve til å vere med og konkurrere om delar av kvoten?»

Statsråd Helga Pedersen [14:56:41]: Regjeringa vil legge til rette for en fiskeflåte som bidrar til aktivitet og sysselsetting langs hele kysten, og som kan sikre industri- en helårig stabil tilgang på råstoff.

Som et ledd i dette skal vi forsterke distriktskvoteordninga og ta den mer aktivt i bruk. I år har vi satt av et kvantum på 3 500 tonn torsk i den store kystflåten og torsketrålgruppen til distriktskvoteordninga. I departementet pågår det nå et arbeid for å utarbeide kriterier for hvilke fartøy som skal være med i ordninga, og for hvilke områder eller bedrifter som skal tilgodeses med distriktskvote.

Fylkeskommunen skal ha en rolle i dette ved at regionale myndigheter skal tilbys å fordele distriktskvotelandingene til de områdene og virksomhetene som i kortere eller lengre tid har behov for den type virkemidler. Vi har ennå ikke tatt stilling til hvordan dette konkret skal foregå, og her har jeg bl.a. bedt om innspill fra fylkeskommunene. Når vi har et forslag klart, vil det bli sendt på høring før fastsetting av kriterier for tildeling og bruk av ordninga.

Det er en selvfølge at ikke noe av det kvantum som ligger i distriktskvoten, er disponert eller «brukt opp» på noen måte før kriteriene er foreslått, hørt og endelig fastsatt!

For øvrig viser jeg til Soria Moria-erklæringen som slår fast at fartøy i alle delar av landet som ønsker å levere fisk under distriktskvoteordninga, skal behandles likt.

Petter Løvik (H) [14:58:09]: Eg vil takke for svaret. Eg registrerer at fartøy i alle delar av landet skal kunne delta.

Men det som er vel så interessant – eg ventar sjølvsagt ikkje at statsråden skal kunne svare i detalj – er at det er litt viktig å bli kvitt ein del av den usikkerheita som ligg der. No er vi komne langt ut i mars, og spørsmålet er: Vil også anlegg i heile landet ha moglegheit til å få del i dei leveringane som skal skje? Statsråden sa i det første svaret sitt at etter Soria Moria-erklæringa skal regionale myndigheiter – eller fylkeskommunen, som ho sa – få tilbod om å fordele desse landingane. Kan vi tolke det bokstavelig, at det er regionale myndigheiter som skal kunne gjere dette? Vil alle langs kysten då ha moglegheit til å vere med på det? Det er ikkje berre for fartøy at dette er viktig. Det er like viktig for landindustrien.

Statsråd Helga Pedersen [14:59:09]: Jeg deler fullt ut representanten Løviks understreking av at dette er viktig for landindustrien. Det er slik at distriktskvoteordninga ikke er forhåndsbestemt for noen deler av landet.

Når det gjelder kriteriene for å plukke ut de områder eller de bedrifter som skal tas ut, jobber vi nå med det i departementet. Vi har ikke satt noen geografiske begrensninger for ordninga.

Petter Løvik (H) [14:59:43]: Eg vil igjen takke for svaret.

Eit anna spørsmål som heller ikkje er svarta på i samband med distriktskvotane, er ikkje berre kven som skal få del i dette, men kven er det som skal gi frå seg leveransar? For eg går ut frå at det ikkje er snakk om korkje å skaffe fram meir fisk eller å auke kvotane, slik at det som no skjer, må skje innanfor noko. Og i og med at dette skal gå til område og verksemder som i kortare eller lengre tid har behov for spesielle verkemiddel, er det ein fare for at det er dei lønsame, gode bedriftene som må gi frå seg kvotar til dei bedriftene som ikkje klarar seg veldig godt. Dette kan få betydning for framtidig struktur, og det er ikkje spesielt med på å stimulere til lønsam drift. Korleis vil statsråden kommentere dette?

Statsråd Helga Pedersen [15:00:47]: Nå er det sånn at vi for året 2006 har satt av et meget beskjedent kvantum til distriktskvoteordninga – det er 3,5 pst. av den store kystgruppa og torsketrålflåten. Distriktskvotekvantumet er satt av til den gruppa, og det vil også bli fisket opp av den gruppa, selvfølgelig.

Når det gjelder dette med lønnsomhet og struktur, mener jeg at det er en selvfølge at kvantumet som er satt av under distriktskvoteordninga, selvfølgelig skal gå til bedrifter som driver lønnsomt. Vi skal ikke subsidiere bedrifter som står på konkursens rand. Men som oppslaget i Fiskeribladet veldig klart viser, sliter mange av stedene langs kysten og flere av bedriftene med å få tak i råstoff. Det klarer ikke markedsmekanismene alene å løse, og det er dette distriktskvoteordninga skal bidra til.

Presidenten: Ber noen om ordet i samsvar med forretningsordenens § 37a før møtet blir hevet? – Møtet er hevet.